

BÉCSI NAPLÓ

XXXIV. ÉVFOLYAM 4. SZÁM
2013. JÚLIUS–AUGUSZTUS
MEGJELENIK 2 HAVONTA
ÁRA: 2,– Euro
Erscheinungsort Wien
Österreichische Post AG •
02Z032898 M P b. b.
VERLAGPOSTAMT 1010 WIEN

Miért nincs európai állampolgárság?

Mikor Orbán Viktor 1998-ban először alakított kormányt, 15 millió magyar miniszterelnöke akart lenni – ez év végére tízmillióé és egy pár százezeré lesz. Csak azért több, mint tízmillióé, mert meglesz az ötszázé-redik magyar állampolgár a határon túlról. Legalább is ezt jelentette ki július elején Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes. A kereszténydemokrata pártelnök hangsúlyozta: Ezek az állami keretei „annak a természet szerű valóságnak, amelyet a magyar nemzet közösségének tekintünk”, és ahhoz, hogy ez napi valóság legyen, ezeket a kereteket élettel kell megtölteni.

Egy Semjén által indított iskolai program célja, hogy ne legyen olyan magyarországi diák, aki úgy érettségizik le, hogy nem volt intézményes formában határon túli magyar közösségben. És persze ne legyen olyan határon túli magyar diák, aki nem volt Magyarországon. Ezen kívül támogatják a határon túli magyar közösségeket, hogy ne csak az anyaországba, hanem egymás országaiba is látogassanak el, hogy „be tudjuk lakni a Kárpát-medencét”.

A valóság ezzel szemben: a Szlovákiában élő kettős állampolgárok ügyében továbbra sincs megoldás. Fehér István révkomáromi gimnáziumi tanár július közepén a Kossuth Rádióban mondta el, hogy nemcsak megfosztották szlovák állampolgárságától. A rendőrök még a diákiáj előtt, tanórán is zaklatták. Ezt még talán jónak is lehet tartani, mert a gyerekek legalább látták, hogy bizonyos dolgokat fel kell vállalni az életben. „Nem szabad sunnyogni, sunnyogtunk eleget a kommunista életben – vége van!” Fehér István szomorúnak nevezte azt a tényt, hogy a Felvidéken nagyon kevesen (kevesebb, mint kétezen) vették fel a magyar állampolgárságot. A tanár szerint Robert Fico szlovák miniszterelnök és kormánya épp ezt akarta elérni az

ellentörvénnyel, „sejtették, hogy a magyar megint behúzza fülét-farkát.” Pedig szerinte a szlovák állam lényegében úgysem tud semmit tenni a kettős állampolgáraival.

Hogy ez mennyire így van, azt Nagy Tibor ügyvéd tudja a legjobban, aki az elhíresült lévai kettős állampolgárok (Dolník Erzsébet, Gubík László és Kassai Gyula) nevében harcol egy büntetés ellen. A Nyitrai Kerületi Rendőrkapitányság a három személyt szabálysértés miatt 33 euró fejenkénti pénzbírsággal sújtotta. A döntés alapja a módosított állampolgárságról szóló törvény volt, melynek felülvizsgálatát 2011 őszén kérte a Most-Híd párt az alkotmánybírószágtól. A Szlovák Köztársaság alkotmánya kimondja, hogy senki nem fosztható meg akarata ellenére állampolgárságától. Az illetékes Nyitrai Kerületi Bíróság most felfüggesztette az eljárást az Alkotmánybírószág jogerős döntéséig.

Amikor 2010-ben a Budapesti kormány bevezette a könnyített állampolgársági eljárást a külföldön élő magyarok számára, Robert Fico szlovák miniszterelnök úgy módosította az állampolgársági törvényt, hogy gyakorlatilag mindenki, aki más ország állampolgárságát felveszi, automatikusan elveszti a szlovákot. Mikor Ficót Iveta Radicová jobboldali kormánya váltotta, több kísérletet tettek az „ellentörvény” néven elhíresült módosítás következményeinek enyhítésére, de sikertelenül. A második Fico-kormány eddig nem tett semmit – csak vár az alkotmánybírószág döntésére.

Közben Pozsony legalább nem szította tovább a tüzet. Májusban a parlamentben Fico pártja, a Smer-SD leszavazta az állampolgársági törvény módosításának javaslatát, amelyet két volt kereszténydemokrata, most független képviselő, Daniel Lipšic és Jana

Honfoglalás

Zitnanská terjesztett elő. Az elutasított javaslat első sorban azoknak a szlovák állampolgároknak jelentett volna változást, akik úgy vették fel egy másik ország állampolgárságát, hogy külföldön tartózkodásuk idején nem rendelkeztek állandó lakhellyel Szlovákiában. Ez a Felvidéki magyarokat ugyan nem érintené, de úgymond fordított diszkriminációt jelentett volna.

Nem csoda, hogy a legtöbb Szlovákiai magyar titkolni szeretné kettős állampolgárságát. És így néznek ki a számbeli relációk is: Közülük áprilisig „csak” 34-en vesztek el szlovák állampolgárságukat. „Titkosan” kicsit több, mint 1500-an vannak. És maradhat-

KI MEGY SZEMBE AZ ÉRTÉKEKKEL?

Az EU – Magyarország közötti mérközés idestova a vallásháborúkra emlékeztet. Persze nem annyira komolyan s következményeiben sem végzetes. Valójában inkább a kabaréznak nevezett szórakoztató műfajhoz hasonlítható, legfeljebb azzal a közbevetéssel, vajon kinek mennyire van kedve a nevetgeléshez. Mert a közben megoldhatatlan gazdasági válsághoz viszonyítva hiába neveléses mindaz, ami beindult, mindegyik fél komolyan gondolja a másikkal szembeni elvárásait, vagy éppen fenntartásait.

Az Európai Parlament Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottsága az alapvető jogok helyzetéről Magyarországon szóló Rui Tavares-féle jelentésében a legfőbb érv a közös európai értékekre való hivatkozás: „...**az Európai Unió az EUSZ 2. cikkében foglaltak szerint a demokrácia és a jogállamiság értékein, az Alapjogi Chartában és az EJE-ben rögzített alapjogok és szabadságok kétségbevonhatatlan tiszteletén, valamint e jogok, szabadságok és elvek jogi értékeinek elismerésén alapul**”. Eddig még ugyan világos és érthető is a 32 oldalt kitevő szöveg, csakhogy ember legyen a talpán, aki példás diákként ismeri és fújja a „rögzített jogokat”. Más kérdés, hogy meg is érti és alkalmazni is tudja.

Történetesen Magyarország esetében több lóláb is kilóg. A jelentéstevő hosszú oldalakon át felsorolja mindazt, ami Magyarországon »szembe megy« ezekkel az értékekkel, vagy ha nem is egészen így van, nem egészen vág egybe az előírásokkal. Mindez még rendjén is volna, ha nem lenne olvasható a tagállamoknak a Szerződések előtti egyenlőségéről, valamint nemzeti identitásáról szóló kitétel, megtoldva a **nemzeti identitások és a tagállamok különböző jogrendszerei és hagyományai tiszteletben tartásával, amely összekapcsolódik a lojális együttműködés, a kölcsönös elismerés és ekképpen a kölcsönös bizalom elveivel**. Érdemes megjegyezni, hogy a korábbi szuverenitás helyett a nemzeti identitás kifejezés került használatba.

Józan ésszel a két kitétel egybeesést, ill. a kettősség elvének elfogadását igényli. Vagyis az európai normák nem mennek szembe a nemzeti, ill. fordítva, a nemzeti értékek nem mennek szembe az európaiakkal. Mindettől függetlenül két különböző érdekelttség áll fenn, aminek összehasonlítása, egyeztetése Magyarországra vonatkoztatva égető, sürgős kérdéssé bokrosodott. A magyarországi változások tehát a próbákó, még abban az esetben is, ha Ausztria a tesztelés tekintetében több mint egy évtizeddel megelőzte Magyarországot. Biztosan kényelmetlen, sőt, bosszantó, ha most éppen Magyarországgal szemben akarják alkalmazni az európaiság „csodafegyverét”, ami nem több fikciónál, folyton magyarázatra szoruló kitételeknél, hogy ne mondjuk rejtett szándékoknál.

A hivatalos magyar álláspontot úgy is be lehetne mutatni, lám Magyarország még arra is jó, hogy a jó-

nak is. Németh Zsolt magyar külügyminisztériumi államtitkár megígérte: kormánya megóvja a kettős állampolgársággal rendelkező határon túli magyarokat attól, hogy bármilyen támadás érje őket a következő parlamenti választáskor. A voksolók biztonsága érdekében csak azt fogják nyilvánosságra hozni, hogy hányan adták le szavazatukat az adott országban. „Magyarország kormánya ígéretet tett a határon túli magyaroknak, hogy nem fogjuk nyilvánosságra hozni a kettős állampolgárságot igénylőknek a személyi adatait, ez egy nagyon fontos biztonsági, politikai garancia” – mondta Németh.

Folytatás a 2. oldalon

Horvátország az EU-ban

Vége a zenének, hazamennek a legények! – elcsendesedtek az ünneplések, amelyek úgy sem voltak túláradoák, hiszen sok másfajta gond nyomorgatja a világot (na meg az emberek nyaralni mentek, nem érnek rá ilyesmikkel foglalkozni.) Talán jobb is, hiszen nagyon elgondolkodtatóvá teszi az embert, hogy a zágrábi Jellasics téren június végén, állítólag, kevesebben ünnepelték Horvátország EU 28. államkénti tagságát mint Bécsben a városházán. Még inkább el lehet töprengeni azon, hogy a horvátországi népszavazásnál csak nagyon alacsony százalék szavazott az európai közösség mellett, a java távolmaradt a szavazástól. Lidércfények az EU láthatárán óvatosságra intenek: Görögország, Portugália, Spanyolország, Ciprus stb., na meg hogyan bánik az EU Magyarországgal, nem a legjobb ajánlólevél a belépéshez. Azonkívül Horvátország véresen kivívott rövid idejű önállósága (1992), az ország belső és külső siettető állandó nyomás alatt álló berendezése nem bízalomkeltő meggondolás, hogy felcseréljék Belgrádot Brüsszellel. 2003 óta húzódtak a belépési tárgyalások. Csak Magyarország támogatott fenntartás nélkül Horvátország EU-hoz való csatlakozási szándékát. Elősorban a szomszédos államok késleltették a tárgyalások eredményességét. Szlovénia a pirani tengeri mérföld miatt, Bosznia és Hercegovina moszlem lakossága miatt, Szerbia történelmi féltékenységből, hiszen ők mindig felsőbbrendűnek érezték magukat a valamikori jugoszláv államközösségben. Szrebrenica és a kosovói/rigómezei kérdés gátolta/gátolja őket ebben a versenyfutásban az EU-ba. A hosszú várakozásnak Gotovina és Merkács generálisok felmentése az EU-ítélőbírószágon nyitott szabad utat.

Ausztria, annak ellenére, hogy a médiák sokat foglalkoztak Horvátország EU-hoz való csatlakozásával inkább semleges, skeptikus, visszafogott álláspont-ra helyezkedett, hiszen a horvát városokban az utcák minden sarkán valamelyik osztrák bank nyitotta meg üzlethelyiségét. Ne feledjük az Alpen-Adria csődje több milliárddal fekszik az osztrák adófizetők tárcáján, ami nagyon is beszűkítheti a tárgyilagos megítélést. Ausztria Horvátország elsőszámú exportőre. Ausztria különben sem mutatott túlbuzgó tevékenységet a valamikori „k. und k.” társországok EU-hoz való csatlakozása dolgaiban. Kivétel egyes személyes elkötelezettség mint pl. Alois Mock valamikori külügyminiszter részéről, akinek percekig tartó álló tapsal köszönték meg az ünneplők határozott tevékenységét a városházi ünneplésen.

Horvátország a 24. hivatalos nyelvvel 28. tagállam az EU-ban és. Patkóalakú területe 56 542 km2, ami Ausztria 2/3-a és kicsivel több Magyarország felénél. Ma nem egészen 4,3 millió ember lakja, 96% horvát ajkú és 88 % római katolikus vallású. Nem szabad elfe-

lejtelnünk, hogy több mint 2 millió horvát él az állam határain kívül az egész világon, legtöbben Argentínában, Csilében, Brazíliában és Ausztráliában. Jugoszlávia széthullása után kb. 750 000-en lakják Boszniát és Hecegovinát, 100 000-en Szerbiát (Vajdaság), továbbá élnek Montenegróban, Makedoniában, Rigómezőn és Kattaróban. Az EU tagállamaiban legtöbben Németországban, kb. 350 000, Spanyolországban és Franciaországban, de szórványosan minden EU-tagállamban. Ausztriában 120 000 (2011) és egy most már ötszáz éve ezen a területen élő, 35 000 számú horvát kisebbségi népcsoport, főleg Burgenlandban (Őrvidék) és Bécsben, a magyar nyugati határ mentén és Pozsony környékén.

Horvátország és a horvátok ősi európai kultúrállamnak és -népnek tekintik magukat. Nyelvük az indogermán ősszlávból kifejllett délszláv nyelvcsoporthoz tartozik, három népi nyelvjárással (csa, sto és kaj) és normatív irodalmi sto-ije) nyelvvel. A mai területükre a horvát törzsek a 7. század elején telepedtek le. A kereszténységet a 8. században vették fel és a 9. századtól kezdve a római katolicizmus felé hajolva elismert államalapító és -építő tevékenységet folytattak, az ún. *regnum Croatorum* területén. Középkori írott horvát nyelvű emlékeiket latin, cirill (bosznijcia) és glagolita betűkkel jegyezték fel egészen a 20. századig. Csak most az új horvát állam kialakulásával maradt meg kizárólag a latin betűírás és nosztalgiából a glagolica.

A horvát–magyar kapcsolatok Szent László (1077–1095) és Kálmán király (1096–1116) idejében kezdődtek és 1102-ben erősödtek meg, amikor Kálmán horvát királlyá koronáztatta magát Tengefehérvárott (Biograd na moru), amióta a mindenkori magyar királyok Horvátországot, Szlavóniát és Dalmáciát is uralták. Ez a kapcsolat a történelem folyamán tengerén, sokféle viszontagság között, egészen 1918 végeig tartott. Janus Pannonius, Jurisics Miklós, Zrinyi Miklós, Vitéz János, Szapolyai János, Wesselényi-Zrinyi összeesküvés a közös múltra utalnak, Jellasics a horvátok magyarellenességére, Khuen-Héderváry horvátellenességére. A magyarok és a horvátok vállvetve harcoltak két évszázadon keresztül a török ellen és képezték az *antimurale Christianitatis* derekát és vérezték el a Korbavai (1493) és Mohácsi (1526) csatamezőn. E szoros állami kapcsolatban az 1790-es években került kenyértörtésre sor a közjogi, főleg a hivatalos nyelvpolitika kérdésében. E vita a délszláv nyelv és ideológia, az ún. illirizmus malmára hajtotta a vizet. A továbbiakban, különösen az 1848-as forradalomban, Jellasics fellépésében, Szlavónia, Fiume kérdésében még jobban kiéleződtek az ellentétek.

Annak ellenére, hogy a horvát politikusok építették az utat a királyi Jugoszláviához, a horvátok nem talál-

Folytatás a 3. oldalon

Határok nélkül 90 évgyűrű

Üzenetfésülés Gyenge Editnek

Sokat lehet töprengeni azon, vajon Isten különös gondoskodása – vagy talán büntetése a hosszú élet. Az etruszkoknál 70 évre méretezték az emberi élet határát, azon túl, még tíz évet ki lehetett érdemelni áldozatokkal. Aki viszont 80 éves korában még mindig élt, arról azt mondták: elfeledkeztek róla az istenek.

Egyfajta megközelítés, anélkül, hogy meggyőző választ kaphatnánk. Segítségül hívhatjuk a 90. zsolttárt: „A mi esztendeinknek napjai hetven esztendő, vagy ha feljebb, nyolcvan esztendő...”

Kissé eljátszadozva a számokkal, az idézett zsolttár száma megerősít azon feltételezésben, hogy az Úr útjai kifürkészhetetlenek. Vajon Isten büntetése vagy éppenséggel kegyelme 90 évvel századossá nőni? Gyenge Edit biztosan külön kegyelem részese. És erre aránylag könnyű találni magyarázatot. Eltekintve a biztosan szilárd testi és lelki felépítéstől, kell még lennie valaminek, ami őt képessé teszi napjai harmonikus kitöltésére. Mert nem üresjárat, pusztá lét az ő élete. Bárki megmondhatja Őrben, hogy ő az ottani népek része. Azért így, többes számban, mert az ő magyarsága nem kizáró, hanem befogadó, meg tudja osztani önmagát bárkivel. Igaz, nem akadályozzák ebben nyelvi nehézségek, de mégis van valami többet, ami neki jutott osztályrészül, az ő talentuma: a hitből, tapasztalatból, bölcsességből táplálkozó emberszeretete.

Csodálatos egymásba fonódás, amikor valakinek személyes életpályája bizonyíték arra, mennyire eggyé tud fonódni egyén és közössége. Madách úgy fogalmazott, az élet célja a

küzdés maga. Bölcs és találó szemlélet, mégsem mindegy, hogy a küzdés nyomorúságot, szomorúságot vagy pedig gazdagodást, örömet (is) jelent.

De nem is érdemes vitatni, vitatkozni. Előttünk olyan asszony élete ragyog, aki soha nem adta fel a küzdelmet, mert mélységes értelmét látta a fáradozásnak övéért. Gyenge Edit tiszteletes asszony példát szolgáltat arra, hogy a mindennapi élet szeretettel végzett munkája nem fáraszt, hanem megerősít, növeli az életkedvet.

És mennyire nélkülözhetetlen a személytelen-ség, elárvulás világában a személyes odafigyelés, törődés; legyen mindenkire jó szavunk, legyünk megértéssel a türelmetlenekkel, haragvókkal szemben. Férje, Dr. Gyenge Imre református püspök egyik alkalommal a felsőőri régi katolikus templom szószeréről szolt az egybegyűlt magyarokhoz, hogy keressék és megértésük egymást: Ti vagytok az élet sója! Őzvegye, Edit asszony ebben a szellemben helyt áll, mert tudja: a hosszú élet feladat, bizonyítás személyes példájával. Törődünk egymással, figyeljünk egymásra, és csakis a szeretet tesz erre alkalmassá, képessé. Sok tennivaló akad, aminek elvégzésében az ő szeretete bátorít, biztat.

Ez a kölcsönösség az élet veleje, esszenciája: ebben az áramlásban élünk és éltetünk másokat.

Köszönjük Gyenge Editnek a hosszú életet, hogy részesei lehetnek mindazok, akik őt ismerik és becsülik, szeretik.

Kívánjuk, hogy további évgyűrűkkel növekedjék életfája!

-de-

Miért nincs európai állampolgárság?

Folytatás az 1. oldalról

A Szlovákiai magyarok tényleg kisebbségben vannak a 2011. január 1-től 2013. április 4-ig terjedő legújabb statisztika szerint, amely az www.allampolgarsag.gov.hu oldalon olvasható. Ez szerint 422.870 magyar vagy magyar származású személy kérte a honosítását. Közülük a legtöbben, több mint 283 ezren román, 76 ezren szerb, 50 ezren pedig ukrán állampolgárok. Szlovákiából 1515-en kértek magyar állampolgárságot.

A felvidéki és magyarországi sajtó azt tartja, hogy a cseh kormány határozata döntően befolyásolhatná a szlovák kormányt. Prága olyan törvényt szavazott meg, amely 2014. január 1-jétől lehetővé teszi a kettős állampolgárságot. „Nyilvánvaló, hogy a csehek elgondolkodtak azon, hogy Csehország határain kívül mintegy kétmillió cseh él, mindenekelőtt az Egyesült Államokban és Kanadában” – írta Tarics Péter a Felvidék.Ma című hírportálon. És így folytatta: „Természetesen a cseh állampolgárság ügyét távolról sem lehet összehasonlítani a magyar állampolgárság ügyével, hiszen Prága mindenekelőtt a cseh emigránsok számára könnyíti meg a cseh állampolgárság felvételét. A mi esetünkben viszont nemcsak a magyar emigránsokról, illetve a magyar diaszpórában élőkről van szó, hanem mindenekelőtt azokról a magyarokról, akik a Trianonban erőszakosan elszakított magyar nemzetrészekben élnek, és több millióan vannak.”

Tarics négy ponttal támasztotta alá a magyar állampolgárság kiterjesztésének jogosságát:

„1. A Földön élő minden magyar tagja a magyar nemzetnek. Ez nemzetté válásunk óta így él a közösségi tudatban, és így érzi ezt magára vonatkoztatva a magyarság jelentős része. Minden nemzet definítorikus igénye, akarata az együvé tartozás, a közös ország és szuverén állam, politikum. Ezen közösséghez való tartozás jogi formája, jogalapja és a jogalaphoz kötött jogviszony az állampolgárság. A non-diszkrimináció elvéből következően a közösséghez való tartozás jogi formája a közösséghez tartozó minden tagot megillet.

2. Alanyi jogon az állampolgárság általában az államterületen való születés és örökletesség vagy vérésg révén szerezhető. A csángókat leszámítva, a ma élő magyarok elsősorban többsége vagy az államterületen született, vagy adatolhatóan magyar állampolgároktól származik – amiből viszont az állampolgársághoz való alanyi jog következik. Vérség jogi vonalán például Izrael az állampolgárságát alanyi jogon minden zsidó anyától – és csak zsidó anyától – született embernek odaítéli. E példát követve is a teljes körű magyar állampolgárság alanyi joga lehetne minden magyarnak. Németország, a határon túli németeknek vérség, kultúra, szellemiség és vállalkás alapján ítéli oda az állampolgárság alanyi jogát.

3. A modern magyar nemzet, valamint annak történelmi előzményeként a magyar nép a törzsszövetségig visszamenően szervezen fejlődő sorsközösséget alkot. A nemzet ma élő nemzedékének ősei egyformán

járultak hozzá mai létünkkhöz: azonos a pusztá fennmaradásért nem egyszer szükségesnek bizonyult véráldozat, azonos a hozzájárulás a közösnek érzékelt kultúrához, a tudástökéhez. A méltányosság elve szerint azonos hozzájárulást azonos haszon kell hogy kövessen. Az így felfogott történelmi jognak csak részét képezné az állampolgárság alanyi joga.

4. A Kárpát-medencében élő külhoni magyarság akarata ellenére szakadt ki az országból és önszántából soha nem mondott le a magyar állampolgárságról. Rá vonatkozóan a jogfolytonosság elve kellene, hogy érvényesüljön.”

Erős szavak, és nem is lehet sokat mondani ellenük. Csak „realitásokat”. Például azt, hogy Szlovákiában – mint Csehországban – még mindig érvényben vannak a Beneš-dekrétumok. Miroslav Lajczák szlovák külügyminiszter kifakadt a Pozsonyi parlamentben amiatt, mert az Európai Parlamentben Felvidéki magyar képviselők „nem a szlovák érdeket védtek”, ami szerinte egyenlő lett volna a dekrétumok védelmével, írta az „Új Szó”. Veres István felhívta a miniszter figyelmét arra, hogy „a szlovákiai magyarok (na és a választott politikusaik) már jó húsz éve tépik a szájukat a Beneš-dekrétumok eltörlése érdekében”. Veres szerint „a külügyminiszter érvelésében van valami félelmetes”. Rendben lenne, hogy a mindenkori képviselőket Szlovákia polgárai azért választják, hogy Szlovákia érdekeit képviseljék. „Viszont Lajczák azt is megmondja, mi Szlovákia egyetlen és igaz érdeke, attól függetlenül, hogy a választók véleménye az adott témáról (esetünkben a dekrétumokról) lehet az övével teljesen ellentétes is.” Veres megoldást is ajánl a problémához: „Egyszer valaki csinálhatna egy közvélemény-kutatást a dekrétumokról a magyarok és a szlovákok közt. Két kérdés elég lenne. Tudja, miről szólnak a dekrétumok? Eltörlőtetné vagy meghagyná őket? Ja, és a pótkérdés: ön szerint ez egy lényeges téma? Mert valljuk be, kínos, hogy ezzel kell foglalkoznunk 2013-ban.”

Nem, mintha Veres Istvánnak nem lenne igaza a Beneš-dekrétumok összefüggésében. Csak elfelejti, hogy más problémák is feltűnhetnek. Szolgáljon példának a Duna: a pártállami idején Magyarország és Csehszlovákia megegyezett egy gigantikus vízlépcsőrendszer felépítésében Bős (Gabcikovo) és Nagymaros között. A két ország közötti különbségek oda vezettek, hogy a magyar oldalon visszaépítették a természetet. Erre a szlovákok építettek egy gigantikus csatornát és elterelték a Duna vízének nagy hányadát.

Nem érdemes belemenni a vitába: 1997-ben a hágai Nemzetközi Bíróság mindkét oldalt elítélte a nemzetközi jog megsértése miatt. Nem is arról van szó. Ha nem arról: kinek az oldalán áll a kettős állampolgár. Természetesen ez a személyes beállítottságtól függ. De mégis: mi történne, ha Magyarország és Szlovákia között a már-már megszokott feszültségek veszélyes hely-

A Bécsi Magyar Iskola programja a 2013/14-es tanévben

A BMI szeptembertől a megszokott tanrenddel várja a magyar anyanyelvű és származásnyelvű gyerekeket és fiatalokat. Továbbra is a magyar nyelv és irodalom tanítását kínáljuk 3-tól 18 éves korig, szakképzett pedagógusok vezetésével.

A kicsik számára ósztól **minden szombat délelőtt** 10-től 12-ig **óvodai foglalkozásokat** tartunk. Az iskolás korúak választhatják a **heti** (hetente egyszer hétköznap délután két tanóra) vagy a **két-heti oktatást** (kéthetente szombaton két tanóra).

A **tanévnytitóra** és az első szülői megbeszélésre **szeptember 7-én szombaton 14 órától** kerül sor. Szeretettel várjuk minden régi és leendő diákunkat szüleikkel együtt!

Honlap: <http://www.magyariskola.at/> • E-mail: [http://www.magyariskola.at/](mailto:www.magyariskola.at/)

Német nyelvtanfolyamok a Bécsi Magyar Iskolában

A BMI a 2013/14-es tanévtől kezdődően bővíti programját: a Bécsben és környékén az utóbbi időben letelepedett magyarok igényeit figyelembe véve **német nyelvtanfolyamokat** indít **felnőttek számára**.

A kurzusok a következő szinteken folynak:

A1 – kezdők számára

A2 – alapismeretekkel rendelkező kezdők számára

B1/B2 – haladók számára

A szintek meghatározása a Közös Európai Referenciakeret alapján történik.

• A tanfolyamokat **tapasztalt nyelvtanárok** vezetik. Oktatóink német mint idegen nyelv ill. második nyelv szakos egyetemi diplomával rendelkeznek, és mindannyian ausztriai nyelvoktatási intézményekben tanítanak.

• **Kiscsoportos oktatás** minimum 6, maximum 14 résztvevővel.

• A kurzusokat **Bécs központjában, heti egyszer három órában** tartjuk. Lehetőség szerint figyelembe vesszük a résztvevők munkahelyi időbeosztását, tehát a kurzusokat az esti órákra ill. hétfvégre szervezzük.

• A tanfolyamokat igény esetén **blokkosítva** is tudjuk kínálni.

• Külön tanfolyamot indítunk olyan **iskolás korú gyerekek számára**, akiknek az iskolai beilleszkedéshez van szükségük a német nyelvtudásra.

• A résztvevőket igény esetén szakszerűen felkészítjük az Ausztriában előírt **nyelvvizsgákra**.

• A kurzusok díja szemeszterenként **200 euro** (39 óra: heti 3 óra, 13 alkalommal)

Szeptember 7-én 17 órakor tájékoztató megbeszélést és **szintfelmérést** tartunk, melyre szeretettel várunk minden jelentkezőt! (Részvételi szándékát, kérjük jelezze előre e-mailben!)

Honlap: <http://bmideutschkurse.wordpress.com/> • E-mail: BMI-Deutschkurse@gmx.at

Címünk: Ausztriai Magyar Szervezetek és Egyesületek Központi Szövetsége / Bécsi Magyar Iskola, Schwedenplatz 2 (bejárat: Laurenzerberg 5) I. emelet 8-as és 9-es ajtó, Telefon: 01-5326048

DR. SEIDLER ANDREA ÉS MAG. BLASKÓ KATALIN

Felsőoktatási együttműködések a szomszédos országokkal

Magyarország jó együttműködési lehetőségekkel rendelkezik a Duna-régióban, a Kárpát-medencében és a Balkánon egyaránt. Emiatt is fontos volt a magyar felsőoktatási intézmények képviselőinek részvétele a „Neighbours. HigherEducation. Cooperation” (Szomszédok. Felsőoktatás. Együttműködés) címet viselő, Közép-, Kelet- és Délkelet-Európa felsőoktatási kapcsolatainak erősítése céljából Bécsben rendezett nemzetközi konferencián. A szakmai rendezvényre 2013. július 3–5-ig a bécsi Raiffeisen Bank International (Am Stadtpark 9) épületében az ÖAD (Osztrák Akadémiai Cserebiztosítást) GmbH „Egész életen át tartó tanulás” programjának ausztriai Nemzeti Hivatala és az Osztrák Tudományos és Kutatási Minisztérium koordinálásával, az érintett térséghez tartozó összesen 17 ország képviselőinek részvételével került sor.

A konferencia előadói bemutatták, hogy Közép-, Kelet- és Délkelet-Európa felsőoktatási intézményei hogyan működnek együtt az Európai Unión belül és kívül államközi szerződések keretében, és előre vetítették a 2014–2020 közötti európai képzési programban rejlő várható új lehetőségeket. Az új EU fejlesztési stratégia irányai között az első helyen „a tudásalapú fejlesztésre alapozott növekedés” áll, amelynek megvalósításában a felsőoktatás fontos szerepet játszik.

zethez vezetnek? Ha – isten ments! – fegyvert fognak egymásra, akkor a szlovák hadseregben szolgáló Felvidéki kettős állampolgár dezertál vagy lő?

Nem is kell a végletekig menni, elég, ha a sportra gondolunk. Kinek drukkol a dunaszerdahelyi szurkoló, ha anyaország (Magyarország) hazája (Szlovákia) ellen játszik? A kérdés nem oldható meg a régi-régi viccel: „Kezdődik a magyar-osztrák.” – „Ki ellen játszanak?”

Apropó Ausztria: Itt egy pillanatra sem gondolkoznak a kettős állampolgárságon. Mert úgy tartja a törvényadó, hogy mindenki tartozzon egyértelműen egy országhoz. (Csak zárójelben tegyük hozzá a kitélt: Nem lenne Ausztria, ha hírességek nem kaphatnának kivételt.)

A magyaroknak legyen mondva: Nem mindenki áru-ló, aki nem kér kettős állampolgárságot. Olyan is létezhet, hogy valaki (szívesen) osztrák állampolgár, és mégis a magyaroknak drukkol focimeccsen. A legjobb persze az lenne, ha nem is kellene állampolgárság – az európain kívül.

MARTOS PÉTER

A rendszerváltozás után kötött államközi szerződések jelenleg is számtalan bilaterális projekt megvalósítására adnak lehetőséget Ausztria és keleti szomszédai – Magyarország, a Cseh Köztársaság és Szlovákia egyetemei és főiskolái – között, a multilaterális pályázatok pedig – mint pl. az Európa összes országára kiterjedő „Egész életen át tartó tanulás” programja, az Erasmus és az Erasmus Mundus vagy az 1993-ban – nem csak az Európai Unió országainak részvételével – indult Közép-Európai Felsőoktatási Csereprogram, a ma már a kutatási tevékenységek felé is nyitott CEEPUS – az egész térségnek jó lehetőséget nyújtanak.

A konferencia fontos témái között szerepelt a hallgatói teljesítmények kölcsönös elfogadattása és innovatív projekt-koncepciók bemutatása. A rendezvény nem titkolt célja a régióon belüli új kapcsolatok, felsőoktatási hálózatok kialakítása volt.

A magyarországi felsőoktatási szakemberek részvétele hozzájárult ahhoz, hogy a magyar felsőoktatás hatékonyan tudja segíteni hallgatóit, – a jövőbeni diplomás szakembereket – a felsőoktatási intézmények rendelkezésére álló, a fenti régiókat érintő közös nemzetközi projektlehetőségek kihasználásában, amelyek keretein belül a „magyar–magyar” felsőoktatási kapcsolatok is erősödhetnek.

LIPÓCZI SAROLTA

NYILATKOZAT

Bekanntgabe: Aufgrund der Einigung der zwischen AMAPED und ZVUVOÖ werden die Verfahren beim Handelsgericht Wien und beim Patentamt beendet.

Közzététel: az AMAPED és az AMESZKSZ között létrejött egyezség alapján mind a Bécsi Kereskedelmi Bíróságnál, mind pedig a Szabadalmi Hivatalnál megszűnik az eljárás.
Wien/Bécs, 2013. június 21.

Lapzártá minden páratlan hónap 15-én

OSZTRÁK PARLAMENTI VÁLASZTÁSOK ELŐTT

Nem először fordul elő, hogy fontosabb politikai események előtt ismert személyiségeket kérdezzünk meg, hogyan vélekednek a választókat érintő ügyekről. Egészen természetes, hogy az ausztriai népcsoportokra – már csak azért is, mert alig vannak jelen az osztrák közvéleményben – igyekszünk felhívni a figyelmet: vannak még, vagyunk, és remélhetőleg leszünk is, annak ellenére, hogy nem csupán a politikusok feledékenységén, hanyagságán múlik, de a népcsoport zsugorodó önbizalmán is, amikor nem tudják vagy akarják megfogalmazni elképzeléseiket a jövőről. Nem is beszélve arról, amikor elemi kérdésekben sem jutnak közös nevezőre. A demokráciának furcsa visszautóje a ráhagyatkozás: majd csak gondoskodik rólunk a tartomány, állam. Közben nem észleljük, hogy a mindegyre kevesebben leszünk, nyelvünk és kultúránk nem hoz különösebben lázba senkit sem. Így aztán beérjük azzal, amit támogatás címen tarisznyánkba ejtenek. Az ilyen vélekedésekkel szemben folyamodtunk két illetékes államtitkárhoz, emlékeztetve őket megkérdeztük tőlük, hogyan áll a népcsoportok ügye, mire számíthatunk, ill. mit értenek a népcsoport fogalmán, kiket sorolnak a népcsoportok fogalomkörébe? Egyáltalán gondolnak-e ránk? Dr. Josef Ostermayer (SPÖ) és Sebastian Kurz (ÖVP) államtitkárnak ugyanazon kérdéseket tettük fel. Alább közöljük válaszaikat. (Szerk.)

Dr. Josef Ostermayer

1. 2012-ben a Szövetségi Kancellária – a népcsoport rendszer átszervezésére létrehozott jogi és szervezési munkacsoport előmunkálatai alapján – kidolgozott egy módosított népcsoport törvényt, amit átadott szakvéleményezésre. Ezután egyeztetett a népcsoportok képviselőivel és a koalíciós partnerrel. A tárgyalások alapján további kívánságokat és követeléseket is figyelembe vettek. Ebben a periódusban a politikai résztvevők oldaláról nem került sor határozathozatalra a Nemzeti Tanácsban, a nyilvánvalóan eltérő prioritások miatt.

2. A választási programok teljes részletességükben (még) nem ismertek.

3. A Szövetségi Kancellária teljes körű javaslatot dolgozott ki a népcsoport törvény módosítására, amely megerősítené a népcsoportok felöltségviselését és önállóságukat, valamint nagyobb áttekinthetőséget biztosítana a támogatások elbírálásában. A tervezett intézkedéseket az összes népcsoporttal egyeztetttük és figyelembe vettük az ő javaslataikat, de végül a fent említett okokból a kivitelezés nem valósult meg. Ettől a szándékunktól nem hagyjuk magunkat eltéríteni.

4. A népcsoportokat osztrák állampolgárok csoportjai alkotják, akik a szövetségi állam területén teleltek, nem német anyanyelvű és önálló nemzeti sajátosságokkal rendelkező osztrákok.

5. Az Osztrák Köztársaság elismeri kifejlődött nyelvi és kulturális sokrétűségét, mely az őshonos népcsoportjaiban nyilvánul meg. A népcsoportok fennmaradását, úgy mint nyelveiket és kultúrájukat tisztelni, biztosítani és támogatni kell. Az osztrák alkotmány és a népcsoporttörvény alapján az osztrák népcsoportok és hozzátartozóik élvezik a törvény védelmét.

Az Ausztriában elismert népcsoportok jogosultak a népcsoport-támogatásra. Érvényben vannak további rendelkezések a helyrajzi elnevezések és a nyelv használatára, mint hivatalos nyelvre vonatkozóan az egyes népcsoportok lakóterületein Burgenlandban és Karintiában.

6. Nem, most nincsenek.

1. A népcsoport törvény módosítása nem valósult meg. Az Ön véleménye szerint ennek mi volt az oka?

2. Nemzeti Tanács választás lesz 2013. szeptember 29-én. Úgy tűnik, mintha nem szerepelnének a népcsoportok a programban. Vagy másképpen van ez?

3. Várható-e az Ön pártja részéről kezdeményezés? Ha igen, miben állna az?

4. Mit ért Ön – speciálisan Ausztriára vonatkoztatva – népcsoportokon?

5. Ön milyen jogokat biztosít a népcsoportoknak?

6. Az Ön véleménye szerint van új népcsoport jeltől? Mik lennének ennek a feltételei?

7. Előfeltétel marad az osztrák állampolgárság?

8. Milyen kihatással van az integrációra a bevándorlás?

9. Pillanatnyilag nézeteltérések vannak az EU és Magyarország között. Ezt Ön osztrák szemszögből hogyan ítéli meg?

10. 2013. július 1. óta Horvátország az EU 28. tagállama. Mit jelent ez a szomszédi kapcsolatokban?

7. Igen.

8. A bevándorlók legális tartózkodás keretében, kötelezve vannak a német nyelv elsajátítására. Ezen kívül a kormány átfogó integrációs politikájában optimális körülményeket kíván teremteni a képzés, az egyenlő jogállás és a munkapiac területein.

9. Az EU nagy előnyehez tartozik, hogy ilyen nézeteltéréseket nem a két ország szintjén tárgyalják meg. Az Európai Bizottság és adott esetben az Európai Bíróság feladata, hogy megítélje az EU alapértékeinek betartását és amennyiben szükséges követelje a változtatásokat.

10. Nem szabad elfelejtenünk a béke jelentőségét. Európának ezen a részén 18 évvel ezelőtt véres háború folyt, sok halottal és menekülttel. A horvátoknak nincsenek illúzióik az EU-tagtságot illetően, de ők egy egyfajta Európába való hazatérésről beszélnek. Ha nem akarjuk, hogy válság idején szélsőséges politikai erők kerekedjenek felül ebben a régióban, akkor nélkülözhetlenné válik az „Európa” béketerv.

Sebastian Kurz

1. Oswald Klimovits, az Osztrák Néppárt népcsoport- és kisebbségi szóvivője, valamint a Nemzeti Tanács képviselője, több ízben is megpróbálta lábra állítani a koalíciós partnerrel közösen a népcsoport törvény módosítását. Eddig sajnos eredmény nélkül: A népcsoportok képviselői el-lenezték a Szövetségi Kancellária által előkészített tervezeteket. Az iskola, a képzés, az egyesületek elleni kereslet beadása vagy például a népcsoportok jogi egyenlősége képezték a jövő témáit. Csak akkor tudunk új törvényről határozni, ha először tisztázunk minden nyitott kérdést.

2. Mi az államtitkárságon ebben a témakörben nem az emberek származására figyelünk, hanem arra, hogy mivel gazdagítják ők Ausztriát. A népcsoportok az osztrák társadalomnak egy részét képezik, és a mi munkánkban éppen olyan fontosak mint más csoportok. Egyidejűleg kiállunk olyan időszerről népcsoport törvény alkotása mellett, ami világos keretfeltételeket és jogokat biztosít. A népcsoport törvény kidolgozása nem történhet meg egyedül a politika által. Ha tartós eredményt akarunk elérni, akkor ebben a folyamatban nélkülözhetetlen a népcsoportok képviselőinek bevonása.

3. Az Osztrák Néppárt állandó összeköttetésben áll a népcsoportok képviselőivel. Pillanatnyilag a Szövetségi Kancelláriánál van a labda. Az előkészített tervezetnek jobban kellene tekintettel lennie a népcsoportok igényeire.

4. A népcsoport törvény értelmében Ausztriában hat elismert őshonos népcsoport van. Ide tartoznak a horvátok, szlovének, magyarok, csehek, szlovákok és a romák népcsoportja. Ők nem német anyanyelvű osztrák állampolgárok, akik az évszázadok folyamán kialakult önálló nemzeti sajátossággal rendelkeznek. Ezek a népcsoportok ma Ausztriában kulturális életünk szer-ve része és kincse.

5. A népcsoport törvény 1. §-a tisztán megállapítja, hogy a népcsoportok és tagjaik élvezik a törvény védelmét. Mivel a népcsoportok a mi kulturális sokrétűségünk részét képezik, szükséges lesz a jövőben is fennmaradásuk biztosítása. Egyidejűleg garantálnunk kell, hogy ne kelljen megtagadni gyökereiket, hanem sokkal inkább élhessék hagyományaikat.

6. Természetesen léteznek olyan saját nyelvvél és hagyományokkal rendelkező csoportok, akik kívánnák a népcsoportkénti elismerést. De mint már az „őshonos” szó kifejezi, ezek a népcsoportok évszázadok óta az osztrák lakosság szerves részei. Itt nem olyan emberekről van szó, akik az utóbbi években vagy évtizedekben költöztek ide.

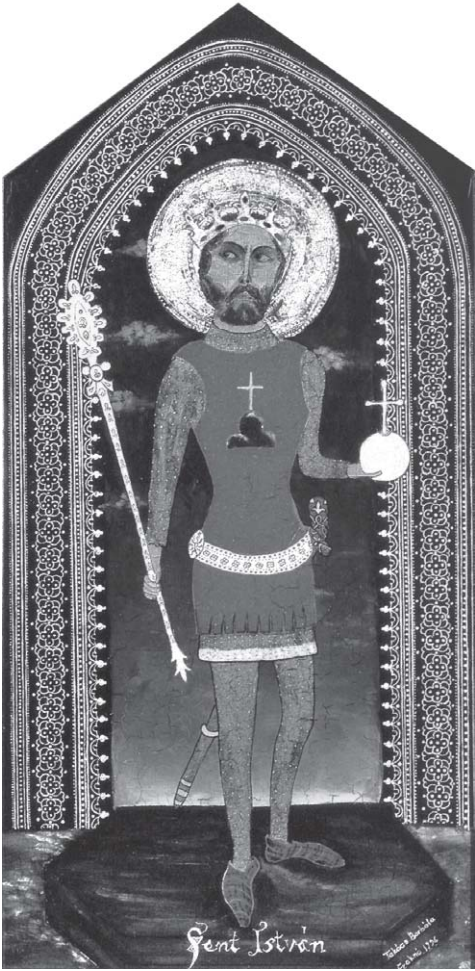
7. A mi szempontunkból: igen. Az állampolgárság adományozása a sikeres integrációs folyamat befejezése és csúcspontja. Az állampolgárság fejezi ki az Ausztriához való szoros kötődést.

8. A bevándorlás Ausztriába nagyon heterogén. 2012-ben több mint 140.000-en vándoroltak be Ausztriába. Viszont ugyanebben az évben kereken 96.500-an elhagyták az országot. Az Ausztriába bevándorolt személyek kétharmada más EU-tagállamokból költözött ide. A múlt évben a legmagasabb nettó bevándorlási arányt Magyarországról jegyeztük. Ezekhez a változó körülményekhez kell alkalmazkodnunk. Fontos lépés volt az állampolgársági törvény ki-egészítése: Jól integrált személyek a jövőben már hat esztendőn itt tartózkodás után igényelhetik az osztrák állampolgárságot. Ez ösztönzést és motivációt teremt. Ezenkívül ez fontos lépés annak érdekében, hogy a minősítés és egyértelmű feltételek képezik a bevándorlás alapjait.

Ugyanakkor Horvátország szeretne, úgy mint Szlovénia is, a szomszédos balkán államok szószólójává lenni az EU-n belül.

Horvátország az EU krízisén tanulva nem túlaradó lelkesedéssel lép be az európai nemzetek közösségébe. Az egyszerű emberek meg egyenesen félnek az európai vállalatok betódulásától, mi lesz az ő nemzeti törpevállalataikkal, mi lesz szigetükkel, mi lesz a tengeri halászatukkal és nem bíznak az EU bőkezűségében. Ezért inkább a saját gazdasági erejükre akarnak támaszkodni, a saját szorgalmukban és munkaképességükben bízva szkeptikusan sorakoznak fel az EU máriakoronás kék zászlaja alá.

BENCICS MIKLÓS

9. Magyarországot és Ausztriát sokkal több köti össze mint a Duna élettere. Országaink történelmileg elválaszthatatlanul összefonódtak. Mint említettem, az elmúlt évben jegyeztük a legmagasabb nettó bevándorlási arányt Magyarországról. Kereken 50.000 személy magyar migrációs háttérrel rendelkezik, és körülbelül 37.000 magyar állampolgár él Ausztriában. A magyar közösség egyike a legnagyobbaknak Ausztriában, kiemelkedő nyelvi, társadalmi és foglalkozási integráció jellemző rájuk. Echerer Mercedes, Ekker Balázs vagy Raimondi Ildikó mint integrációs követek támogatják, személyes élettörténetükkel és tapasztalataikkal gazdagítják a Zusammen: Österreich (Együtt:Ausztria) mozgalmat.

10. Körülbelül 70.000 horvát él Ausztriában. Hozzájárulnak az élet sokrétűségéhez a művészet, a nyelv, a konyha és a sport területén. Rájuk vonatkoztatva is jelzés értékű példa erre a Zusammen: Österreich (Együtt:Ausztria) kezdeményezés. A horvát gyökerekkel rendelkező az osztrák profi futballista Ivica Vastic, egyike a mozgalom integrációs követekéinek. Több iskolatárgyat keretében beszélt meg a sikeres lehetőségeiről és tapasztalatairól egy másik országban és ezzel nem utolsósorban motivációt teremtett. Nemcsak társadalmi szinten szövődött össze Horvátország és Ausztria. Gazdasági téren is erős partnerek vagyunk: Ausztria a legnagyobb befektető Horvátországban. Meggyőződésem, hogy Horvátország EU-tagsága elmélyíti és erősíti a mi kapcsolatainkat és együttműködésünket is.

A NÉPCSOPORTJOG ÚJ ALAPELVEI

A NÉPCSOPORTÜGYEK

BÉCSI MUNKAKÖZÖSSÉGÉNEK KEZDEMÉNYEZÉSE

A 2012. október 24-én rendezett szimposium keretében határozat született a népcsoportok fogalmának meghatározásáról, valamint a nekik járó jogok megfogalmazásáról. A munkaközösség a 2013. szeptember 29-i parlamenti választásokra való tekintettel öt pontba foglalta a népcsoportok fennmaradása érdekében szükséges jogi lépéseket. Kezdeményezésével a parlamenti pártokhoz fordul, programjukba foglalják bele az alábbi öt pontot is. Megvalósításuktól függ a népcsoportok jövőjének biztosítása. Ezért is fontos, hogy a népcsoportok szervezetei tegyék magukévá ezen követelményeket, fejtsenek ki felvilágosító munkát, és egy-egy fellépéssel győzzék meg a parlamenti pártokat a népcsoportok jogainak törvénybe iktatásáról. Tulajdonképpen ez lenne az új törvényhozás egyik feladata.

Minden elismert népcsoport közjogi testületként való megszerveződése

Ezekben a testületekben a főszó a népcsoportoknak a felekezetek és a politikai pártok által támogatott szervezeteire helyeződik.

Minden testület jogosult állami értékértartó támogatásra

Minden testület önálló hatáskörrel rendelkezik
Államjogi eljárás új csoportok népcsoportkénti elismerése érdekében.

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: Fetes Kata

(DE)

Menekült katasztrófa Nyugat-Szudánban

A darfuri konfliktus elmúlt 10 évében sohasem volt a menekültek helyzete olyan rossz, mint az idén. Ha az ENSz meg erősíti meg a civil lakosság védelmét és a menekült táborok ellátását, bekövetkezik a tragédia. A legtöbb tábor sátor, élelmiszer, ivóvíz és gyógyszer hiánnyal küzd. Ennek következménye a betegségek gyors terjedése.

A Veszélyeztetett Népek Társasága (VNT) Afrika-referensének sajtó tájékoztatójából kiderül, hogy az Észak Jebel Marra régióban ismét 17 ezer ember menekül a harcok színteréről. 2013 januárja óta 350 ezer darfuri menekült el a fokozódó erőszak elől, ezek közül 50 ezren kerestek menedéket a szomszédos Csádban. Ulrich Delius úr felhívta arra is a figyelmet, hogy sürgősen ismét járór szolgálatot kell vezényelnie az ENSz-nek és az Afrika Uniónak a menekült táborokhoz, mert ismét elszaporodtak a menekültekkel szembeni túlkapások. A járőrszolgálatok beszüntetését a két szervezet a járművek és az üzemanyag hiányával magyarázza. A Darfur körzetében a bombázások folytatása az elgyötört civil lakosság és az állatcsordák elleni merénylet.

Nyugat-Szudánban 1,7 millió menekült él. Csádban 300 ezren találtak eddig biztonságra.

(AT)

A legjobb 10 között a budapesti szállodák

A nemzetközi szállásfoglalási szolgáltatást nyújtó portál aktuális tanulmánya a szállodák értékeléséről készült eredményt közöl. A z európai nagyvárosok szállodáit a vendégek értékelik.

A szállodatulajdonosok szolgáltatásaikkal győzik meg a szállóvendégeiket, néhányal azonban ezek a tavalyinál kevésbé elégedettek. Vannak mégis nagyobb szállodák, ahol az európai összehasonlítás elégedettséget mutat. Varsó pl. az első helyen áll. A tavalyinál jobbnak ítélik a pozsonyi és a berlini szállásokat is. Prága és Budapest az előző évi rangsorhoz képest helyet cseréltek. Prága egyet hátra, Budapest ezzel szemben egy helyezést előre lépett.

Nemzetközi nagyvárosok listáját a tokiói szállodák vezetik. Peking jelenleg a negyedik helyen áll ugyan, de pontszáma alig marad el a harmadik helyet biztosan uraló Szingapúr helyett.

Die Presse

FREI SEIT 1848

(AT)

A kor szellemével ellentétben

Az új salzburgi tartományi kormány alakulásánál a megválasztott kormányvezető politikus gárda szakított a hagyományokkal. Istentisztelettel kezdték a tartományi tanács alakuló ülését.

Ez követőkre találhatna más tartományokban is. A kor szellemével ellentétben, Salzburgban olyan felsőbb hatóság segítségére apelláltak, amelyre manapság általában nem szokás igényt tartani. Meg kell azonban említeni, hogy a résztvevők, akik természetesen különböző politikai pártokhoz tartoztak nem tiltakoztak a rendhagyóan kezdődő alakuló ülés ellen. Még azoknak sem volt ellenvetésük, akik köztudottan valássalenesek.

Annak ellenére, hogy Nagy-Britanniában és az Egyesült Államokban az állami vezetés és az egyház távol állnak egymástól, természetes az, hogy az államelnök és helyettese beiktatása vallási keretek között történik. A bibliát tekintik az államiság alapjának, arra esküsznek a beiktatási szertartás keretében.

Az sem véletlen, hogy akik Európa egyesítésén munkálkodtak, keresztény emberek voltak. Ők nem az Isten országát akarták itt a Földön megalkotni, csupán az emberek békés, jóakarató együttélésének akartak teret biztosítani.

Az isteni hatalomhoz a legalapvetőbb emberi közlelési forma az. Ezzel tudja őszintén kifejezni az ember, hogy törekvéseihez segítségre van szüksége. Különösen érvényes ez politikusokra. Bár maga az ima és az áldozat nem garancia a sikerre, mégis megóvjaa a cselekvőt attól, hogy saját erejét túltételelje.

hindustantimes

(IND)

A táblagép a divat

A piacutatók statisztikái szerint ez évben jelentősen visszaesett a számítógépek eladási aránya. A fejlett piacok a táblagépeket favorizálják.

A fejlődő országokban a világháló eléréséhez már többen használnak táblagépet, mint hagyományos számítógépet. Ennek elsődleges oka, hogy a múlt év vége óta jelentősen csökkent a táblagépek ára.

Egy piacutató cég felmérése alapján az ötödik egy-

mást követő negyedévben csökken folyamatosan az eladott számítógépek száma.

Az eladott gépek statisztikáját a kínai Lenovo cég vezeti 12,6 millió db második helyen áll a korábbi listavezető a Hewlett-Packard 12,4 millió eladott számítógéppel. 8,9 millió darab eladásával Dell magához ragadta a ranglistán a harmadik helyet.

NATIONAL GEOGRAPHIC

(USA)

Évezredes kő vésetek Mexikóban

Több száz olyan követ fedeztek fel geológusok a mexikói Narigua térségében, melyek állatokat, koncentrikus köröket vagy éppen a napot ábrázoltak. A köveken végzett mérések kiderítették, hogy ezek a vésetek 6000 évvel ezelőtt készültek.

A különböző típusú ábrák készítői azok a környéken élő kőkorszaki emberek voltak, akik vadászattal és gyűjtögetéssel foglalkoztak. A kövek körzetében végzett ásások, a régészek nagy örömére használati eszközök maradványait hozták felszínre. A tűzhelyek és főzőedények fennmaradt részei arra utalnak, hogy a lelelőhely szálláshelyük lehetett. Feltehetőleg könnyen lebomló anyagból készítették kunyhóikat. Valószínűnek tartják a kutatók, hogy ezek a szálláshelyek esetleg szállíthatók lehettek.

Nem derült eddig fény arra, hogy mi lehetett a vésetek célja. Elképzelhető, hogy rituális funkciójuk is volt. Az sem kizárt, hogy csillagok, vagy csillagképek megjelentését célozták a 6000 évvel ezelőtt Narigua környékén élő őseimbek.

Tervek szerint a katalógizálás befejezése után, a turisták számára látogathatóvá teszik a helyet.

NEUROSCIENCE

(GB)

Magyarok találták meg a migrén okát

A Szegedi Tudományegyetem, a Pécsi Tudományegyetem és a Szentágotthai János Kutató Központ együttműködésének eredményét teszi közzé az legújabb cikk, mely PACAP-38-al foglalkozik.

A kutatók szerint ez a fehérje fontos szerepet tölt be a trigemino-vaszkuláris rendszer működésében. Ez az a rendszer, melynek alapvető szerepe van a migrén kialakulásában.

Az egészséges emberek adataival összehasonlítva migrénben szenvedőknél rohammentes periódusban alacsonyabb volt a PACAP-38 immun-reaktivitás plazmaszintje. Jelentősen megemelkedett viszont a fehérje koncentrációja a rohamok ideje alatt.

A szakirodalomban ez az első vizsgálati eredmény mely konkrét adatokat hoz a PACAP-szint változásáról, a migrénes rohamokkal összefüggésben.

Jelenleg olyan kísérleteket folytatnak a kutatók, melyek során az anyagcserében résztvevő kinumerinek hatását tanulmányozzák. Ennek a kutatásnak az eredményessége gyökeresen megváltoztatja a migrén terápiáját.

(GB)

Autó reexport

Az autómárka kereskedők igyekeznek megfelelni az importőr követelményeinek. A gyártók az értékesített mennyiség növelésében érdekeltek. A reexport több magyarországi márka kereskedőt mentett már meg a csődtől.

Ezzel a lehetőséggel azok tudnak élni, akiknek a tranzakciót támogató külföldi partnerük van. Az is lényeges, hogy az adó visszaigénylés több hónapig elhúzódó adminisztratív nehézségeit túl tudják élni az illeték visszaigényléssel együtt.

A gépkocsik árát a gyártó az egyes országok vásárlóerejére szabottan határozza meg. Az ár különbség az egyes országok között a 15%-ot is elérheti. Nyugateurópai autókerekedőknek ez rendkívül kedvező, mert a szállítás és az adminisztráció költségeit elfedi ez az árrés. Az sem elhanyagolható szempont számukra, hogy a forint gyengeségének is profit növelő szerepe van. A Nyugat-európai autókerekedő magyarországi kereskedésben rendel meg bizonyos számú autót. A Magyarországra szállított autókát ott regisztrálják, el látják rendszámmal, majd azonnal kivonják a forgalomból és elszállítják a külföldi megrendelőhöz egy adott nyugati országba

Magyarországot az elmúlt évben lecsökkentett regisztrációs adó tette a nyugati autókerekedők számára rendkívül vonzóvá. Becslések szerint évente 10 ezer autó cserél így piacot.

Megfigyelők úgy vélik, hogy Románia még Magyarországnál is nagyobb hasznot hajt a nyugati autókerekedőknek. Azt is valószínűnek tartják, hogy Magyarországra is érkeznek onnan reexportált autók.

A São Paulo-iak átkeltek a Vereckei-hágón

A 13. Szondi György Cserkészcsapat négynapos táboron vett részt Juquitibaban (Sao Paulótól 75 km-re). A kalandoknak és foglalkozásoknak a magyar tulajdonban lévő Sitio Pinus nevű gyönyörű hely adott otthont: tavaival, lankáival, medencéjével és végteleen zöld tájával.

A hosszú hétvéget kihasználva a Sao Paulo-i cserkészek összegyűltek, hogy négy napig magyarul beszéljenek, megismerjék a magyar kultúra egy újabb szeletét és hogy együtt töltsenek pár felejtethetlen pillanatot. Az idei tábor kerettörténete a Honfoglalás volt: a kis- és nagycserkészek saját szemükkel látták meglevenedni a vérszerződést, Emese álmát és a Csodaszarvast.

A napok reggeli zászlófelvonással indultak majd – általában óránként – különböző foglalkozásokon vettek részt Szondi György lelkes kiskatonái. Kéz ügyességtől csomókötési és tűzoltási praktikákon keresztül egészen az akadályversenyig volt minden, ami hasznára válhat egy, a természetben boldogulni kívánó cserkésznek. A fáradt testet a már jól ismert népdalok dalolása, illetve újabbak tanulása frissítette fel. Olyan dallamoktól zengett a juquitibai hegyoldal, mint a "Madárka, madárka", a "Szege-

hírös város" vagy a "Hej, Dunáról fúj a szél". Öröm volt látni, ahogy a fiatal, hét-nyolcéves cserkészek egy-egy ilyen dallal tanulnak meg új magyar szavakat és kifejezéseket!

A gyerekek – kihasználva a táj adottságait – vezetőik és Árpád vezér segítségével átkeltek a "Vereckei-hágón", hogy megküzdve a Kárpát-medence akkori lakóival birtokukba vegyék új hazájukat. A negyedik nap reggelére a tábor – átlépve az ezredfordulón – testközelből figyelhette, ahogy Vajk megkeresztelkedik, hogy aztán Istvánként Magyarország első királyává váljék. Biztosra vehető, hogy a gyerekekben hosszú ideig megmarad a kép, ahogy államalapítónk fejére helyezik a koronát.

A tábor mindennapjai nem lettek volna olyan gördülékenyek, ha nem biztosított a kellő energiautánpótlás. A konyhában a cserkészek szülei szüntelen lendülettel sütöttek-főztek, hogy mindig percre pontosan kerüljön az étel az asztalra. Sípsoz jelezte az étkezés kezdetét, majd a repetát és "tripetát", végül pedig nem maradhatott el a leggyakrabban friss gyümölcsökből álló "utóétel" (desszert) sem.

SZEZGHALMI ZSOLT

Kőrösi Csoma Sándor gyakornok, Sao Paulo, Brazília

A „kisember” elbúcsúzott

Horn Gyula volt miniszterelnök temetéséről csak Németh Miklós maradt le. Németh Miklós nem vett részt Horn Gyula temetésén. Pedig a 81. életében elhunyt Horn nemcsak Németh külügyminisztere volt a rendszerváltás előtti utolsó kormányban, hanem miniszterelnök is 1994 és 1998 között. De nem kell politikai fogást sejtetni: Németh távollétéről nem tehetett: reggel kilencre taxit rendelt Budai lakásához, ám a forgalmi dugók miatt háromnegyed óra alatt sem tudott átjutni a Dunán, ezért a Rácz fürdőtől visszafordult.

A többi még élő volt magyar állam- és kormányfő viszont jelen volt Horn temetésén, és fejet hajtottak a ravatal előtt. A mai miniszterelnök Orbán Viktor is, akit néhány néző fújozott. De jó helyről jött a helyesbítés: „Nem vesztegetnék rá sok szót, mégis nem tehetek úgy, mintha nem történt volna meg” – írta Baja Ferenc, Horn egyik minisztere Facebookon. „Ami méltatlan volt: a bekiabált, fűtj, akkor, amikor Orbán Viktor neve elhangzott” – tette hozzá.

Különben nem történt semmi, ami megzavarta volna a ceremóniát, mikor Horn Gyulát július 8-án dél előtt a budapesti Fiumei úti Nemzeti Sírkert 15. számú parcellájában örök nyugalomra helyezték. A temetés kezdetén csak három személyiség beszélt: Katona Béla, az Országgyűlés volt elnöke, Martin Schulz, az Európai Parlament elnöke és Hans-Dietrich Genscher volt német külügyminiszter.

Katona Béla szerint Horn Gyula élete maga volt a 20. századi történelem, annak ellentmondásaival együtt. De amikor lehetősége volt, Magyarország és Európa sorsának alakítójává vált. Nem volt tökéletes, hozott rossz döntéseket, de jó döntéseinek száma meghaladta a rosszakét – mondta.

Martin Schulz arról szólt, hogy Horn Gyula nélkül Európa és Németország újraegyesítése elképzelhetlen lett volna. „Horn Gyula lehetővé tette, hogy a szétválasztást magunk mögött hagyjuk. Most is el kell gondolkodni azon, hogy nincs-e ideje annak, hogy ezt magunk mögött hagyjuk” – utalt a német szocialdemokrata az aktuális magyar helyzetre.

Hans-Dietrich Genscher nagy európainak nevezte Horn Gyulát. Németországban sosem merül feledésbe a neve.

Horn Gyula csak egy évig, 1989 májusától 1990 májusáig volt a Németh-kormány külügyminisztere. Alois Mock osztrák kollégájával 1989 júniusában ő vágta át a vasfüggönyt a magyar-osztrák határon, majd szeptemberben ő jelentette be, hogy megnyitják a magyar határt a keletnémet menekültek előtt. Azóta sem élt meg Európa olyan szívrogadó jeleneteket, mint a szeptember 10-i éjszakán, amikor az NDK-s Trabantok és Wartburgok előtt felemelkedtek a sorompók.

Egy hónappal később Horn Gyula egyike volt az MSZP alapítóinak, mely pártot elnökként vezette 1990 májusától 1998 szeptemberéig. Addig tartott négyéves miniszterelnöksége is. Az Országgyűlés

munkájában 2007-ig vett részt, akkor került a Honvéd-kórházba súlyos betegséggel. Utoljára a 75. születésnapjára rendezett ünnepségen jelent meg a nyilvánosság előtt.

Németh Miklós a rendszerváltás előtti szocialista vezetés „utolsó mohikánja”, az a személyiség, aki nem a kádári értelemben tűrte a változást, hanem támogatta, külügyminiszterével együtt, de egy különbséggel: Horn az új rendszerben a miniszterelnökségig vitte, míg Németh a nemzetközi gazdasági életbe „menekült”.

Horn Gyula halála után nem csak Magyarországon, az egész világon temérdek búcsúztató jelent meg, a legtöbb a szokásos mottó szerint: De mortuis nil nisi bene. Pedig nem csak jót lehetett elmondani Horn Gyuláról. 2007-ben, azon a születésnap ünnepségen nem kapta meg a Magyar Köztársasági Érdemrendet, mert Sólyom László köztársasági elnök – aki most a többiekkel együtt jelen volt a temetésen – megtagadta a kitüntetést.

Horn Gyula legnagyobb politikai bűne: 1956 novemberében belépett a karhatalmi őrszolgálatba, „pu-fajkás” lett. Saját értelmezése szerint: De mortuis nil nisi bene. Pedig nem csak jót lehetett elmondani Horn Gyuláról. 2007-ben, azon a születésnap ünnepségen nem kapta meg a Magyar Köztársasági Érdemrendet, mert Sólyom László köztársasági elnök – aki most a többiekkel együtt jelen volt a temetésen – megtagadta a kitüntetést.

Horn Gyula legnagyobb politikai bűne: 1956 novemberében belépett a karhatalmi őrszolgálatba, „pu-fajkás” lett. Saját értelmezése szerint: De mortuis nil nisi bene. Pedig nem csak jót lehetett elmondani Horn Gyuláról. 2007-ben, azon a születésnap ünnepségen nem kapta meg a Magyar Köztársasági Érdemrendet, mert Sólyom László köztársasági elnök – aki most a többiekkel együtt jelen volt a temetésen – megtagadta a kitüntetést.

Stefan Markus, Szlovákia volt budapesti nagykövete szerint Horn Gyula egyike volt a magyar politikusok egy speciális fajtájának, a „Homo cadaricus”-nak. Soha nem tagadta meg és nem szégyellte a Kádár-korszak „gulyáskommunizmusát” – írta Markus a „Pravda” hasábjain. A szlovák újságíró nem ijedt meg a saját múltjától sem”, és „sikereit politikai előrelátásának köszönhetette”. Nem volt bigott kommunista, inkább a reformer szerepét játszotta, teljesen ellentétben a még élő Biszku Bélával. A szlovákiai „Új Szó” Horn Gyula sikerét abban látta, hogy „az igazi kisemberek Magyarországot képviselte”. A magyar nyelvű napilap szerint az elhunyt Magyarország eddigi egyetlen olyan miniszterelnöke volt, „akit a külföldi partnerek államférfiként emlegetnek”.

Tompos Ádám eszmefuttatásait a baloldaliságról, vagy a – pozitív értelemben vett – „kisemberegről” itt mellőzzük. De a végét idézni kell – és elfogadni: „Horn Gyula igazi személyiség volt. Ő a 20. század viharai valóban baloldallivá tették, nem pedig a kommunikációs szakértők elemzései győzték meg a szocdem-dogmákról és harmadikutas reformkísérletekről.” Nem rossz, ha az ellenfél ilyen ír az emberről, ha csak nekrológnak is.

Ezért zárószóként álljon itt a Fideszista újságíró utolsó mondata: „Nyugodjék békében!”

M. P.

24. Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor

„Eijött a mi időnk!” mottóval római katolikus és református áldásosztással nyílt meg július 24-én a 28-ig tartó 24. tusványosi nyári szabadegyetem.

Tárnok Mária a Pro Minoritate Kisebbségéért Alapítvány elnökeként a magyarországi főszervezők nevében mondott köszönetet a százötven fős önkéntes csapatnak azért, hogy ma már huszonnégy helyszínen várhatják a látogatókat. Idén a rendező Magyar Ifjúsági Tanács mellett 23 alapítvány és intézmény nevezett be. Számos fejlesztés és két új helyszín fogadja a táborlakókat.

Albert Tibor, Tusnádfürdő polgármestere a programok kapcsán kiemelte: az erdélyi magyar-magyar viszony idén különös fontossággal bír a regionalizáció és az autonómia kérdései miatt.

Sándor Krisztina, a tusványosi szenátus legfiatalabb tagja örömeinek adott hangot annak kapcsán, hogy idén sokkal több külföldi vendég tiszteli meg a szabadegyetemet, mint korábban.

Fazekas Imola sajtófelelős bejelentése szerint több mint 200 magyar-román tudósító jelentkezett a rendezvénysorozatra.

Hol maradt a megállapodás a Nemzetközi Valuta Alappal?

HATÉVES BALOLDALI KORMÁNYZÁS UTÁN, 2008 őszén pénzügyi cunami sújtotta Magyarországot. Ennek a veszélyes helyzetnek a kiinduló pontja ugyan az amerikai ingatlanpiac finanszírozásának az összeomlása volt, de ezzel egyben nyilvánvalóvá vált a magyar gazdaság sebezhetősége is. Tudjuk, hogy az eladósodás csapdája már a rendszerváltozás előtti Kádár-korszakban kezdődött, ami aztán az 1989/1990 utáni időkben – még a “visegrádi” országokhoz képest is – rendkívül megnehezítette az örökölt államgazdaság átalakítását a szabadpiaci rendszerre. Mind Lengyelország, mind az akkor még létező Csehszlovákia, illetve aztán a nem sokkal később létrejött Cseh- és Szlovák Köztársaságok lényegesen alacsonyabb szintű adósságállománnyal kezdhették átalakítani a gazdasági és pénzügyi struktúráikat. Ezek után egyetlen magyar kormánynak sem sikerült a négyéves kormányzási ciklusok elteltével ismét megnyerni a választásokat. A 90-es években ugyan adódott lehetőség az adósságtól való függés csökkentésére, de ennek az ára túl magasnak bizonyult. A szomszédos országokhoz képest aránylag nagy ütemű privatizáció hátulütője csak jóval később kezdett mutatkozni, ami például manapság az energiaszektorban szükségessé vált korrekciókban nyilvánult meg. Ami azonban jelentősebb, hogy most már nincs több “komfort” megoldás az államadósság csökkentésére, mint ahogy ezt már a görög példa különösen, de az egész dél-európai periféria is tükrözi:ők már azt sem tudják privatizálni, ami nagyon fontos lenne, és amit az Unió el is vár a szükséges gazdasági reformok és az adósság csökkentésének kivitelezéséhez.

AZ UNIÓNAK ÉPP EZT A POLITIKÁJÁT KEZDI MOST megkérdőjelezni a nemzetközi közvélemény, ironikusan mondvá annak az Egyesült Államoknak a kezdeményezésére, akinek köszönhető a válsághelyzet kialakulása Európában is. *“Limits to Austerity”*, ahogy ezt a Financial Times tömören és egyértelműen összefoglalta 2013. május 29-i számában. A hivatalos politika Brüsszelben még kiáll a megszorítások és a már régóta esedékes reformok mellett, érthető módon domináns német támogatással, de mindenki tudja, hogy “most vagy soha”. Azt is egyre többen elismerik, hogy az eddigi stratégia nehezen fog az ugyancsak szükséges gazdasági fellendüléshez vezetni. Tehát a valószínűség az, hogy egyre inkább gazdaságserkentő politika fog tért nyerni nem csak az amerikai kontinensen, hanem Európában is. Jelentős előrelépés viszont az adósságfronton csak akkor lesz elérhető, ha azokat fokozatosan elengedik. Ez Görögország és Ciprus esetében már elkezdődött, de ez még nem elegendő.

NOS, EBBEN A GLOBÁLIS HELYZETBEN KÍSÉREL MEG a második Orbán-kormány olyan politikát követni, mely nagyon közeledik az imént említett fejleményekhez. A különbség csak az, hogy az eszközöket nem a Nemzetközi Valuta Alap vagy az EU-Bizottság írja elő, hanem egy kétharmados parlamenti többséggel rendelkező magyar kormány, mely első sorban az ország indokolt érdekeit tartja szem előtt. A kérdés az, hogy olyan ország, amelyik már 1990 után, aztán a 2006–2009-es években is komoly megszorításokon ment keresztül, és ahol a bajba került dél-európai országokhoz képest is, nem csak a közszféra, hanem a privátszektor is rendkívül erős nyomás alá került (lásd például a deviza-hitelállomány nagyságrendjét), de mit lehet még elvárni a népességtől. Amikor a 2010-ben megválasztott kormánynak szembesülnie kellett azzal a ténnyel, hogy a hároméves Gyurcsány–Bajnai-kormány konszolidációs intézkedései messze nem vezettek olyan költségvetési eredményhez, amely az EU-Bizottság számára elfogadható lett volna, akkor kezdett kialakulni olyan kormánystratégia, amely mobilizálta azokat a forrásokat, amelyek a rendszerváltozás óta a gazdaság fő hasznélvezői voltak, de nem a konszolidációs terhek viselői. Az ún. válságadók eleinte mind bel- mind külföldön eleinte nagy felindulást váltottak ki, de ahogy ezek vagy hasonló intézkedések az Unió több országában is “szalonképesse” váltak, a viták alábbhagytak vagy más területekre helyeződtek át.

IDÉ TARTOZIK A DEVIZAHITELESEK TERHEINEK CSÖKKENTÉSE állami támogatással illetve a

bankszektor segítségével valamint a lakossági fogyasztók terheinek csökkentése a közszolgáltatókkal szemben. Egy 10%-os rezsicsökkentés már megtörtént 2013 első felében és további 10% várható a második felében. Az, hogy a magyar energiaszolgáltatók a reálbérékhez képest Európában a legmagasabb áramtarifát és a második legmagasabb gáztarifát fizetik, ez arra vezethető vissza, hogy a 90-es években kivitelezett privatizációs hullám során a magyar energiaszolgáltatók rendkívül kedvező feltételek mellett kerültek külföldi kézre.

A KÖZTEHERVISELÉSRE ÖSSZPONTOSÍTÓ KORMÁNYPOLITIKA eddig bizonyos fokig visszafogta a gazdaság teljesítményét 2011/2012-ben, de számos, monetáris szempontból kulcsfontosságú macro-adat 2013-ban jelentős javulást mutat, vissza adva a döntéshozók önbizalmát. Ennek eredményeként szüntette be az Unió az idestova közel 10 éve tartó túlzott költségvetési eljárást Magyarországgal szemben. Ezen elvárások alapján a Magyar Nemzeti Bank már 2012 óta folyamatosan csökkenti az alapkamatot, amivel nemcsak a magyar államkőtvénypiac fellendüléséhez, hanem az államköltség sokkal kedvezőbb refinanszírozásához is hozzájárult. Amíg az ellenzéki és nemzetközi közvélemény 2010–2012 között azzal számolt, hogy a Nemzetközi Valuta Alap segítése nélkül nem fog tudni az ország a pénzügyi válságból kikerülni, a mai sajtó már nem is említi ezt a megoldást.

A MONETÁRIS IRÁNYZAT A GAZDASÁG SZÁMÁRA IS JÓ HÍR. Kedvezőbb lett a hitelezés, ami alapfeltétele a növekedésnek. A belföldi fogyasztás további visszafogására már nem lesz szükség és az export tovább nőhet az eddigi előrejelzések szerint. Javultak a feltételek az EU-kohéziós pénzek lehívására is. 2013 második negyedévében már mutatkoznak fellendülési tendenciák az építőiparban, a kereskedelemben és a mezőgazdaságban is.

BIZONYOS HOSSZABB TÁVÚ KOCKÁZATOK PERSE NEM SZÜNTEK MEG. A világgazdaságtól és különösen az Eurozónától való függés maradt. Viszont a belföldi gazdaság 2010 óta újra javuló tendenciát mutat és több gazdaság politikailag vitatott intézkedés ma már kedvezőbb fényben jelenik meg úgy elemzői, mint befektetői körökben, mint az elmúlt években. Ide tartozik az egykulcsos adórendszer bevezetése, mely per saldo jelentős adóbevétel hiányt jelentett az államkasszában és amit más forrásokból kellett pótolni. Végezetül mégis hozzájárult a devizahitel-állomány csökkentéséhez és ha időben az eredeti célkitűzés érvényesülése el is toldódott, a fogyasztás növekedése 2013-ban mégis csak jelentkezik. A másik komoly vitát kiváltó kérdés az, hogy nem lett volna-e kedvezőbb mégis csak a Nemzetközi Valuta Alappal egy újabb hitelezésről megegyezni. Amikor az állam a fellendülő forintkőtvénypiacon 2013-ban sokkal kedvezőbb kamat szinten tudja a szükséges refinanszírozást végrehajtani és nem kell további növekedést fékező feltételeket egy politikailag is befolyásolt nemzetközi intézménytől elfogadni, akkor a kérdés már nem aktuális. Kevésbé kedvezően alakul a banki hitelezés. Ezért a Magyar Nemzeti Bank kamatmentesen látja el a bankszektor azzal a céllal, hogy növeljék a hitelezést főleg a magyar kis- és középvállalkozókkal szemben. További és egyre inkább politikai irányzatú kritika éri a kormányt, hogy nincsenek meg a feltételek a külföldi beruházások növelésére. Tény az, hogy 2012-ben rekordot döntött a tőkebeáramlás.

EGYBEVETVE 2013 NYARÁN ELMONDHATJUK, hogy a magyar gazdaság az elmúlt évekhez és számos más EU-tagállamhoz képest jó útra tért. Mind a fiskális, mind a monetáris oldalon jelentős javulás észlelhető. A konjunktúra-irányzat pozitív, a 2013-as inflációs elvárások 2% alatt vannak, a költségvetési hiány újra a Maastricht-kritérium alatt van és a fizetési mérleg is pozitív. 2011. december 8-án egy origó-cikk jelent meg az interneten az *“Orbáni szabadságharc ára”* címmel, melyben a következő olvasható: ... “Mit adnék azért, hogy olyan Magyarországon élhessek, ahol minimális az infláció, alacsonyak a kamatok, stabil az árfolyam, ahol az állam csak addig nyújtózkodhat, ameddig a takarója ér és nem sarcolnak...” Úgy látszik a szerző álma valóra vált.

DR. SCHINDLER TIBOR

Magyar Örökség és Európa Egyesület

**Magyar Örökség díjátadó ünnepség
2013. június 22-én az MTA Dísztermében**

Kitüntetésben részesültek:

A PETŐ INTÉZET FÉL ÉVSZÁZADOS GYÓGYÍTÓ ÉS OKTATÓ TEVÉKENYSÉGE
Laudátor: Dr. Réthelyi Miklós orvos, anatómus

JELENCZKI ISTVÁN FILMMŰVÉSZETE
Laudátor: Dárday István filmrendező

ENTZ GÉZA MŰEMLÉK- ÉS MŰTÁRGYVÉDELMI MUNKÁSSÁGA
Laudátor: Dr. Marosi Ernő művészettörténész

GÖRÖMBEI ANDRÁS IRODALOMTÖRTÉNÉSZ NEMZETSZOLGÁLATA
Laudátor: Dr. Márkus Béla irodalomtörténész, kritikus

JUHÁSZ LÁSZLÓ ÉRTÉKÖRZŐ ÉLETMŰVE
Laudátor: Deák Ernő kutató-történész, újságíró

AZ AMERIKAI MAGYARSÁG TÖRTÉNETÉT MEGISMERTETŐ VÁRDY-HÁZASPAR MUNKÁSSÁGA
Laudátor: Dr. Ludányi András amerikai-magyar politológus, szociológus

A GYŐRI AUDI ETO NŐI KÉZILABDA CSAPAT ÉS GÖRBICZ ANITA SPORTTELJESÍTMÉNYE
Laudátor: Szilágyi Andrea kommunikációs vezető

JUHÁSZ LÁSZLÓ MÉLTATÁSA

Az ünnepeltet, Juhász Lászlót, 1959 nyarán ismertem meg Bécsben. Egyik szombat délelőtt becsöngettem a Nemzetőr szerkesztésébe, ahol 1956 forradalmi hangulata fogadott. Lelkes, magabiztos férfiak, akik között Tollas Tibor mellett ott volt a szelíd mosolyú Juhász László is. Megérintettek, és attól kezdve elkötelezetten egymás hívei lettünk. Azon a nyáron rendezték meg a kommunista Világifjúsági Találkozót, amelyen sok dolga akadt a Nemzetőrnek, de a SZER-en keresztül Juhász Lászlónak is. Bár ő akkori státuszából kifolyólag nem volt a szerkesztőség tagja – mintegy magánemberként Tollas Tibor személyén keresztül kötődött a Nemzetörhöz.

1956. élménye kötelez, s akiket összeköt a közös emlékezet, még akkor is barátok, ahol katasztrófák maradnak, ha elsodorja őket egymástól a mindennapok nyúga, amelyhez olykor a nézeteltérések is hozzátartoznak.

Juhász László jó tulajdonságai mellett kimeríthetetlen energiával rendelkezett, ami nem csoda, ha valakit olyan érdeklődés tartott állandó mozgásban mint a magyar múlt emlékeinek felkutatása külföldön. „*Mi magyarok külföldön is hazánkra, s nemzetünkre vonatkozó eseményeket, tárgyakat, vagy személyeket vizsgáljuk előszeretettel és fellelve kegyelettel foglalkozunk velük*” – írja *Bécs magyar emlékei* címmel 1972-ben megjelent első ez irányú munkájában. Nem érte be a rádiós munkával, s így sikerült megjelentetnie könyvét ugyanezen évben történt Münchenbe költözése előtt. Nem volt szak-történész, de annál szenvedélyesebben dolgozta be magát a témába, és minél inkább szaporodott műveinek száma, annál inkább elmélyült a kutatásban, annál gondosabban ügyelt minden mozzanatra, évszámra. Az elkerülhetetlen hiányosságok a teljesség

megcélzására ösztökölték. Hogy mekkora kihívást jelentett számára ez a kutatómunka, mi sem bizonyítja jobban, mint éppen Bécs magyar emlékeinek 2. bővített és javított kiadása 1999-ben, immár Budapesten. 1976-ra elkészült a *Várvidék* (Burgenland) első magyar nyelvű útikalauzával, mely szintén két kiadást ért meg. 1979-ben a *Magyarok az Újvilágban* következett, 1982-ben a *Hétoronytól Kufsteinig*, majd ismét bécsi tárgyhöz nyúlt, *Mátyás király Bécsben*. A megjelenés éve, 1985. Ez a Habsburgok székhelye elfoglalásának 400. évfordulójára esett.

Alkotói munkásságának újabb fázisát, műfajváltást jelentett kedvenc témáinak filmre vitele. Ebben Balogh László személyében szakavatott barátra és munkatársra lelt. A *Megszólat a győri vaskakas* c. dokumentumfilmjében 1956 győri eseményeinek állít emléket, *Bécs magyar emlékei* (1993), majd *Bécsi magyarok nyomában* (1999) szintén filmre került. Talán legjelentősebb vállalkozása könyvben és filmen *Ausztria magyar emlékei* (2005). Jelképesnek is mondható utolsó vállalkozása: a feledés homályából mentette ki az indiai Zutschi Passauból a magyar határig tartó gyalogmenetet *Zarándokúton Andaua* c. feldolgozásával (2008). Egészségét nem kímélve a kórházból jelent meg az utolsó forgatási napon. A vágást és a technikai munkálatokat 2008. november 22-én bekövetkezett halála után Balogh László fejezte be.

A megrendülés és kiengesztelődés állapotában álltam és hajoltam meg emléke előtt temetésekor a Győr-Nádorvárosi köztemetőben 2008. december 12-én. Lezsák Sándor magasztos és hiteles szavaival búcsúztattuk a Bécsi Napló 2009/1. számában. Ugri Mihály, a volt diaktárs úgy emlékezett meg róla a Gráci Magyar Újságban, hogy a Gráci Magyar Egyetemisták és Öregdiákok klubjának egyik legértékesebb tagja volt. Együttal a külföldi magyar emlékek kutatóját gyászolta benne.

2005-ben megtisztelt éppen megjelent könyvével. A biztatás hangján köszöntem meg neki: „*Azon kevesek közé tartozol, akik valóban szenvedélyesen keresik a magyar nyomokat, amiért megismerés jár Neked. Persze van, lenne még rengeteg felfedezni, leltározni és megírni való.* A kitört kórra való utalással biztattam: „... *kerekedjen, lombosodjon kutatásod, s ne gondoldj az idővel.*...”

A kiteljesedés jeleként fogható fel, hogy a 2012. évi “Kufstein” Tanácskozás záró előadásaként; *Ausztriai magyar értékek* címmel, mutattunk be filmjéből részleteket. Ha csak a tanácskozás tárgyát tekintjük is – Magyar Örökség Nyugaton – nyugodtan állítható, hogy Juhász László nyugtalan kincskeresésével előttünk járt, példát mutatott.

Ha bárki betéved Kufstein várába s a foglyok cellái felé közeledik, videóról Juhász László összetevészt-hetetlen hangja fogadja: ott lett a vár magyar foglyainak elkötelezett tolmácsa, amit fájdalmas hiányérzet-tel fogad az, aki ismerte és becsülte őt, tudva, az élő hang már a szellem birodalmából szól hozzá.

Nem úgy halt meg, mint aki befejezte volna ki tudja mekkorára méretezett életművét, ami nem volt más számára, mint a halhatatlanság keresése.

Meglelte helyét a Magyar Pantheonban!

A BERLINI MAGYAR EGYESÜLET PROFILJA

A berlini Magyar Egyesület e.V. közhasznú kultúregyesület, mely Berlin multietnikus környezetében a magyar kultúrát ápolja és terjeszti, valamint magyar szellemű közösségi életnek ad helyet. Egyesületünk az 1989/90-es rendszerváltás idején nagy magyar baráti körből alakult meg. Kilencven egyesületi tagunk nagyobb részét Magyarországról ide házasodott honfitársunk képezi – többször házastársával és családtagokkal, de vannak újonnan jött munkavállalók és a magyar kultúrkörrel szimpatizáló lelkes német tagjaink is.

Egyesületi programunk keretében havonta van rendezvényünk (klubestek, az éves közgyűlés, karácsonyi ünnep, valamint tavaszi kirándulás; nemzeti ünnepünkön a Nagykövetség vendégei vagyunk) és minden hónapban egyszer összejövünk kötetlen törzsasztali estre. Ezeken a kedélyes összejöveteleken, amelyeket a „Zum György” magyar étteremben tartunk – és amelyeken természetesen bárki részt vehet, akármilyen módon kötődjek is a magyarsághoz –, csak ritkán van szervezett program (például azok egyikén nemrég *Koncz Zsuzsával* beszélgettünk el).

Klubestéinket Berlin központjában, az Unter den Linden közelében található Collegium Hungaricumban vagy a Magyar Nagykövetségen rendezzük meg, ahová tagságunkon kívül szép számban jönnek érdeklődők is. Már sokéves tradíció, hogy az új évet a mindenkori követ asszony illetve úr beszámolójával kezdjük, amelyben áttekintést kapunk Magyarország helyzetéről és a magyar–német kapcsolatokról. Klubestéinken egyrészt meghívott előadók referálnak, így például az utóbbi időben *dr. Kende Péter* beszélt Nagy Imre történelmi szerepéről, *Benedek László* (Rimaszombat, a Gömöri Potóklub elnöke) mutatta be a Felvidék szépségeit és *dr. Gabriela von Habsburg* dialoadásában ismertette meg velünk művészetét. Másrészt tagjaink köréből is sikerül klubesti előadásokat szervezni, így például *dr. Balla Bálint* beszélt újonnan megjelent, „Életem és a szociológia” című könyvéről, valamint *Pompéry Judit* tartott előadást a különböző kárpát-medencei népviseletekről, szép darabokkal illusztrálva ezeket értékes gyűjteményéből.

Végül néha meghívjuk a Deutscher Bundestag számunkra, illetve a magyar–német kapcsolatokra nézve érdekes képviselőit is: nemrég *Jens Ackermann*, a Bundestag német–magyar parlamenti képviselőcsoportjának elnöke tartott előadást munkájukról, novemberi klubestünkre pedig *Karl Holmeier* előadását várjuk, aki a parlament EU-bizottságának Magyarország-referense.

Minden tavasszal többnapos hétvégi kirándulást szervezünk: idén Halle/Saale (Händel-Festspiele!), azelőtt Prága, Krakkó, Görlitz, Hamburg stb. megismerése volt a programunk. Legtöbb helyen sikerült az ottani magyarokkal is találkozni.

További igen kedvelt aktivitásunk az ún. *Kiezwanderung*, amikor kiadós vasárnapi séta keretén belül egyik tagunk megmutatja lakókerületének nevezetességeit és az ottani esetleges magyar vonatkozású érdekességeket.

Rendezvényeinkről, közös elményeinkről rendszeresen írunk részletes beszámolókat, melyek egyesületi újságunkban, a *Berlini Híradó*-ban jelennek meg. Kétnyelvű újságunk félévente 24–36 oldalon jelenik meg, PDF-formátumban honlapunkon is olvasható – éppúgy, mint az újság korábbi számai (*www.ungarn-in-berlin.de / Híradó Online* alatt). A Berlini Híradót a Collegium Hungaricum portáján 2,00 euróért lehet megvásárolni.

Berlini Híradónk egyrészt egyesületünk életét reprezentálja: programunk, rendezvényeink összefoglalása mellett a tagjaink közötti jubilánsoknak – és persze a házasodóknak, meg újdonsült szülőknek is – gratulálunk, esetenként üdvözlöljük új tagjainkat stb. Ezenkívül – baráti kapcsolataink jegyében – a többi berlini magyar szervezet aktivitásai is megjelennek: a *Brunsvík Teréz Társaság* e.V. (magyar óvoda és hétvégi iskola), az *Apáczai Csere János Cserkészcsapat*, a *Berlini Fonó* (magyar néptáncnok), a *Magyar Kolónia Berlin* e.V., valamint a *Berlini Magyar Katolikus Misszió* és a *Berlini Magyar Protestáns Gyülekezet* információi.

Másrészt újságunk beszámol fontos magyar vonatkozású gazdasági, kulturális, tudományos, turisztikai eseményekről, jubileumokról, valamint új törvényekről, rendelkezésekről stb. A vezércikkek megírására sokszor sikerült jeles magyar személyiségeket – mint a mindenkori berlini nagykövetet és több magyar államfőt – megnyerni. A nemrég megjelent, 36. szám vezércikkét *Balog Zoltán*, az emberi erőforrások minisztere írta. „A magyarországi nemzetiségek helyzetéről”, amely a német nyilvánosság és médiák mostani kisebbségekre vonatkozó integrációs versus szegregációs vitájában különleges aktualitást nyert.

Végül említésre méltó, hogy Híradónk helyet ad különböző szépirodalmi írásoknak, értekezéseknek, élménybeszámolóknak és sok más írásnak... izletes konyhai recepttől a szellemes viccig – és nem csak tagjaink tollából!

Egyesületünk aktívan részt vesz a *Németországi Magyar Szervezetek Szövetségének* (BUOD) munkájában. Ugyanakkor aktív tagja vagyunk a Berlini Szenátus „Landesbeirat für Integrations- und Migrationsfragen” fórumának, ahol mi is segítünk multietnikus-multikulturális városunk sokrétű integrációs problémáinak megoldásában... bár tagságunk itt nagyon jól integrálódott – mondhatni minden asszimilációs tendencia nélkül.

DR. HETEY LÁSZLÓ
egyesületi elnök

VAN MÉG REMÉNY...

Connecticut állam Fairfield városa környékén élő magyarok a harmincöt éve **Magyar Studies** néven működő magyar iskolában tanuló gyerekek szüleivel együtt elhatározták, hogy a Nemzetközi Gyermekeknap vidám esemény keretében ünneplik meg. Erre június 8-án került sor a Krisztus Egyesült Református Gyülekezete magyar templomának kertjében és közösségi térben.

Az elmúlt száz évben ide került magyarok leszármazottai mellett sok újonnan érkezett fiatal van itt, akik arra törekzenek, hogy gyermekeik, unokáik megmaradjanak magyarnak. Számos vegyes házasságban élő szülő is megtanítya gyermekét a saját anyanyelvére, ezért áldoz időt és fáradságot arra, hogy őket magyar hétvégi iskolába és eseményekre elvigye. Jó volt találkozni a közeli New Canaan-ben lakó Novothny Miklós négy gyermekével, akik apjukkal csak magyarul, anyjukkal meg spanyolul beszélnek. Minthogy iskolában elsajátítják az angolt, kiskoruktól fogva három nyelvet tanulnak meg – anyanyelvi szinten. Nagy segítség az, hogy a Magyar Studies iskolában és óvodában egyre több gyerek tanulhat, csupán megfelelő önkéntes tanárt nem könnyű találni. A Gyermekeknapon csak magyar szót lehetett hallani, a templom Nőegylete által főzött magyar ételeket, rántott szeletet, töltött káposztát, palacsintát enni.

A mindenütt jelen levő rendezők piros pólóingben gondoskodtak a mintegy hatvan gyerek és szüleik foglalkoztatásáról. Simon Ágnes, Sedenszki István, Andacs Levente, a zenét szakított Péto Zsolt hónapok óta hetenként többször találkozott az esemény szervezését megbeszélni. Őket támogatta a Magyar Iskola és a Pannonia Klub részéről Deer Zsuzsa, Fenyevesi Marika, Bajzáth Bea, Újszászi Mariann, Kovács Máté és Áron, meg sokan mások. Nagy volt az izgalom, mert pénteken érte el a vidéket az Egyesült Államok keleti részén végigvonuló trópusi vihar, amely több mint 12 centiméter esőt zúdított a vidékre. De az ima nem volt hiábavaló, szombatra kiderült az ég és szép napsütésben volt lehetőség szabadtéri játékra. Nagy szám volt a felújítható várbán való ugrálás, meg a helyi tűzoltók

bemutatója, akik a gyerekeket egyenként ültették a nagy tűzoltó autó kormányához. Sikerült több vállalat támogatását megszerezni, akik kiállítással és bemutatókkal szerepeltek. Többek között a New York Life Biztosító, a Pepsi Cola Vállalat segített adománnyal, Varga Norbert Aloe Vera cége, Mezei Mária ruhatervező „Pince” kiállító asztala keltett nagy érdeklődést.

Különböző játékokat, tevékenységeket szerveztek. Volt arcfestés, rajzverseny, labdajátékok. Bollok Barbara hímzést mutatott be, Dobri Kata, a Kőrösi Csoma Sándor Program ösztöndíjasa népi táncra tanította a kicsiket. A Pannonia Klub képekből mutatta be a kisciket. A Krisztus Egyesült Református Gyülekezete és a Szent Imre katolikus templom nem csak lelki táplálékkal szolgál a híveknek, hanem helyet ad számos magyar rendezvénynek is, mint például ez a mostani.

A jelenlevők elhatározták, hogy ezt a kezdeményezést évente megismétlik. Ha sokszor panaszkodtunk, féltünk, hogy gyengül és fogy az amerikai magyarság összetartó, nyelv és kultúrát megtartó ereje, akkor most örömmel tapasztalhattuk: *van remény!*

PAFF LÁSZLÓ

43 éves, magyar anyanyelvű és állampolgárságú középfokú végzettséggel, a fémöntészetben 22 éves gyakorlattal rendelkező délvideki férfi elhelyezkedést keres. – Ezen túlmenően betanított, segéd- és egyéb fizikai munkát is vállal. Érdeklődés a 0650 417 59 08-as hívószámon. + +

Egy az elkötelezettek közül: Tóth Gergely vallomásai

Mióta élsz Amerikában és mi volt az indítéka távozásodnak Magyarországról?

1997 óta, ahol – miután bölcsészdiplomát szereztem Pesten az ELTE-n – 1998-tól a doktori tanulmányaimat folytattam német nyelvészetből. Soha nem merült fel bennem, hogy Európát elhagyjam, de mivel az egyetemen megismerkedtem egy magyar-amerikai lánnyal, akivel össze is házasodtunk, s akinek az apja közben rákbeteg lett, az lett a vége, hogy náluk, Los Angelesben kötöttünk ki. Előtte azonban pl. Németországban is kerestünk állást ill. doktori képzésre is lett volna lehetőségem az ELTE-n, de Heidelbergben is, ahol röviddel azelőtt egy évet tanultam.

Milyen – politikai/társadalmi – háttérből indultál?

Keresztény-nemzeti szellemű, polgári családi háttérből származunk. Budapesti vagyok, zuglói. Mi már kisgyerekkorunkban tudtuk, hogy mit jelent „Szibéria” vagy az „ÁVO”, illetve, hogy az iskolában miről szabad beszélni s miről nem (pl. Szabad Európa Rádió vagy templomba járás).

Voltak már korábbi kapcsolataid, vagy Amerikában kezdted mindent elölről?

Los Angelesben a család nagy segítségemre volt az eligazodásban, de ott még nem kapcsolódtam be a magyar életbe, egy-két helyi magyar újság elolvasásán és az ottani Magyar Ház és a Csárdás Étterem egyszeri meglátogatásán kívül. Ezen felül Amerikában nem ismertem senkit. Mikor felvettek a Berkeley egyetemre, a Baján élő nagybátyám egyik volt erdész évfolyamtársát kerestem meg levélben San Jose városában, aki aztán elküldte nekem a San Francisco környéki magyar szervezetek jegyzékét. Ott láttam meg Rékay András nevét, aki a helyi Szabadságharcos Szövetség elnöke (egyébként volt iselsbergi diák), s mondván, rossz ember nem lehet, őt hívtam fel először. Velük azóta is szoros barátságban vagyok, s elsőnek igazán ők tájékoztattak magyar-amerikai dolgokról, s így fokozatosan kitarulkozott előttem a nyugati magyarság világa. Akkor került a kezembe Borbándi Gyulától *A magyar emigráció életrajza 1945–85*, amit két nap alatt elolvastam. – Az USA-ban viszonylag jól ment a beilleszkedés, kiismerem magam egész Észak-Amerikában, s nyitottan tudok alkalmazkodni újabb kultúrákhoz is. Közeli barátaim többsége nem „mainstream” amerikai, hanem vagy magyar, vagy egyéb nemzetiségű bevándorló, ill. ottani kisebbségi, akikkel több a közös, kulturálisan, történelmileg és élettapasztalat szempontjából több minden köt össze, mint egy átlag amerikaival.

Hogyan alakultak az évek – sikerült elképzelésed szerint előre jutnod? Voltak nehézségek?

A Ph.D.-t 2004 decembereben szereztem meg, s utána a Berkeley egyetemen tanítottam német és magyar nyelvet és stílusgyakorlatot egészen 2012 nyaráig (ta- valy óta Utah államban élünk és Salt Lake Cityben tanítok). Konferenciákon is adtam elő, az USA-ban, Etiópiában, Dubaiban, Luganoban, megjelent egy nyelvészeti könyvem, s több cikket is, egyetemi ill. magyar-amerikai témában. Nehézségek mindig vannak, én is közel álltam tanulmányaim feladásához, amikor feleségemmel elváltunk, hiszen a kimenetelem alapja, oka szűnt meg. De hála Istennek ott volt az akaraterő, meg az akorra már a hobbimmá, szenvedélyemmé vált emigrációs és diaszpóra-kutatás. S azóta – Ázsia kivételével – az összes földrészen elől magyarral kapcsolatban állok, több száz emberrel, akiket ha bármikor megkérdeznék, hogy tudnának-e szállást és vacsorát adni, akkor szinte mindenki örömmel várna. A legutóbbi évek legnagyobb teljesítménye a www.magyaranyagved.com, e célból vagyok most éppen Bécsben is, ahol vagy kedves megmutatni a város magyar helyszínéit.

Milyen szerepet vállalsz a magyar közösségi életben?

Nagyon benne vagyok a magyar ügyekben, s ez már

nem hobbi, hanem elkötelezettség. Andrásról mondtam egyszer a nővére, hogy ő “fóállású magyar”. – Tagja vagyok az *MHBK*-nak, a *Szabadságharcos Szövetség San Franciscoi Csoportjának*, a *Clevelandi Magyar Társaságnak*, az *Amerikai Magyar Oktatók Szövetségének*, és tb. csendőr is vagyok a *MKCSBK* révén. Tisztségeim: a *San Franciscoi Magyar Örökség Alapítvány* titkára vagyok, a sydney-i *2rrr* magyar rádióadás amerikai magyar tudósítója 2012 augusztusától, 2013. januártól pedig az *MHBK Hadak Útján* c. negyedévi lapjának szerkesztője. 2009 nyarán önkéntes oktatója voltam a Fillmore-i (New York állam) magyar *Nyári Iskolának*, amit jövőre megismétlek, s valószínűleg viszem magammal a kisebbik unokaöcsémet is. Rövid cikkeim jelentek meg *Nálatok a Bécsi Naplóban*, a *Hadak Útjában*, az *Amerikai-Kanadai Magyar-ságban*, a *Nemzetörben*, az *Új-Zélandi Magyar Szóban*, az *Amerikai Magyar Újságban*, a *Californiai Magyar-ságban*, az *Argentínai Magyar Hírlapban*, és a *Szigeti Magyar-ságban*. 2010-ben a Clevelandi Magyar Társaság Árpád Akadémiája aranyéremmel ismerte el a készülő honlapomat. Emellett élettörténeti jellegű interjúkat készítek ‘45-ös és ‘56-os emigránsokkal, és fényképekkel dokumentálom a magyarság jelenlétét a világban. Jelentős emigrációs könyv- és újságygyűjteményem is van.

Hogyan ítéled meg az amerikai magyarság jövőjét?

A beolvadás hosszabb időtávtalban nézve elkerülhetetlen, de mindenképpen meg kell próbálnunk készletetni, több okból. Egyrészt meg kell adni a 2. és 3. generációknak a magyarságtudat örömét, életben kell tehát tartani az azonosságtudatot. Az anyaország-nak is nagy szüksége van a külhoni magyarságra, annak tapasztalataira, lelkesedésére, érdeklődésére, s nem utolsósorban a magyarság összetérszámára, azaz hogy hányan vallják magukat magyarnak, vagy veszik fel az állampolgárságot. Meg aztán az amerikaiak nagyon élvezik a különböző idegen kultúrák látványos megnyilvánulásait, mint pl. a sikeres san franciscoi, los angelesi, new brunswicki, vagy éppen melbourne-i magyar napok és fesztiválok rendezvényeit, melyek csak akkor jöhetnek létre, ha akad elég magyar vagy magyar származású, aki veszi a fáradságot, hogy megszer- vezze őket.

Magyarország – magyar kisebbségek – szórvány-magyarság. Hogyan vélekedsz róluk?

Magyarország a világ közepe. Ha nem is földrajzilag, de érzelmileg, kulturálisan, vagy akár a klasszikus közép-európai műveltség s a világon egyedülálló vívmányaink tekintetében mindenképpen. Aki első-generációs kivándorlóként ezt másként állítja, gondolja vagy érzi, az szerintem hazudik önmagának, vagy agymosott, vagy igen sajnálatra méltó. A hazaiak magyarságtudatának erősítésén még van javítanivaló, de mostanában jobb a helyzet, mint mondjuk 10–20 éve. A magyar kisebbségek azok, akik igazán érzik, milyen nehéz az identitást megtartani, hiszen legtöbbször sokáig kettős kisebbségben vagy elnyomásban éltek, egyrészt mint magyarok, másrészt mint a kommunizmus elszennvedői. A szórvány helyzete a legnehezebb, hisz ott hiányzik a támogató közösség is.

Mit ajánlasz azoknak, akik „munkavállalás” címen tömegesen hagyják el Magyarországot?

Azt, hogy ha már odáig jutottak, hogy elmennek, akkor maradjanak Európában. Az EU-ban egyébként is sokkal egyszerűbb elhelyezkedni vagy tartózkodási engedélyt kapni, mint pl. az USA-ban, másrészt onnan a megfelelő anyagi háttér megteremtése után jóval könnyebb hazaköltözni, mint a tengerentúlról. Nem örülök, hogy ennyire működik az agyelszívás, de ha igen, akkor már inkább Európát erősítsük.

Szlovák–magyar csúcstalálkozó Budapesten

(Felvidék.ma) Szlovák–magyar kormányközi találkozóra került sor július 2-án Budapesten. A tárgyaló felek a két ország kölcsönös együttműködésének továbbbi kulcskérdéseiről tárgyaltak, több kétoldalú megállapodást is aláírtak. A keddi – több mint kétórás, az Országházban megrendezett - kormányzati csúcstalálkozón a két miniszterelnök mellett részt vett magyar részről Semjén Zsolt nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes, Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter, Martonyi János külügyminiszter, Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter, Németh Lászlóné nemzeti fejlesztési miniszter, valamint Sajjártó Péter, a Miniszterelnökség külügyi és külgazdasági államtitkára. A szlovák delegációt Robert Fico kormányfő vezette, a találkozóon részt vett Miroslav Lajcák külügyminiszter, Tomáš Malatinsky gazdasági miniszter, Ján Pociatek közlekedési miniszter és L’ubomír Jahnátek mezőgazdasági miniszter. Tárgyaltak többek közt a közös infrastruktúrában érdekelt kétoldali szerződésekről és a határon átnyúló együttműködésről a 2014–2020-as európai alapok hatékonyabb kihasználásának összefüggésében is. A két kabinet képviselői több kétoldalú megállapodást is aláírtak, amelyek Orbán Viktor szavai szerint új fejezetet nyitnak a két ország közös történetében. Aláírták a memorandumot a kormá-

nyok együttműködéséről, a Magyar Befektetési és Kereskedelmi Ügynökség és a Szlovák Befektetési és Kereskedelmi Fejlesztési Ügynökség közti megértésről, továbbá a Szlovák Elektrotechnika Egyesület és a Magyar Elektrotechnikai Egyesület közti megértésről, valamint az államhatárokon át vezető közutak teljes fejlesztésének támogatásáról a 2014–2020-as időszakban. Magyarország és Szlovákia egymáshoz fűződő viszonya a politikai és személyes bizalom nyugszik – jelentette ki Orbán Viktor miniszterelnök kedden, Budapesten, a magyar–szlovák kormányzati csúcstalálkozót követő sajtónyilatkozatában .

Új határátkelők a szlovák–magyar határon

(2013. július 2. – hirek.sk) Orbán Viktor és Robert Fico együttműködési szándéknyilatkozatot írt alá Magyarország és Szlovákia közös államhatára közötti kapcsolatainak fejlesztéséről. A megállapodás értelmében 2014 és 2020 között 25 új határon átvezető utat nyitnak meg, a meglévő határátkelők közül többet akadálymentesítenek vagy felújítanak, valamint közös bizottságot hoznak létre a határ menti közösségi közlekedés újraindítására. Jelenleg átlagosan 25 kilométerenként lehet átlépni a szlovák-magyar határt. Az a cél, hogy 2020-ra ez a távolság 5–7 kilométerre csökkenjen.

Nyílt levél Liviu Dragnea Miniszterelnök-helyettes úrnak

Tisztelt Miniszterelnök-helyettes Úr!

Az utóbbi időben ön többször is kijelentette, hogy a „régio-átalakítás nem etnikai kritériumok szerint fog végbemenni, hanem fejlesztési szempontok szerint.” Figyelmesen elolvassa a jelenleg hatályos jogszabályt bárki megértheti az Ön szavainak igazi értelmét. A 2/1968 számú törvény 3. cikke értelmében a „megye városokból és falvakból tevődik össze - **amelyek az ország területi-közigazgatási megszervezésének alapegységei – a földrajzi, gazdasági, társadalmi-politikai, etnikai körülményeknek és a lakosság kulturális kapcsolatainak és hagyományainak a figyelembe vételével.**” Ezzel a törvénnyel összhangban jött létre a magyar többségű Hargita és Kovászna megye, Ön pedig azt ígéri most nekünk, hogy Románia jövőendő közigazgatási térképén nem lesz magyar többségű tartomány.

Következésképp azokat a kritériumokat, amelyeket az 1968-as közigazgatási reform figyelembe vett, az Ön kormánya a régió-átalakítás során elveti, amit még Nicolae Ceausescu sem mert megtenni. És tudja Ön, hogy miért nem merete megtenni? Mert a törvény idézett előírása és általában a kisebbségvédelem 1945 és 1989 között Románia nemzetközi kötelezettségvállalásaira épült, kezdve azokkal, amelyeket a Szövetséges és Társult Hatalmakkal megkötött békeszerződés tartalmazott, folytatva azokkal, amelyeket Románia ENSZ tagállamként, illetve a Helsinki Záróokmány aláírásával vállalt.

Ön gyakran utal a szakértői jelentésre, amely épp az Ön kedve szerint és az Ön rendelkezése szerint érveket, elfeledve, hogy korábban már volt egy szakértői terület Románia alkotmányos közigazgatási reformjának előkészítésére, amely Stanomir bizottság néven vált ismertté. Ennek jelentéséből idézek:

„Minden közigazgatási átszervezést célzó erőfeszítésnek kötelező módon tekintettel kell lennie a nemzeti kisebbségeket érintő dimenziókra. Annál inkább, mivel fontos, hogy egy

ilyen erőfeszítésnek másodlagos kihatásai ezen nemzeti kisebbségek önazonosságát érintik: ez minden közigazgatási átszervezésnek rendkívül érzékeny pontja, mivel a korábbi közigazgatási átszervezéseket is jellemezte. Ebből a szempontból egyes nemzetközi jogszabályokat figyelembe kell venni:

- A Regionális és kisebbségi nyelvek európai Chartáját, amelyet Románia a 282/2007 számú törvénnyel ratifikált, és amely a 7. cikkében (célok és elvek) kimondja: A Felek a regionális vagy kisebbségi nyelvek vonatkozásában azokon a területeken, ahol ezeket a nyelveket használják, mindegyik nyelv helyzetének megfelelően politikájukat, jogalkotásukat és gyakorlatukat az alábbi célokra és elvekre alapítják: minden egyes regionális vagy kisebbségi nyelv földrajzi körzetének tiszteletben tartása annak érdekében történik, hogy a fennálló vagy később létesítendő közigazgatási felosztás ne képezze regionális vagy kisebbségi nyelv támogatásának akadályát;

- hasonló módon a Keretegyezmény a Nemzeti Kisebbségek Védelméről, ratifikálva a 33/1995 számú törvénnyel, 16. cikkében kimondja: A Felek tartózkodnak olyan intézkedések meghozatalától, amelyek a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek által lakott területeken az arányokat megváltoztatják, és arra irányulnak, hogy korlátozzák azon jogokat és szabadságokat, melyek a jelen Keretegyezménybe foglalt elvekből származnak.

- egy sajátos kérdést vet fel a 199/1997 számú törvénnyel ratifikált Helyi Autonómia Európai Chartájának 5. cikke, amely a területi-közigazgatási egységek határainak a védelmét szabályozza, és amelynek megfelelően „nem lehet megváltoztatni a helyi önkormányzatok határait az érintett közösségekkel való előzetes konzultáció, vagy ahol ezt törvény lehetővé teszi, esetleges helyi népszavazás nélkül.”

Idézek a Magyar Köztársaság és Románia között a megértésről, az együttműködésről és a jószomszédságról szóló szerződésből:

„A Szerződő Felek, az általános integrációs politikájuk megvalósítását célzó intézkedéseket nem érintve, tartózkodni fognak a kisebbséghez tartozó személyek akaratuk elleni asszimilációját célzó politikától vagy gyakorlattól, és védekezni fognak ezen személyeket bármilyen cselekedettel szemben, ami az ilyen asszimilációra irányul. Tartózkodnak továbbá az olyan intézkedésektől, amelyek a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek által lakott régiók lakosságának arányait megváltoztatva arra irányulnak, hogy korlátozzák e személyeknek az ezen cikk (1) bekezdésében felsorolt nemzetközi standardokból és normákból következő jogait és szabadságjogait.,,

Az elmondottakból világosan kiderül, hogy a régiósítás kérdése kisebbségi jogokat érint, és ezáltal nemzetközi együttműködés tárgya és Európai biztonságpolitikai kérdés is egyben!

Szeretném felhívni a figyelmem Tisztelt Miniszterelnök-helyettes úr, hogy a nemzetközi jog normáit jóhiszeműen kell értelmezni és a nemzetközi közösség tagjai által vállalt kötelezettségeket jóhiszeműen kell teljesíteni, megkerülő praktikák vagy burkolt célokat követő értelmezések nélkül. Tudatában vagyok annak, nehéz megérteni, de még nehezebb elfogadni ezt az elvet, egy olyan országban, ahol még a népszámlálási eredményeket is rosszhiszeműen megváltoztatják. De Önnek is tudatában kell lennie, hogy nem fogják tudni figyelmen kívül hagyni az egy tömbben élő 700.000 székely akaratát, akik nem értenek egyet a kormány régiósítási tervével, és akik kifejezték azt az akaratukat, hogy Székelyföld legyen önálló közigazgatási régió.

Végül megismételtem ez alkalommal is Miniszterelnök Úrhoz tavaly, ugyanezen tárgyban írott levelemből foglaltakat: a megyéknél nagyobb közigazgatási egységeket létrehozó reformnak tekintettel kell lennie a helyi közösségek akaratára, és nem lehet régióhatárokat kijelölni az érintett közösségek népszavazás útján történő konzultálása nélkül. Mi székelyek, Székelyföld többségi lakói nem fo-

gunk megszavazni egyetlen olyan tervezetet sem, amely Székelyföldet szétdarabolná, vagy egy nagyobb közigazgatási egységbe tagolná.

Végül biztosítom Önt, hogy mi székelyek nem fogjuk engedni szülőföldünket a hozzá nem értés és a gyűlölet prédájává tenni, ha kell a polgári engedetlenség eszközével is élni fogunk, hogy Székelyföld egységét megőrizzük.

Marosvásárhely, 2013. július 11.

ISZÁK BALÁZS
A Székely Nemzeti Tanács elnöke

DR. GONDA GÁBOR

A németek kitelepítése és a magyarországi pártok

I. rész

A német kisebbség egy részének kitelepítése Magyarországról – annak 1945-ös előkészítése, illetve 1946–48 közötti végrehajtása – ugyanúgy nem választható el a két világháború között és a második világháború alatt született ez irányú tervektől, mint a világháború végére kialakult nemzetközi helyzetből. Am ahogyan az 1945 előtti koncepciókkal nyilvánvalóan meglévő folytonosság ellenére, a koalíciós időszakban végrehajtott kitelepítés számos új elemmel is kiegészült, úgy ez a Kelet–Közép- és Délkelet-Európa hasonló jellegű eseményeivel párhuzamosan zajló kényszermigrációs folyamat is jó néhány „speciálisan magyar” jegyet hordozott magán. A német kisebbség Magyarországról történő kitelepítésében alapvetően három, egymással szoros összefüggésben és kölcsönhatásban lévő tényező játszott meghatározó szerepet:

1. Etnopolitikai aspektus. A német kisebbségnek – mint a legszámottevőbb nemzetiségi csoportnak – az országból való elűzésével Magyarország számára megnyílt a lehetőség, hogy a Trianon óta felfelfo- rozott nemzeti homogenizációs programját megvalósítsa, illetve kitelepítse. A második világháború utáni békerendszer szervezése során mind a nagyhatalmak, mind a „kis győztesek”, mind a legyőzött országok prioritásként kezelték a homogén nemzetállamok megteremtését, akár kényszerű migrációk végrehajtásának árán is. A – kimondott-kimondatlan – cél Magyarországon is az etnikailag homogén nemzetállam megteremtése, a vegyes és kevert nemzetiségű területek, a kompakt nemzetiségi „szigetek” megszüntetése volt, határmódosítások és etnikai tisztogatások (át- és kitelepítések, illetve elűzések) által. A lakosságcseré és a telepítések a két világháború közötti időszakról a nemzetközi politika legitim eszközeinek számítottak, amelyeket a második világháború alatti és utáni években egyre inkább és egyre nagyobb mértékben alkalmaztak a különböző államok; totalitárius diktatúrák és demokratikus rendszerek egyaránt.

2. Szocioökonomiai aspektus. A magyarországi németek kollektív alapon történő megbüntetése (vagyonjogi szankciók alkalmazásával, illetve kitelepítésével), annak vélt vagy valós második világháborús szerepvállalása miatt, szorosan összefüggött a földreform kérdésével. Az agrárreform és a nemzetiségi kérdés összekapcsolása 1945-ben nem volt új keletű jelenség: a népi írók egy része e kontextusban már a húszas évek végétől kezdve felvetette a németek kitelepítésének gondolatát, illetve a „fenyegető német expanzió” elleni védekezésül radikális földreformot sürgetett. Az 1945 márciusában kihirdetett, a *Nem-*

zeti Parasztpárt (NPP) koncepcióját tükröző földbirtokrendellel megkezdett nagyszabású agrárreform, a földnélküli szegényparaszti-agrárproletár réteg földhöz juttatását és letelepítését részben a magyarországi németek kezén lévő birtok, ingatlan- és ingóságálmány igénybevitelével valósította meg.

3. Migrációs politikai aspektus. A magyarországi német kisebbség kitelepítése során a már említett két aspektuson felül egy további, migrációs politikai tényező is jelentkezett. E tényezőnek kettős, bel- és külpolitikai vetülete is jelentős szerepet játszott, valamint nagymértékben meghatározta az elűzés- kitelepítés jellegét. A migrációs politikai aspektus belső vetületét kibontakozó erőteljes országon belüli népmozgás. Mivel a német többségű községekben – a nemetajkú birtokos parasztoktól elvett-elvehető föld révén – általában több felosztható birtok állt rendelkezésre, mint ahány földigénylő a településen élt, másrészt a főleg alföldi nincstelen szegényparaszti tömegek földigényét helyben kielégíteni nem lehetett, hamar világossá vált, hogy a rendelet gyakorlati végrehajtásához telepítésekre van szükség. Ennek következménye lett az 1945 tavaszán kibontakozó intenzív belső migráció, amely főleg az ország északi és keleti területeiről indult meg a németek által lakott, zömében dunántúli vidékek felé. A migrációs tényező külpolitikai vetületét egyrészt a szomszédos országokból érkező, az ottani vérengzések, internálások és a rájuk váró különböző megzsidóító intézkedések elől hazánkba menekülő határon túli magyarok jelentették. Másik komponensét az 1941-ben „hazahozott” és a Bácskában letelepített, majd onnan 1944 októberében onnan menekülni kényszerült és 1945 tavaszán a dél-dunántúli német községekben letelepített bukovinai székelyek több mint tízezer sok kompakt csoportja adta. Harmadrészt, még ezeknél is jelentősebb külső tényezőként jelentkezett benei ambíciók értelmében a nemzeti homogenitásra törekvő – a nagyhatalmak által 1945-ben legalábbis hallgatólagosan támogatott –, tehát a németek mellett a magyar kisebbségtől is szabadulni igyekvő Csehszlovákiával 1946-ban megkötött lakosságcseré-egyezmény értelmében Magyarországra telepített felvidéki magyarok tömegei. Ez utóbbinak komoly szerepe volt abban, hogy – a nemzetközi politika bizonyos szereplői által junktimba hozott csehszlovákiai magyarok és magyarországi németek kitelepítése, amelyet a magyar politikai elit mindvégig kínosan igyekezett elkerülni – az elvileg a kollektivitás talaján álló elűzés végül is csak parciálisan valósult meg.

Folytatjuk

BETHLEN GÁBOR EMLÉKÉV 2013

1979 novemberében – a Nagy Fejedeleme születésének közelgő 400., ill. halálának 350. évfordulója alkalmából –, 65 jeles hazai közéleti személyiség, Alapítvány létrehozását határozta el. A **Bethlen Gábor** emlékére kezdeményezett **alapítvány**, az elcsatolt területeken élő magyarok; az emberi, nemzetiségi jogaikban korlátozott, nyelvi-kulturális örökségüktől részben eltiltott nemzetársainkon igyekezett segíteni, törekedve a Kelet- és Közép-európai népekkel való kulturális kapcsolatokra, a békés együttélésre. A nemzethű értelmiség színe-java által kezdeményezett, az ő aláírásukkal hitelesített független magánalapítvány, a korabeli kommunista vezetés ellenzése közepette, **hatéves küzdelemmel vívta ki működésének hivatalos jóváhagyását.**

Az alapító okiratban így rögzítettük céljainkat: *“születésének négyszázadik évfordulója érlelte meg a felismerést: égető teendőink természete bethleni munkát kíván. Olyan tehetséget, hűséget, szívósságot, bölcsességet, amilyennek ő – nagy veszedelmek között – Erdélyt oltalmas vár- rá, a benne élő nemzetiségek és felekezetek otthonává építette. Alapítványunkkal az ilyen képességek és szándékok feltételeit szeretnénk jobbitani. Azokat a vállalkozásokat öhaftjuk ösztönöznünk és támogatni, határainkon belül és azokon túl, amelyek a magyarság történelme során felfelhalmozott értékeit tudatosítják, hitelesen értelmezik, őrzik és gyarapítják, s amelyek e térség népeinek megbékélését elősegítik.”* Céljaink változatlanok, de az elmúlt évtizedek során táborunk gyarapodott, mert több mint félszáz országban, több, mint háromezer településsel és intézménnyel tüntettünk ki, akik szolgálatukkal teljesítették, kiteljesítik a megfogalmazott szándékokat. Ez is kötelező bennünk; hogy Fejedelmünk választásának 400. évfordulója – Bethlen-díjasként, kitüntetettjeink közreműködésével – méltóan emlékezzünk névadónkra

Alapítványunk névadója Bethlen Gábor; erdélyi fejedelemnk elválasztásának 400. évfordulója jegyében hirdettük meg **2013-ban a BETHLEN GÁBOR EMLÉKÉVET.**

Az Emlékév fővédnökeinek fölkértük: **Lezsák Sándort**, a magyar Országgyűlés alelnökét, a Kuratórium elnökét; **Kató Bélát** Erdély református püspökét, akik mindketten Bethlen Gábor-díjasok; s **Böjte Csaba erdélyi ferences** szerzetest, aki Márton Áron Emlékéggel, s Magyar Örökség-díjjal is elismert szolgálatot végez.

Hazai és határon túli civil szervezetek, alapítványok „nemzeti együttműködésével”; áldozatos

személyek, közösségek munkájával, adományai- val, illetve pályázati támogatásokkal szeretnénk az általunk tervezett emlékvé alábbi fő programjait eredményesen megvalósítani.

1. Bethlen Gábor egészalakos bronz szobrának fölállítás 2013. okt. 23-án **Kolozsvárt** – az Alsóvárosi (kétágú) Református Templom kertjében –, a Bethlen Gábor-díjas **Kató Béla**, az **Erdélyi Református Egyházkerület püspöke** vezetésével. A szobor alkotója: **Péterfy László** Székelyföldről származó szobrászművész, az MMA tagja, a Bethlen Gábor-díj bronzplakettjének alkotója. *A nagy-szerű, egészalakos szobrot közadakozásból és pályázati támogatással kívánjuk megvalósítani, s – Bethlen Gábor fejedelemmé választásának 400. évfordulóján, méltó környezetben – Kolozsváron fölállítani, fölavatni.* A fejedelem szobrának fölállításáról gondoskodó Szoborbizottság – Kató Béla püspök úr vezetésével –, 2013. június 11-én Kolozsváron megalakult.

Alapítványunk **“Bethlen Gábor szoboralap”** címen külön számlát nyitott az OTP Banknál az adományok fogadására, amelynek számlaszáma: **11702036-20725602.**

2. “Erdély aranykora” címmel **diákvetélkedő** szervezése a Bethlen Gábor év jegyében. Ezt a rendkívül jelentős korszak- és nemzetismereti vetélkedő-sorozatot partnerünk, a **Lakiteleki Népfőiskola** részéről az e téren nagy gyakorlati rendelkező **Olajos István**, az Eötvös Iskola igazgatója **koordinálja.** Előzetes megbeszélés szerint részt vesznek benne a Magyar Cserkészforum, a Nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium, a Honismereti Szövetség, a Bethlen Gábor nevét viselő intézmények és iskolák által szervezett diákvetélkedők képviselői, s a jelentkező középiskolás fiatalok.

3. “Bethlen Gábor Alapítvány jubileumi díj- adadó ünnepségét november 15-én jubenteken - a Nagy Fejedeleme születése és halála napján - **tartjuk Budapesten.** Az ünnepi megemlékezést követi a **műsorral egybekötött díjátadás,** amelyen a **2013. évi Bethlen Gábor-díjakat, Márton Áron Emlékérmeket és a Tamási Áron-díjat adjuk át.**

Kérjük, hogy kísérik figyelemmel a most létesített **Bethlen Gábor Emlékév 2013** című honlapot, amely a **www.bethlenalapitvany.com** honlapunkról elérhető. E honlapon szeretnénk a továbbiakban az Emlékév programjairól kölcsönös tájékoztatást adni, s az erről szóló információkat megosztani az érdeklődőkkel, résztvevőkkel.

Budapest, 2013. június 22.

Összeállította: Bakos István ügyvivő kurátor

Duray Miklós a szlovákiai magyar közéletről

(Felvidék.ma, 2013. június 27.) **Duray Miklós a Pátria Rádió**nak nyilatkozva úgy fogalmazott, hogy a mai gazdasági válság mögött értékrendi és erkölcsi válság húzódik meg. Egyben a rá jellemző módon mondta el véleményét a szlovákiai magyar közélet alakulásáról. Alább a szlovákiai magyarokról szóló részt közöljük (szerk.)

Amikor a 2000-es évek elején az EU-csatlakozás előtt álltunk, megfogalmazódott, hogy talán a szlovákiai magyar közösség szempontjából ez sok mindenre gyógyírt jelenthet. Gondolok itt például a kisebbségi jogok helyzetének javulására. Ebből a szempontból mára mintha már csalódott lenne ez a közösség...

- A remény annyiban jogos volt, hogy amit a csatlakozásig el tudunk érni, azt eredményként könyvelhetjük el. Amit viszont a csatlakozásig nem tudunk elérni, arra viszont az Európai Unió sem ad megoldást. Én legalábbis mindig ezt mondtam, nem tápláltam hiú ábrándokat. Az eredmények közé tartozik a komáromi magyar egyetem megteremtése. Ha nincs EU-csatlakozás, akkor ma Komáromban nem volna egyetem. Sikertől kikényszeríteni azt is, hogy Szlovákia ratifikálja az európai nyelvi kartát. De nem voltunk eléggé következetesek, volt egy nagyon jó alapszöveg, melyet az MKP-ban készítettünk el a ratifikálásra, de azok, akik ezt kormányzati keretek között tárgyalták, puhák voltak, és olyan engedményeket tettek, amelynek következtében ennek a kartának nincsen jogi hatása a mi nyelvhasználatunkkal kapcsolatban. Bizonyos mértékben összefügg az EU-csatlakozással az is, hogy az MKP 1998-tól 2006-ig kormányzati pozícióban volt. Ugyanis, ha nincs készülődés a NATO-ba és az EU-ba való csatlakozásra, illetve nem ruházzák fel politikai bizalommal azokat a szlovákiai politikai pártokat, melyek 1998-ban átvették a kormányzást, akkor az MKP nem kap felkérést a kormánykoalícióba való belépésre. Az említetteken kívül azonban a felvidéki magyarok semmilyen hasznot nem tudtak húzni sem a csatlakozási folyamatból, sem a csatlakozás utáni helyzetből. Sokan tudtuk, hogy a csatlakozást követően már nem leszünk érdekesek. Ha 2006-ban nem következik be egy kormányváltási fordulat Szlovákiában, hanem marad a Dzurinda-kormány, feltételezhetően abba már az MKP-t nem vették volna be. 2006-ban azonban volt egy másik lehetőség is, belépni a Fico-kormányba, amit az MKP-nak néhány politikusa gazdasági okokból elpuskázott.

Azután a szlovákiai magyar közösségben bekövetkezett a megosztottság, így még kevésbé vagyunk érdekesek a mindenkori hatalmi és kormánytényezőknek...

- Abból a szempontból vagyunk érdekesek, hogy fenntartsák a megosztottságunkat. Ha a felvidéki magyar közösség nem volna politikailag megosztva, akkor hasonlóan erős parlamenti képviselőtünk volna, mint 2002 és 2010 között. Egy húsz parlamenti képvisellel bíró politikai erőt sokkal nehezebb megkerülni, megosztani. Egy ilyen megosztott közösséget azonban bármikor elküldenek a sarokba kukoricára térdepelni.

Rövid távon van visszaút? Ön, ha csak teheti, az egység fontosságát hangsúlyozza...

- Ez 1990 óta így volt. 1998-ban két okból sikerült létrehozni az egységet. Egyik volt az én visszavonulásom, ugyanis a másik két párt nem lett volna hajlandó engemet elfogadni az egyesült párt elnökének. Ezt tudtam, és ennek ellenére voltam az egység szorgalmazója. A másik egy egészen profán ok volt. A választójogi törvény módosítása gyakorlatilag lehetlenné tette volna, hogy hármas koalícióban jusunk be a parlamentbe. a 15 százalékos küszöböt nem tudtuk volna elérni. A visszautat egyelőre nem látom, nincsenek hozzá alkalmas emberek. A Most-Híd párt vezetői szakadárók, a szakadárók sosem alkalmasak arra, hogy megtegyék a visszavezető utat. Akik megmaradtak a most már Magyar Közösség Pártjának nevezett MKP-ban, azokban ott a sértődöttség, sértettség, ami ugyan a racionálisan gondolkodó politikusok esetében félretehető, de hogyan lehet összeilleszteni a tüzet a vízzel? A pártszakadásnak volt egy logikája is, az MKP-ban nem lehetett már tovább járni azt az utat, hogy minden közösségi érdeket feladunk néhány ember gazdasági érdeke miatt.

Most viszont mind a két párt erősen hivatkozik a közösségi érdekre...

- Nyilván, mert ezzel lehet megszólítani a választópolgárokat. Az egység igénye ott van az emberekben, de 1998-ban sem azért ment végbe a pártegyesítés, mert ezt akarta a felvidéki magyarság, hanem azért, mert sokan elestek volna a húsos fazéktól. 2009-ben pedig azért jött létre a Most-Híd párt, hogy azok, akik a húsos fazéktól 2007-ben clestek, visszakerülhessenek oda. Ez volt a cél, és a mai napig ez.

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK ELLENTMONDÁSOS HELYZETE

Csöti György (FIDESZ) napirend utáni felszólalása 2013. június 17-én a Parlamentben

Köszönöm a szót, Elnök úr!

Tisztelt Képviselőtársaim!

A trianoni békediktátum legszényenletesebb fejezete a nyugati magyar vármegyék megcsonkítása. Ugyanis csak itt vették figyelembe az etnikai viszonyokat, a leszakított részek lakossága túlnyomórészt német ajkú volt. Az összes többi új határ mentén másfél millió magyar került idegen fennhatóság alá, ott nem törődtek az etnikai viszonyokkal, a kisanatant féktelen mohóságának engedtek válogatás nélkül. A vesztes Osztrák – Magyar Monarchia két uralkodó nemzete közül azt sújtották jobban, amelyik eredetileg nem is akarta a háborút, abba tulajdonképpen belekényszerült. Magyarországot nem csak megcsonkították, hanem a magyar nemzetet külön megalázták ezzel.

A nyugati magyar vármegyékből lehasított területeket az osztrákok Burgenland néven egyesítették. Ezen a területen az 1910-es népszámlálás szerint 26.500 magyar élt, az összlakosság 9%-a. Számuk 1981-re 4.200 főre csökkent. A magyarországi rendszerváltozás, Magyarország úttörő szerepe a térségben, meglepő fordulatot hozott: a burgenlandi magyarok száma 6.800-ra emelkedett 1991-ben.

Az ausztriai magyarok másik csoportja az óházából kivándoroltakból áll, jelentős részük 1956-os menekült. Nagyrészt a fővárosban, Bécsben élnek. Összlétszámuk 19.000 fő.

Európai Unióba belépésünk óta jelentősen megnőtt az Ausztriában dolgozó, vagy más okból ott tartózkodó magyar állampolgárok száma, 2012 elején 45.500-an voltak. Helyzetük azonban nem képezi jelen felszólalás tárgyát.

Az 1955-ös osztrák államszerződés a burgenlandi kisebbségek jogairól nem rendelkezett, a magyarokat meg sem említették. Az 1960-as években kiéleződő dél-tiroli kérdés azonban megváltoztatta az osztrák kisebbségpolitikát. Az 1976-ban elfogadott népcsoporttörvény szabályozta először a kisebbségek helyzetét, a konkrét részletek kidolgozását azonban a központi és a tartományi kormányra ruházta. 1979-ben jött létre a Magyar Népcso-

porttanács, melynek azonban csak tanácsadói joga van, a magyarokat érintő döntéseket nem hozhat. Ausztriában jelenleg égetően fontos kérdésnek tartják a népcsoportok jogaik megreformálását, kiterjesztését. A kormány 2009-ben bejelentette az 1976. évi népcsoporttörvény módosításának szándékát, sőt kilátásba helyezte az autonómia kereteinek megteremtését is. Felkérték a népcsoporttanácsait közreműködésre. A Magyar Népcsoporttanács az egyesületi önállóságra helyezi a fő súlyt. Belső önrendelkezési jogot kérnek kulturális és anyagi téren, elvárják, hogy az állami támogatást szabadon használhassák fel. Fontosnak tartják az anyanyelv használatának kiterjesztését a hivatalos ügyintézések során és a nyilvános feliratok területén. A kormány nem hogy autonómiát, de a népcsoportok alapvető követeléseit sem építette be a törvénytervezetbe. A népcsoporttanácsok tiltakoznak, a helyzet pillanatnyilag teljesen nyitott. A magyarok érdekérvényesítési lehetőségeit belső megosztottság, rivalizálás nehezíti.

Miért ellentmondásos az ausztriai magyarok helyzete a többi hat utóállamban élő magyar nemzeti közösséghez képest? Ennek oka, hogy egyedül nyugati szomszédunknál nem volt kommunista diktatúra, náluk minden állampolgár szabad életet és jólétet élvezett az elmúlt évtizedekben. Nem üldözték a nemzeti kisebbségeket, közvetlen asszimilációs nyomás sem volt. Ugyanakkor nem adták meg még a kulturális autonómiát sem a kisebbségeknek, így Dél-Tirol fényében kettős mércét alkalmaznak.

Tisztelt Képviselőtársaim!

A magyar külpolitika feladata felhívni a figyelmet erre az ellentmondásra. Az Ausztriával ápoltn kiváló kapcsolatok ehhez jó alapot nyújtanak. Fontos körülmény, hogy semmiféle diszkrimináció nincs a magyarokkal szemben, minden népcsoport hasonló helyzetben van. Így ez a kérdés, adott esetben, kivihető a közép-európai politikai térbe is.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Szétcsúszott generáció

Csáky Pál a Gombaszögi Nyári Táborban

(bumm.sk. 2013. július 18.) Az MKP volt elnöke szerint az ő generációja rosszul vizsgázott. „Szétcsúsztunk. Ennek a szétcsúszásnak a következményeit látjuk, ez csapódik le az MKP jelenlegi pozícióján is” – mondta. Meglátása szerint 1920 óta két nézőpont létezik a felvidéki magyarság számára. Az egyik szerint meg kell tartani értékeinket, ez az út szerinte végül az MKP létrejöttében nyilvánult meg, aminek az az oka, hogy a szlovák oldalról nincs kínálat a magyarság irányába. A másik elv szerint el kell fogadni a Csehszlovákia létrejöttével kialakult helyzet új játékszabályait, ez az együttműködés útja. A felvidéki magyarság Csáky szerint megosztott ebben a kérdésben. Úgy véli, az egyik út a felmorzsolódáshoz vezet, mert „nem vállaljuk magunkat. A másik a nehezebb út, ezt próbáljuk az MKP-ban csinálni.” Csáky esélyt lát arra, hogy a folyamatot csökkentsük, vagy megállítsuk. „Én ebben hiszek, sőt megfordítható, de csak ha össze tudunk fogni.”

Csáky demarkációs vonalakat lát a szlovákiai politikában, melyek a 2009-es pártszakadást követően teljesen megváltoztak, mivel a szlovák–magyar demarkációs vonal bejött a két párt közé, megosztva embereket és családokat, és folytatjuk a piti párbeszédeinket, mindenki mondja a magáét, majd hazamegyünk, és nem történik semmi. Ez nem innováció Csáky szerint. Úgy látja, Fico miniszterelnök is meglepődött azon, hogy az MKP nem jutott be a parlamentbe, mivel az addigi egységes magyar képviselet helyett megosztott magyarságot talált, és kihasználta ezt a helyzetet.

Csáky szerint két olyan párt van Szlovákiában, amely magyar szférában gondolkodik, vagy legalábbis áhítozik a magyar szavazatokra, úgy véli, ez a legnagyobb hiba, hogy csak szavazatokban gondolkodnak. Az egyik út az önfeladás útját képviseli, a másik a megmaradásét, és ha az előbbi lesz a győztes, az felgyorsítja az asszimilációt.

A volt pártelnök szerint a felvidéki magyar politika 2009-ben mintha befogadta volna az asszimilációs elvárásokat. „Ha megnézzük a vegyes pártot, az asszimiláció felé húzók szavaznak rájuk, és ez káros dolog”. Szerinte a

társadalomnak kellenének viselkedési formák, pozitív példák. „Nem innováció jött be hanem szembenállás” – ismételte meg, és úgy látja, nincs olyan párt és nincsenek olyan személyiségek, akik erre alkalmasak lennének. „Nem igazán tudunk megbeszélni dolgokat, nincs közbeszéd” – fejtette ki Csáky, aki szerint a kenyér is szükséges, „de nem lehet ige nélkül megmaradni.”

Csáky szerint jövőképet kellene megfogalmazunk magunknak, akár autonómia formájában is, ami egy nagyobb közigazgatási egység része, és így kellene ezt bemutatni a szlovákság felé, mivel az autonómia szó pufogtatása, kontraproduktív, inkább önkormányzatiságról kell beszélni. Úgy látja, deformálódott a csehszlovák autonómia-fogalom, mivel amikor 1916-ban megegyezetek a csehek és a szlovákok abban, hogy Szlovákia autonómiát kap, a szlovákok számára ez a függetlenségi törekvéseik ugródeszkáját jelentette. „Az autonómia számukra azt jelenti, hogy arról beszélnek, de valójában dobbantásra gondolok.”

Csáky szerint, ha valami csoda folytán lenne autonómia, egymást ölnénk meg. „Nézzétek meg, mióta két párt van, áttolódott a megosztottság a családokba, és lassan intézményszerül. Az egységesítési folyamatban Csáky szerint az ő generációjának már nem lesz szerepe, „legfőljbbe a tapasztalatainkat tudjuk elmondani”. Úgy látja, marginalizálódik a szlovákiai magyar politika és közélet, és saját magunkat daráljuk le ezáltal.

„Válságban van a felvidéki magyarság, szétcsúszóban vagyunk. Támpontokat kellene találnunk.” Csáky nem ért egyet azokkal a nézetekkel, melyek szerint az EU-nak vége van. „Ez butaság. Az EU nem egy tökéletes szerelvény, erről hosszadalmasan beszélhetünk, de a lisszaboni szerződés kínál új lehetőségeket. Például lesz egy aláírásgyűjtés ősszel annak érdekében, hogy a kisebbségi jogok kerüljenek be az alapjogok közé”.

Csáky Pál elmondta, hogy nem szembenállás, hanem együttműködés kell. Kimondottan a fiatalokhoz szólva összegezett Csáky: „A ti generációtok nem kerülheti el, hogy jövőképet alkosson, ám ha ezt mégsem teszi meg, széthullás következik be.”

Válasz Csöti Györgynek

Tisztelt Képviselő Úr, kedves Gyuri!

Kiemelten köszönöm, hogy az ausztriai magyarokra is kiterjed figyelmed. Felszólalásod ténszerű, ezért az adott keretek között alig lehetett volna többet is mondani.

Két észrevételt mégis megengedek:

I/1. Kár, hogy a nyugati magyar vármegyék megcsonkítását a trianoni békediktátum legszényenletesebb fejezeteként említed. Már csak azért is kár, mivel rögvest hozzáteszed, „csak itt vették figyelembe az etnikai viszonyokat, a leszakított részek lakossága túlnyomórészt német ajkú volt.” Ehhez hozzá tartozik a soproni népszavazás is, az egyedüli, ami olasz „segédlettel” kivitelezhető volt.

Nyilvánvaló nem volt lovagias az akkori osztrák kormány, történetesen Karl Renner buzgólkodása, ugyanakkor nem szabad elfelejteni, hogy Maszaryk-Benes a Balatonig cseh-délszláv korridort akart létesíteni, hogy teljesen elzárja Magyarországot a „külvilágtól”. Ebbe a korridorba Alsó-Ausztria keleti részét is be akarták vonni Béccsel a több százezer cseh bevándorlóra való utalással. Szerencsére a délszláv állam nem tanúsított különösebb érdeklődést.

I/2. A békekötés után éveken át tartott a határok kiigazítása, többek között olyan tréfás megoldással, hogy az írottkon található kilátó kellős közepén van a határkő, azzal a rendelkezéssel, hogy mindkét állam polgárai szabadon látogathatják.

I/3. Moson megye magyarországi részében maradt a német ajkiak jó része, de Dél-Burgenlandban is maradtak német faluk magyar oldalon, a horvátok meg évszázados kisebbségi létükben feleződtek: kisebbik részük Magyarországnak maradt, nagyobbik Ausztriához került. Vagyis nagyon érzékenyen érintette az új határhelyzet a horvát kisebbséget is, aminek jóval nagyobb volt a létszáma a magyarnál: 24.867 magyar, 44.753 horvát (1920) természetesen osztrák oldalon.

I/4. Az 1955. évi Osztrák Államszerződés az ország függetlenségének helyreállítását célozta. Ebben eredetileg semmi szerepet nem játszott a ki-

sebbségpolitika. Egyedül Tito ragaszkodott a „délszláv”, vagyis a horvát és szlovén kisebbség jogainak elismeréséhez. Az 1976. évi népcsoporttörvény lényegében ennek a két kisebbségnek szolt, a magyarokat és a cseheket csak úgy hozzávetőlegesen vették be, ugyanis a magyarokért „odaátrol” senki sem emelt szót.

II. Fájdalmasan érint, hogy kimondtad: „A magyarok érdekérvényesítési lehetőségeit belső megosztottság, rivalizálás nehezíti.”

Ennek ellenére az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége kezdeményezésére sikerült hallatnunk szavunkat a Magyar Népcsoporttanácsban, amit természetesen beterjesztettünk a jogi és strukturális munkacsoportban. „Képpen vagy” azzal, hogy vázoltad elképzelésünket. A „reformtervezet” így elbukott, így természetesen minket (is) hibáztatnak, de nem fogadhattuk el, mivel a tervezetben használt „autonómia”-nak nyoma sem volt.

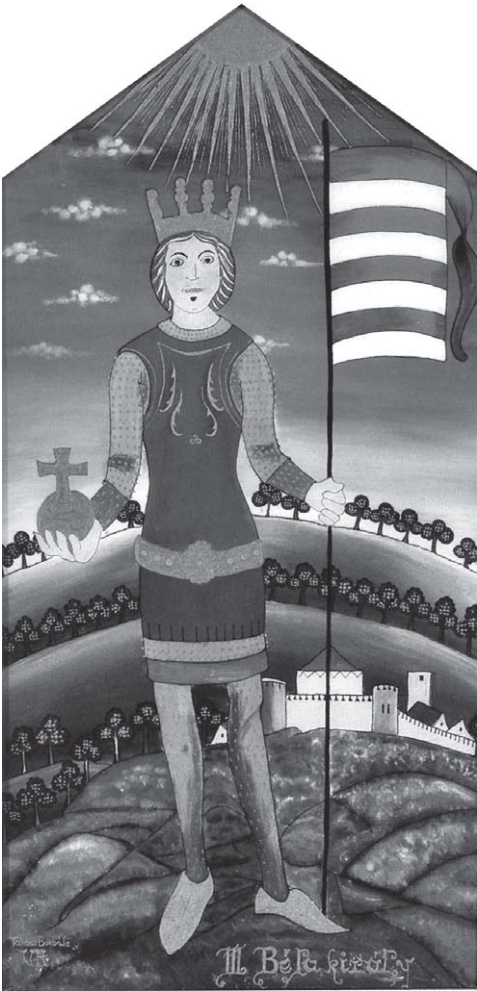
Ennek megfelelően érvényben maradt az 1976. évi népcsoporttörvény. A belső megosztottságnak és rivalizálásnak köszönhetően zátonyra futott azon fáradozásunk, hogy – mint már két perióduson keresztül – ismét közös jelölteket állítsunk az új népcsoporttanácsba, s ezt el is fogadta a Kancellária. Nem így történt most májusban: a Központi Szövetség ismét egyeztető ülésre hívta a 12 reprezentatívnak nyilvánított egyesület vezetőségét, hogy megalapodjunk 8 személy jelölésében.

Nem így az ellenoldal: vezérük körlevélben hívta fel az érintett egyesületeket, hogy ne tárgyaljanak velünk, mert ők külön fognak jelölni, természetesen a Központi Szövetség ellenében.

Az általunk meghívott egyesületek közül hatan jöttek el, így külön listában állapodtunk meg, a másik fél ellenünk a saját jelöltjeit javasolta a Kancelláriának. Így két lista birtokában van a Kancellária, s el tudod képzelni, mit jelent ez a magyar érdekek szempontjából.

Szívélyes üdvözlettel:

Deák Ernő

Verdi zenéjétől a robottechnológiáig

A 2013/14-es Olasz Kulturális Évad rendezvénytervét ismertette *Őexc. Maria Assunta Accili*, az Olasz Köztársaság magyarországi nagykövete jelenlétében *Dott. ssa Gina Giannotti*, az Olasz Kultúrintézet igazgatónője. A régiók nemzeti hagyományait és a mai olasz művészeteket, tudományt bemutató, rendkívül gazdag és színes választékra – mint általában – ezúttal is érdemes odafigyelni.

Az aktuális évad a XXI. Balatonfüredi Quasimodo Költőverseny rendezvénysorozataival kezdődik. Szeptember 5-én, a budapesti Olasz Kultúrintézet Federico Fellini termében, irodalmi rendezvény keretében *Alessandro Quasimodo* színművész olvassa fel édesapja és más költők verseit. Másnap *Dante Marianacci* „Caffè Hungaria” című kötetének bemutatójára kerül sor a kultúra és a művészetek Balaton-parti városában, ahol szeptember 7-én, este – nemzetközi költészeti találkozó keretében – adják át a Salvatore Quasimodo Költőverseny díjait a rangos Anna-bálgájáról nevezetes Anna Grand Hotel dísztermében. Csatlakoznak a rendezvényhez a Balatonfüredi Galériában az expresszionista *Piero Gauli* magyarországi útján készített 21 akvarelljét, és *Aligi Sassu* kortárs festőművész litográfiáit bemutató kiállítások.

Szeptember 23-án, 18 órakor nyíló kiállítással emlékeznek *Gabriele D'Annunzio* költőre születésének 150. évfordulójára alkalmából az Olasz Kultúrintézet Xenia Galériájában. Ugyanez a galéria ad helyet a neorealizmus negyven esztendeje elhunyt szimbolikus színésznője, *Anna Magnani* emlékére rendezett fotókiállításnak. Megjelennek továbbá a kiállító-teremben az Aquila és Ligúria jellegzetességei is fényképeken. Az érdekesnek ígérkező kiállítás-sorozat jövőre – többek között – *Fabrizio Plessi* installációival, fiatal designerek munkáival, valamint Sziena termál- és ásványvizeiről, borvidékeiről szóló antik könyvek és grafikák bemutatásával folytatódik.

A zeneművészet kínálatából *Giuseppe Verdi* kétségtelenül világhírű muzsikája emelkedik ki, ezúttal az Olasz Konzervatóriumok Országos Zenekara interpretálásában. Az Olasz Kultúrintézet zenei kínálatában szinte mindenféle műfaj szerepel a klasszikusoktól a népzeneig és a dzsesszen át a rockig. Például december 2-án, 19 órai kezdettel az *I Musici di Roma* kamarazenekar fellépése is várható, s tanulságokat rejtő a *MÁV Szimfonikus Zenekar* kamarasorozata. A mozit kedvelőknek a filmpremierek és az operafilmeik ajánlhatók. Műfordító-verseny, Európai nyelvek kóktélbárja, Olasz Nyelv Hete, több tudományos konferencia is szerepel a kínálatban.

A 70 esztendeje működő Olasz Kultúrintézet Budapesten a Nemzeti Múzeum parkjának szomszédságában, a Bródy Sándor u. 8. alatt álló, Ybl Miklós tervezte, régi képviselőház eklektikus-neoreneszánsz épületében működik.

ZSIRAI LÁSZLÓ

Elhunyt Görömbei András

(1945. február 5. – 2013. június 30.), Kossuth-díjas irodalomtörténész, a MTA rendes tagja

Tudósként, tanárként, kritikusként csak az értékek érdekelték, az elfogultságokon mindig felül tudott emelkedni. A legszelídebb vitázó, aki elveiből mégsem ad fel egy jótányit sem, miközben nem esik neheze az övétől eltérő nézet képviselőjét tisztelni. A rendszerváltást előkészítő szellemi körök meghatározó személyisége, aki komoly egzisztenciális kockázatokat vállalva a hetvenes évek elejétől a demokratikus átalakulás híve.

A Tisza-parti Polgár szülötte volt. Középiskolai tanulmányait a Győri Bencés Gimnáziumban végezte. 1968-ban szerzett magyar szakos tanári diplomát a KLTE Bölcsészettudományi Karán. 1970-ben védte meg egyetemi doktori értekezését, melynek tárgya a felvilágosodás- és reformkori magyar irodalom történetiszemlélete volt.

Már egyetemista korában publikált, a XX. századi magyar irodalom története vált fő kutatási területévé. 1977-ben védte meg kandidátusi értekezését, melynek témája a csehszlovákiai magyar irodalom volt. Akadémiai doktori disszertációját (1991) Nagy László költészetéről írta.

1968 és 1970 között a hajdúböszörményi Boeszkai István Gimnáziumban tanított magyart, orosz és németet. 1970 óta dolgozott a Debreceni Egyetem (korábban: KLTE) Magyar és Összehasonlító Irodalomtudományi Intézetében, 1992 óta volt a Modern Magyar Irodalomtörténeti Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára, 1995–2003 között intézetigazgató, 1989 és 1992 között a Helsinki Egyetem vendégprofesszora, 1993 és 1995 között a KLTE oktatási rektor-helyettese. Az 1996–97-es tanévben a Bécsi Egyetem Finnugor Intézetének meghívására vendégprofesszorként Bécsben tanított.

Alelnöke a Nemzetközi Magyarságtudomá-

nyi Társaságnak, tagja az MTA Doktori Tanácsának, az MTA Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottságának, az MTA Irodalomtudományi Bizottságának, az MTA Határontúli Magyar Tudományosság Elnöki Bizottságának. 1992 óta a Hitel című folyóirat főszerkesztő-helyettese.

Munkásságát Alföld-díjjal, 1987-ben József Attila-díjjal, 1988-ban Csokonai-díjjal, 1997-ben Tamási Áron-díjjal, 2000-ben Kossuth-díjjal, 2004-ben Arany János-díjjal ismerték el. 2005-ben Szilárd Leó Díjat, majd Czine Mihály-díjat és Hídverő-díjat, 2013. június 22-én Magyar Örökség-díjat kapott.

Behatóan foglalkozott a magyar kisebbségek irodalmával, az irodalom és a nemzeti önismertet összefüggéseinek kérdéseivel. Könyvet írt Nagy Gáspárról, Sütő Andrásról, Csoóri Sándorról, Nagy Lászlóról.

Ps.: Kedves András!

Távozásod ellenére itt maradsz emberközelben, hiszen olyan személyiség voltál, akit nem kezdett ki sem a diktatúra, sem pedig a kárhóztatott főbűnök egyike vagy másika. Puritán lelkülettel, szerénységgel, szorgalommal, nagy felkészültséggel éltél azokért, akik egészen a tied, s akik nem csupán őrzik, de tovább is adják mindazt, amit Tőled kaptak. Mi köszönjük Neked innen Bécsből az odafigyelő barátságot, a „Kufstein” Tanácskozásokon vállalt előadásaidat, a Bécsi Naplóban közölt írásaidat. Rád mindig lehetett számítani. Köszönjük, hogy elnöki minőségemben vállaltad az Ausztriai Magyar Kutatóintézet felkarolását, az MTA részéről küldöttségileg részt vettél annak alakuló ülésén.

Akik az életre esküdtek fel, a halandóban is keresik az örökkévalót, ami nem más mint az egymásért vállalt felelősség és szeretet. Ezt tanultuk Tőled, ez éltet, ez tart össze minket, Te pedig köztünk vagy és maradsz. -de-

KATONA TAMÁS (†)

Budapest, 1932. február 2. – Budapest, 2013. június 28. Apja dr. Katona Tibor orvos, anyja Halász Magdolna. A budapesti Érseki Katolikus Gimnáziumba járt (1942–1948), majd az államosítás után ennek utódjába, a Rákóczi Gimnáziumba (1948–1950). A budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen könyvtár-magyar-arab szakon végzett (1950–1954). 1960-ig vidéki közművelődési könyvtárakban dolgozott, 1958-ban létrehozta az ország első cigánytelepi könyvtárát Bicskén. 1960-tól a Magyar Helikon Könyvkiadó, 1965–1987 között az Európa Könyvkiadó fellelős szerkesztője. Az Eötvös Kollégiumban (1980–1985), majd a Szegedi József Attila Tudományegyetemen tanít XIX. századi magyar történelmet (1985–1990), itt az új- és legújabb kori magyar történeti tanszék tanszékvezető-helyettese.

Az Antall-, illetve Boross-kormányban külügyi, majd miniszterelnökségi államtitkár (1990–1992, 1992–1994). Országgyűlési kép-

viselő (1990–1998). A Budavári Önkormányzat polgármestere (MDF–KDNP–Fidesz, 1994–1998). A Károly Gáspár Református Egyetem tanára (1998–2000), majd Magyarországi varsói nagykövete (2000–2002), a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének tudományos tanácsadója (2002–). Elnöke a váci Madách Körnek (1998–), a Manfred Wörner Alapítvány Kuratóriumának (1998–), a Kárpátaljai Szövetségnek (2003–), társelnöke a Nemzeti Panteon Alapítványnak (1990–). Elnöke volt a budapesti Görgey Körnek és a Magyar Cserkészszövetségnek.

Kutatási területe a reformkor és az 1848–1849. évi forradalom és szabadságharc. Számos könyve jelent meg, műfordítóként angol, francia, német és arab műveket ültetett át magyar nyelvre. Dercsényi Dezső-díjat 1993-ban, Szent Gellért-díjat 1997-ben kapott. Nagytisztje a Lengyel Köztársasági Érdemrendnek és a Máltai Lovagrend Érdemrendjének.

Szekér tanár úr

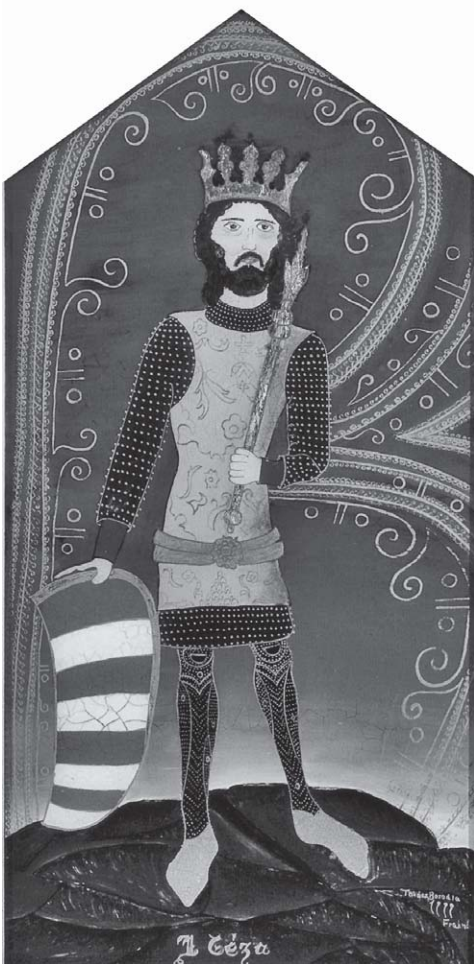
Szekér Endrével jó évtizeddel ezelőtt került kapcsolatba a Bécsi Napló, azóta tisztelte meg lapunkat, olvasóinkat figyelemreméltó írásai-
val. A stílus – az író című kötete 2003-ban jelent meg az Integráció kiadó gondozásában. Ennek kiadásában jelentős része volt lapunk néhány munkatársának is.

Lakásán tornyosultak, akár életfa vették körül a könyvek. Ennek ellenére nem volt könyvmoly, csupán napi táplálékként fogyasztotta olvasmányait. Mert nem lett életidegen, sőt, a legkülönbözőbb irodalmi témákat is élettel töltötte meg. Így írta szórakoztatóan frappáns cikkeit is a Bécsi Naplóba: hogyan nyilvánul meg a szerelem, haza- és tájzeret a magyar- de a világirodalomban is. Írásaival akkor is oktatott, amikor – egészségi okokból már csak lapunknak írt, ragaszkodással. A ritka találkozásokról mindig kurtúra sikerredtek a nagyívű beszélgetések, amik inkább félbeszakadtak, mintsem végetérték volna. Ezért is hiányzik nekünk, s nincs más mód, mint keresni az égi mezőket, ahol a halhatatlanok szoktak társalogni...

Az irodalmi életnek voltak és lesznek önzetlen munkatársai, akik nem az örökkévalósággal kacérkodnak, hanem felkészültséggel, tudással, odaadással kezelik a kultúra ügyét. **Dr. Szekér Endre**, mint rangos irodalmi folyóirat szerkesztője – évtizedeken át – érzékeny

ujját folyamatosan tartotta az írott kultúra pulzusán és kitűnő diagnosztaként segítette olvasóit az eligazodásban. Könyvei sorával, észreveteleivel gondolkodásra és számvetésre készítet, kíváncsiságot táplált az olvasandó anyaghoz. Munkássága folytán dinamikus kapcsolatban állt az élő irodalommal, barátságot ápolt megannyi legendával. Személyisége elragadó, mosolya lenyűgöző volt. Drága Bandi bátyám! Tű fokába vagyunk szorítva. Amíg innen voltunk s mikortól túlhan leszünk, egyre megy – csak az a piciny rész, annyi az itteni lét. Ebben voltunk együtt. A többi ti tudja? Mindenestre reménnyel búcsúzik tőled a Bécsi Napló munkatársai nevében is S. CSOMA JÁNOS.

2013 MÁJUS 8-ÁN 88 ÉVES KORÁBAN OXFORDBAN ELHUNYT **VERMES GÉZA** PROFESSZOR, a hebraisztika világhírű kutatója. A makói születésű, zsidó családból származó, de fiatalon katolikussá áttért tudós Louvainben doktorált a Holttengeri Teker-
csek-ből, ezzel megalapozva későbbi hírnevét. Egy ideig a sioni atyák párizsi rendházában működött, de 1957-től már Angliában élt, ahol kilépett a rendből és megházasodott. 1965-től tanított Oxfordban. Sárközi Máttyás két könyvét fordította magyarra, több egyetem, köztük a budapesti CEU díszdoktorává avatta.

Balázs Tibor

Gondolat-forgácsok 2.

Az idomár nem abból él, hogy az oroszlán szájába dugja a fejét, hanem abból, hogy az nem harapja le.

Ikarosz a viaszban hitt, nem a szárnyaiban.

Leleményesség az, ha úgy át tudod venni magad, hogy ne vedd észre.

A tudás nem lehet szolgálat olyan történelmi korban, amelyben a tudós szolgál.

A bölcs tiszteletet parancsol, a parancs nem tiszteli a bölcsöt.

A pénznek nincs szaga, a pénztelenségnek van.

Kisebb lovasság számárság.

A hárompúpú teve angolkörös.

A nyelven mülk, hogy a szobrot és a gaffickót egyaránt „leleplezik”? Gondoljunk csak a sajátos egybeesésekre.

A törpének is lehet kisebbrendűségi érzése: ha nem figyelnek fel rá, hogy ő törpe.

A zsoldos nem, csakis az önkéntes lehet hősi halott.

A bölcs király tiszteli a bolondját, az okos bolond tisztetlen a királlyal szemben.

Jogod van kételkedni Istenben, Istennek jogában áll hinni benned.

Csontos Márta

AFORIZMÁK

1. A siker titka abban rejlik, hogy eggyel többször kell felállnod, mint ahányszor elesel.

2. Aki túl tökéletesnek látszik, annak mindig sok a rejtetmivalója.

3. Van, aki addig nyújtózik, míg más takaróját el nem éri.

4. A félelem olyan fegyver, mellyel önmagadban tudod a legnagyobb kárt tenni.

5. Ha leng a zászló, még nem biztos, hogy jó irányból fúj a szél.

6. Nem kell feltétlenül birkának lenned, ha nem akarsz együtt üvölni a farkasokkal.

7. Úgy íj saját életről, hogy mások kívülről állóként is részesének érezzék magukat.

8. Aki mellette van, nincs ellened, de nem biztos, hogy tesz érted valamit.

HOSSZÚ BETEGSÉG UTÁN JÚNIUS 25-ÉN 80 ÉVESSEN ELHUNYT **MARSALL LÁSZLÓ** KOSSUTH-DÍJAS KÖLTŐ. Weöres Sándort tekintette mesterének és már első verseskötetével (*Vízjelek*, 1970) nemzedékének legjobbjai közé lépett. Ezt a helyét megerősítette *Szerelem,alfapont* (1977) c. következő verseskötete és növelték későbbi versgyűjteményei. A korabeli kritika szerint Marsallnak sikerült az Avantgard eredményeit beépítenie költészetébe. Verseit számos nyelvre fordították. (gömöri)

Célkeresztben a vörös bolygó – Az élet kutatása a Marson –

2. Korai űreszközök kalandjai

A Mars űrszondákkal való kutatásának első szakasza a Szovjetunió és az Amerikai Egyesült Államok között kibontakozó űrverseny következményeképpen a múlt század hatvanas éveiben kezdődött. Az első két szovjet készítésű űrszonda, melyet a Mars bolygóhoz szándékoztak küldeni, a hordozórakétájuk felrobbanása miatt megsemmisült. A kezdeti kudarcok ellenére a szovjet politikai vezetés erősen szorgalmazta az olyan Mars-küldetéseket, melyek már leszállóegységeket is juttattak volna a bolygó felszínére. A két évvel később induló Mars-szondákat ezért már leszállásra is képes légköri kapszulákkal szerelték fel. Az első sikeres indítású szovjet űrszonda a *Marsz 1* volt, mellyel később megszakadt a rádiókapcsolat. A küldetés sikertelensége ellenére ez volt az első olyan űreszköz, mellyel több mint 100 millió kilométer távolságból is sikerült a rádiókapcsolatot fenntartani. Két évvel később, 1964-ben újabb szovjet gyártmányú űrszondát, a *Zond 2*-t indították a Marshoz, mellyel később szintén megszakadt a rádiókapcsolat. Világossá vált, hogy a rádiókapcsolat fenntartása komoly technikai kihívást jelent az űrmissziók számára, ezért tesztrepüléseket hajtottak végre a Hold felé, melyek a Mars pályájáig is elértek. Egy ilyen tesztküldetést valósított meg például a *Zond 3* űrszonda.

Az 1964-es év végre meghozta a sikert, de nem a szovjet, hanem az amerikai Mars-szondák számára. Két amerikai szondát indítottak a Mars megközelítésére, ezek közül az egyik, a *Mariner 4* sikeresen elérte úti célját, a Mars bolygót, és elhaladása során elsőként készített és küldött fényképeket a bolygó felszínéről a Földre. A fényképek sivár, kráterekkel szabdalt felszínét mutattak, melyen nyoma sem volt a sokak által elképzelt marsi csatornáknak vagy a virágzó marsi civilizációnak.

A következő évek további sikereket hoztak – elsősorban az amerikai űrkutatás számára. Szerényebb mértékben ugyan, de a szovjet Mars-küldetése is fontos eredményeket ért el. Az 1969-es és 1971-es években nem kevesebb mint kilenc űrszondát indítottak a Mars meglátogatására. Mivel szovjet részről az új, négylépcsős *Proton* rakéta kifejlesztése lehetővé tette a több tonnás űrszondák világűrbe juttatását, a küldetések is ambiciózusabbá váltak. Elsőként két leszállóegységgel felszerelt űrszondát indítottak a Mars felé. A leszállóegységek műszerezettségé már komolyabb volt, így alkalmasak voltak például a bolygófelszín fényképezésére is. Sajnálatos módon az 1969-ben indított szondák nem érhették el úticéljukat a hordozórakéták felrobbanása miatt. Ugyanebben az időben a NASA két újabb űrszondát indított a Marshoz, a *Mariner 6* és a *Mariner 7* szondákat, melyek teljes sikerrel teljesítették küldetésüket. A fejlettebb kamerarendszerüknek köszönhetően ezen űrszondák az eddigieknél jobb felbontású felvételeket készítettek a Mars felszínéről, továbbá lehetőség nyílt a bolygó déli pólusának tanulmányozására is.

Az amerikai holdprogram sikerére alapozva amerikai részről a Mars-kutatás következő elendő célja az űreszközök bolygó körüli pályára juttatása lett. Szovjet részről ezt túl szerették volna szárnyalni, ezért az általuk küldött szondák már a bolygó felszínére való leszállást is terbe vették. A *Mariner 8* elnevezésű amerikai szonda indítása nem volt eredményes, de a *Mariner 9*-nek sikerült Mars körüli pályára állnia, és a Mars holdjainak fényképezése után rengeteg felvételt készített a bolygó felszínéről is, így elkészülhetett az első részletes Mars-térkép. A részletgazdag fényképeknek köszönhetően számos, addig ismeretlen alakzatot sikerült azonosítani, mint például egy kiterjedt, a marsi egyenlítő felől délre húzódó völgyrendszert, a *Valles Marinerist*. Ezt a hatalmas, a marsi lemeztektonika idő előtti leállása miatt létrejött töréshálózatot a *Mariner 9* űrszondáról nevezték el. A *Valles Marineris* átlagosan 2–3 km mély, helyenként 300 km széles, valamint 4000 km hosszú geológiai képződmény, mely a 10 km magasságban húzódó *Syria* síkságba vágódik be. A feltételezések szerint a *Valles Marinerist* tenger töltötte ki még abban az időben, amikor a Mars felszínén folyékony víz létezett. A fényképek ta-

nulmányozása során találták meg a Naprendszer bolygóinak legnagyobb vulkanikus eredetű hegycsúcsát, az *Olympos Monst*, mely egy 25 km magasságú, 600 km talpazatú kúp. Ugyancsak a *Mariner 9* által készített képeken sikerült néhány kiszáradt folyómederhez hasonló alakzatot azonosítani, melyek szintén az egykoron a Mars felszínén lévő folyékony víz jelenlétére utalnak. A jelenleg is nagy erővel zajló Mars-kutatás legfontosabb alapvetése, hogy a bolygó felszínén folyékony halmazállapotú víz létezett.

Az amerikai űrszondák sikereinek fényében elhanyagolni látszanak a szovjet szondák sikerei, mindenképpen meg kell említenünk azonban, hogy az 1971-ben felbocsátott három szondából kettő, a *Marsz 2* és *Marsz 3* elérte a Marsot, és sikeresen bolygó körüli pályára állt. Leszállóegységet először a *Marsz 2* juttatott a felszínre, de ez valószínűleg a magasságmérő műszerek nem megfelelő működése miatt becsapódott a talajba. A *Marsz 3* leszállóegysége már nagyobb sikerrel járt, elérte a bolygó felszínét, és onnan húsz másodpercen keresztül adatokat továbbított a Földre, elkészítve így a Mars felszínéről az első, majdnem teljes panorámafelvételt. A felvétel rossz minősége miatt azonban azon csak az égbolt és a talaj elkülönülése látható. Mindkét leszállóegységben egy-egy marsjárót is elhelyeztek, de azokat nem lehetett működtetni. A későbbiekben kiderült, hogy a meghibásodások oka az volt, hogy a Mars vasoxidban gazdag felszíne a felteleveztetől eltérően veri vissza a magasságmérő műszerek radarhullámain, ezért a fékezőrakéták késve léptek működésbe, így a leszállóegységek túl nagy sebességgel érkeztek a talajra. Ez vezetett a műszerek igen gyors meghibásodásához. A későbbi szovjet űrszondák működését is inkább a sorozatos kudarcok, mint sikerek jellemezték. A *Marsz 4* szondának 1974-ben nem sikerült a bolygó körüli pályára állnia, a *Marsz 5* már sikerrel járt, és mérései nyomán derült ki, hogy a Mars rendelkezik belső eredetű mágneses térrel. További szovjet űrszondák (*Marsz 6* és *Marsz 7*) szintén eredménytelenül próbálkoztak újabb, működőképes leszállóegységet juttatni a Mars felszínére.

Az igazi áttörést az amerikai *Viking 1* és *Viking 2* szondák érték el. A két űrszonda 1976-ban Mars körüli pályára állt, és mérések sorozatát végezte el. Ezekből a mérések-ből vált nyilvánvalóvá, hogy a bolygó poláris jégsapkái a széndioxid jég mellett jelentős mennyiségben tartalmaznak vizjeget is. Mindkét *Viking*-szonda egy-egy keringő-, valamint leszállóegységből állt. A keringőegységek által készített fényképek elemzése során egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a Mars felszínén egykori vízfolyásokra utaló nyomok találhatók. A *Viking*-szondák leszállóegységei, melyeket minden túlzás nélkül felszíni kutatólaboratóriumoknak is nevezhetünk, sikerrel landoltak a bolygó felszínén, és évenként vizsgálják a Marson uralkodó viszonyokat, valamint nagyszámú színes fényképet is küldtek a Földre. Működésük azonban nem mondható teljesen sikeresnek, mivel a kapott mérési eredmények elemzése nem utalt egyértelműen az élet vagy a szerves anyagok jelenlétére a marsi talajban. Ez jelenleg is a Mars-kutatás legfontosabb kérdése.

A *Viking*-szondák sikere után mind az amerikai, mind a szovjet, a Szovjetunió összeomlását követően pedig az orosz űreszközök sikertelensége volt a Mars-kutatásra leginkább jellemző. A Mars kutatásában az amerikai *Discovery* szondák indítását követően következett be újabb áttörés. Ebben a sorozatba tartozik az 1996-ban felbocsátott *Mars Pathfinder*: A csak leszállóegységből álló űrszonda egy marsjárót, a *Sojourner*t is magával vitte. Noha az eszközök működését csak néhány hétre tervezték, mindketten üzemképesek maradtak több hónapon keresztül is. Erről és a későbbi szintén sikeres Mars-szondákról a cikksorozat harmadik, befejező részében lesz szó.

DR. SÁNDOR ZSOLT

Bécsi Egyetem, Asztrofizikai Intézet

Zongorahangolást vállalok Bécsben és környékén.	
Részletek egyeztetése e-mailen keresztül.	
pianoparts.hungary@gmail.com	++

MI - HOL - MIKOR?

Kulturális kaleidoszkóp

Alsó-Ausztria

J. Offenbach, Die schöne Helena, operett – Baden, Sommerarena; aug. 14., 20., 22., 30.

J. Strauß, Wiener Blut, operett – Langenlois, Schloss Haindorf; aug. 10., 15., 16., 17.

R. Heuberger, Der Opernball, operett – Baden, Sommerarena; aug. 9., 17., 18., 23., 29., 31., szept. 1., 5.

M. Strahl, Die unteren Zehntausend, színmű – Weissenkirchen, Teisenhoferhof; aug. 16–18., 23–25.

A. Schnitzler, Komtesse Mizzi, színmű – Reichenau an der Rax, Thalhof; aug. 8–11., 15–18., 23–25.

Peer, du lügst! Die ausgedachten Leben des Peer Gynt, Bruno Max és együttese, színmű – Mödling, Luftschutzbunker, Brühler Straße 48; aug. 11., 15–18., 22–25., 29–31., szept. 1.

S. F. Wolf, Eine Nacht in Venedig oder Die wundersamen Abenteuer des Commissario Pinzetti, színmű – Laxenburg, Franzensburg, Hof; aug. 3., 4., 10., 11., 17., 18.

Grafenegg Fesztivál: szóló koncertek, klasszikus hangversenyek és egyedi vendégszereplések – Grafenegg, Schloss, Auditorium, Reitschule, Wolkenurm; aug. 16–szept. 8.

A dolgok lelke. Raffael Rheinsberg, kiállítás – Stein, Kunstraum; 2014. márc. 2-ig

Olivia Mihaltianu, kiállítás – Krems, Kunsthalle Factory; szept. 29-ig

Asszonyok, kiállítás – St. Pölten, Landesgalerie für zeitgenössische Kunst; nov. 3-ig

Geometria. Josef Schagerl, kiállítás – St. Pölten, Landesmuseum; aug. 31. – nov. 17.

Egon Schiele. A kezdet, kiállítás – Tulln, Egon Schiele Museum; okt. 27-ig

On the Road, kiállítás – St. Pölten, Dokumentationszentrum für Moderne Kunst; szept. 6. – okt. 5-ig

Emberképek, kiállítás – Klosterneuburg, Essl Museum; szept. 4. – 2014. jan. 12.

Lucky Luke. Neues aus dem wilden Westen von Achdé, kiállítás – Krems, Karikaturmuseum; nov. 17-ig

Feinhirn, Otto Kainz und Tom Gschwandtner, Bildrätsel zum schräg Denken und Schmunzeln, minden hónapban egy új „rejtvény” – Krems, Karikaturmuseum, Foyer; okt. 6-ig

Bécs

G. Verdi, La Traviata, opera – Staatsoper; szept. 3., 6., 9., 12.

G. Puccini, Tosca, opera – Staatsoper; szept. 5., 8., 11., 15.

G. Verdi, Nabucco, opera – Staatsoper; szept. 22., 24., 26., 30.

G. Bizet, Carmen, opera – Staatsoper; szept. 4., 7., 10., 13., 16.

Verdi Gála, hangverseny – Staatsoper; okt. 10.

H. Ibsen, Die Frau vom Meer, színmű – Akademietheater; szept. 7., 8., 14.

Woody Allen, Eine Mittsommernachts-Sex-Komödie, színmű – Burgtheater; szept. 9., 20.

Sven Dolinski, McNight Asylum, színmű – Vestibül; szept. 7., 8., 15.

Intermezzo 05, kiállítás – Kunsthistorisches Museum; szept. 8-ig

Meschugge? Zsidó humor, kiállítás – Jüdisches Museum, Palais Eskeles; szept. 8-ig

Dekadencia. Az osztrák szimbolizmus, kiállítás – Unterres Belvedere; okt. 13-ig

Bruno Gironcoli, kiállítás – Unterres Belvedere, Orangerie; okt. 27-ig

Jürgen Messensee, kiállítás – Bank Austria Kunstforum; okt. 6-ig

Gunter Damisch, kiállítás – Albertina; szept. 15-ig

Manfred Bockelmann, kiállítás – Leopold Museum; szept. 2-ig

Gerhart Frankl, kiállítás – Oberes Belvedere; szept. 15-ig

Simon Denny, kiállítás – MUMOK; okt. 13-ig

Daniela Auer, kiállítás – MUSA Startgalerie; szept. 5. – okt. 3.

Linda McCartney, kiállítás – Kunst Haus Wien; okt. 6-ig

Dance Vibration, kiállítás – Weltmuseum; szept. 30-ig

Tour du Monde, bicikli kiállítás – MAK, okt. 6-ig

INNENausSENINNEN, kiállítás – Kunstraum NO; szept. 20. – okt. 12.

Paraflows, kiállítás – Künstlerhaus; szept. 20. – okt. 13.

Fegyverek, kiállítás – Österreichisches Museum für Volkskunde; nov. 17-ig

WoMen at War, kiállítás – Heeresgeschichtliches Museum; szept. 29-ig

A félelem szalonja, kiállítás – Kunsthalle; szept. 6. – 2014. jan. 6.

Az uralkodás álma, kiállítás – Hofmobiliendepot; aug. 18-ig

Tselem ve Tsilum, kiállítás – Jüdisches Museum, Judenplatz; okt. 27-ig

Lasst euch gehen!, kabaré – Kabarett Simpl; aug. 30., 31., szept. 2–7., 9–14., 16–21., 23–28., 30.

Burgenland

Konstanze Breitebner & Ronald Kuste, kabaré – Eisenstadt, Kulturzentrum; szept. 26.

Felső-Ausztria

Johann Baptist Reiter (1813–1890), kiállítás – Linz, Nordico Museum; nov. 3-ig; Schlossmuseum; nov. 3-ig

Régi nyomok. Új utak, kiállítás – Freistadt, Bad Leonfelden, Vyssi Brod (Cseh Köztársaság); nov. 3-ig

Someone else, kiállítás – Linz, Oberösterreichische Landesgalerie; okt. 6-ig

Olafur Eliasson, kiállítás – Linz, Lentos Kunstmuseum; szept. 22-ig

Cyber Arts, kiállítás – Linz, Offenes Kulturhaus OÖ; szept. 4–15.

Karintia

dance2art - a tánc és a művészet, performansz és kiállítás – Klagenfurt, Stadtgalerie; okt. 17.

Fókus, kiállítás – Klagenfurt, Museum Moderner Kunst Kärnten; okt. 20-ig

Salzburg

Az objektum vonzalma, kiállítás – Salzburg, Museum der Moderne Rupertinum; szept. 15-ig

Új látás, kiállítás – Salzburg, Residenzgalerie; 2014. febr. 9-ig

Lotte Ranft. Szín és volumen, kiállítás – Salzburg, Salzburg Museum; szept. 1-jéig

Magas dózis, kiállítás – Salzburg, Fotohof; szept. 7-ig

Stájerország

Stájer Ősz, fesztivál – Graz, Helmut-List-Halle, Ex-Zollamt, Orpheum, Kunsthaut Graz, Graz Museum, AK Kammersaal; szept. 20. – okt. 13.

La Strada, nemzetközi utca fesztivál, vegyes program – Graz; júl. 26. – aug. 3.

Lipicai parádé – Köflach, Bundesgestüt Piber; szept. 21.

Tirol

Tyrol goes Austria, kiállítás – Innsbruck, Zeughaus; okt. 6-ig

Lois Weinberger, kiállítás – Innsbruck, Ferdinandeum; okt. 27-ig

Lovagok. Álom és valóság, kiállítás – Innsbruck, Schloss Ambras; szept. 8-ig

Vorarlberg

Vorarlberg. Egy Making-of, kiállítás – Bregenz, Vorarlberg Museum; új állandó kiállítás

Rómaiak vagy úgy, kiállítás – Bregenz, Vorarlberg Museum; új állandó kiállítás

Az övé & az enyém, kiállítás – Bregenz, Vorarlberg Museum; új állandó kiállítás

Múzeum betűrendben, kiállítás – Bregenz, Vorarlberg Museum; új állandó kiállítás

Lustenau Lagos. African Lace, kiállítás – Bregenz, Vorarlberg Museum; 2014. jan. 6-ig

Európa ajánlat

Eszterházi Vigasságok: Operagála, szóló koncertek, klasszikus hangversenyek és hét vonós négyes vendégszereplése, részben korhű hangszereken. „Esterházy aranyak”: válogatás az Esterházy kincstár Magyar Nemzeti Múzeumban őrzött éremgyűjteményének legszebb darabjaiból – Fertőd, Esterházy-kastély, szabadteri színpad, báb színház, Haydn terem, Joseph Haydn út 2, Magyarország; aug. 9., 10., 16–20., 22–25., 28–31., szept. 1., kiállítás szept. 30-ig.

Több információ: www.eszterhaza.hu/programok

Öt kontinens egy ajánlat

7 Pecados Capitaes – 7 Coreógrafos, 7 Visiones – un espectáculo único, modern tánc – Caracas, Complejo Cultural Teresa Carreño, Sala Ríos Reyna, Final Av. Paseo Colón, Los Caobos, Venezuela; aug. 2–4.

Válogatta: HOMONNAY LEA

Egyedüli, ízlelhető természetes ital a bor

A Bécsi Napló 2013. május–júniusi számában Pallagi Mária tollából igen izgalmas, érdeklődést keltő könyvismertetés jelent meg Márai Sándor: Boros könyv. Márai életbölcességei c. könyvéről.

Annyira mélyen árnyalt vélekedések villannak fel arról, mennyit kell inni, kinek mennyit, egyáltalán miért kell inni, hogy az olvasóban kíváncsiság ébred, azt hiszi, titkok birtokába jut. Valójában azonban valószínűleg magáról az íróról tudunk meg sokat, ha elolvassuk a kötetet. De még inkább saját magunkról.

Azért állítom ezt, mert a közelmúltban több Márai-művet olvastam, ill. újraolvastam. A Füveskönyvet újra felfedezve olykor meghökken-tő, olykor egymásnak is ellentmondó gondolatokra bukkantam. A legjobb azonban, ha ezeket nem fellebbezhetetlen igazságoknak tartjuk, hiszen ezek valójában továbbgondolásra alkalmasak. Egyébként is ez az értelmezés méltó Máraihoz, aki számára a gondolat szabadsága a legfontosabb.

2013. április 11-én Szegeden a Közéleti Kávéház szervezésében egy páratlan szépségű szecessziós épületben, a REÖK Palotában Márai-estet tartottunk, ahol beszélgetőpartnereim Dr. Szörényi László irodalomtörténész és Miklosovits László grafikusművész voltak. Ekkor nyílt meg az Albertirsán élő Miklosovits: Hommage á Márai Sándor c. kiállítása. A Márai művei által inspirált grafikákat a professzor úr nagy ívű, mélyen szántó elemzése hozta közel az érdeklődőkhöz. Nem véletlen, hogy éppen a költészet napján került sor erre a rendezvényre, április 11. ugyanis Márai Sándornak is születésnapja. A 2013-as év pedig azért fontos, mert Kassa, az író szülővárosa ebben az esztendőben lett Európa kulturális fővárosa.

A mi rendezvényünk előtt nem sokkal a Pincészínház meghívta Szegedre a Gyulai Várszín-

ház produkcióját. (Tudomásom szerint ott most is vannak bemutatók.) Erre nagyon kíváncsi voltam, s nem is csalódtam. Címéhez méltóan gondolatgazdag összeállítás volt: „Füveskönyvek – Az Élet nagy kérdései Márai Sándor; Hamvas Béla és Weöres Sándor bölcseselei.” Különösen Weöres szerepeltetése hatott a reveláció erejével, mivel őt a legtöbben csak gyermekversek alkotójaként ismerik. Talán most, a 100. évfordulón kezdjük már felfedezni a spiritualitás, az univerzum titkai iránt érdeklődő filozofikus kötöt. Az előadó a szövegeket értőn tolmácsoló, kivételes tehetségű színész, Helyei László volt.

Később, már az ünnepi könyvhét rendezvény-sorozatának részeként a Somogyi-könyvtárban megnyílt a debreceni illetőségű Várkonyi Károly grafikus- és festőművész centenáriumi kiállítása, ahol főként kisgrafikai alkotásait, exlibriseit csodálhattuk meg. Az öt bemutató pályaképből rábukkantam egy mondatra, amellyel valószínűleg Márai is egyetértett volna: „Egyedüli ízlelhető természetes italnak a bort tartotta”, amelyhez a szőlőt Abaújszántón termesztette is.

Amikor Pallagi Mária kikkét újraolvastam, s benne az idézetet az íróról a diófa tövében a borospince előtt elképzelt halálváró idilli képpel, belém hasít a fájdalmas valóság a meghívott halál kegyetlenségével. Amikor a borról esik szó, nem feledhetjük, milyen nagy probléma nálunk az alkoholizmus, de én azt gondolom, aki e kérdésben véleményt akar mondani, vagy tenni akar valamit, el kell, hogy olvassa a tragikus sorsú mosonói, Hajdu néni történetét, aki Márai gyerekkori álmainak hőse volt.

Örömmel tölt el, hogy a Bécsi Napló cikke felhívta a figyelmet Márai könyvére, amely feltehetően éppolyan népszerű olvasmány lesz, mint a Füveskönyv.

DARVAS ANNA

»Borivóknak való«...

Elovlastam Pallagi Mária könyvismertetőjét: „Márai, a bor és a kulturális diplomácia” címmel és megrohantak az irodalmi emlékek a magyar írók borélményeiről, kedvenc ételeikről...

Márai Sándor szerette a bort, mert bölcs ember volt. Nem lett a szenvedélye. Bécsi barátjának, Simányi Tibornak megfogalmazta egyszer az „absztinencia kalodája” fontosságát s erre csak néha volt szüksége. A bor „palackbarát aranyszínű láng”, írta **Petőfi**, aki a tüzes bordalait szépen kitalálta, de a boroskupát nem emelte. A tej volt itala, mint a táltosoknak. Szendrey Ignác uram viszont komolyan vette a költő bordalait, ezért leánya választását nagyon helytelenítette.

Vörösmarty Mihály viszont rabja lett a bor aranyszínű és piros lángjának, s köztudott, hogy **Kisfaludy Sándor** sem járt le Badaconyból a tóra – vizet inni.

Krúdy Gyula utolsó írásán észrevenni, hogy beteg. A „Purgatórium”-ban Szindbád, „hőhérképű” elmeorvosa a betegszoba mennyezetébe fűrt lyukakon hallgatja ki Szindbád egyedül folytatott beszélgetéseit. A „Purgatórium” kéziratát átadta Dékány Andrásnak és két nap múlva meghalt.

Tudott dolog, hogy **Ady Endre** imbolgyogva járt egy gyerekkori sérülése miatt, ezért hitték ittának akkor is, ha nem volt az. „Ady Endre éjszakái” viszont közismert volt. Váradon. Ferenczi Sándor elmegyógyász felhívta a figyelmét, hogy egy komolyan vett absztinenciával a tehetségét kockáztatná...

Tulajdonképpen ki itta meg azt a tízmillió hektoliter bort, amely a filoxéra előtt minden évben a hordóba került?

A New York kávéház – és más kávéházak vékonypénzű duhajjai? Ott már a kávé és a sör volt divatban.

Móricz Zsigmond a sört kedvelte; néha otthon tartott kisüsti pálinkát. Jóféle hungaricum lehetett! Abból kínálta meg a tiszaháti Joó Györgyöt, a „boldog ember”-t, s büszkén írja le valahol, hogy Joó György a második kupicát már elhárította. Józan és derék szatmári magyar volt, mint ő maga. Szeretett este hazamenni, ha nem volt dolga a színházban.

Szegedi vagyok! „Gyüttment”, ahogy a korábban Szegedre vándoroltak mondják otthon, de azért – szegedi. Elmondom: **Tömörkény István** borissza ember volt, vagy hogy kacifántosan gondolkozó parasztjainak nyelvén mondjam: függőségi viszonyba került a borral. Egy nagyon hideg napon felöltö nélkül indult el haza, de a belső fűtöttsége sem óvta meg a ha-

lálós kimenetelű tüdőgyulladástól. Az új műzeumigazgató **Móra Ferenc** lett, aki viszont semmit se szeretett. Anna-vicet ivott. Olasz útráról hazatérve elborzadva számolt be az olaszok paradicsommal összekent tésztakígyóiról. Pedig milyen jó szakácsnő volt a felesége! Móra Ferencné szegedi szakácskönyve minden kiadása után eltűnt a boltokból.

Illyés Gyula remek házigazda volt. Sokat összejárt Déry Tiborral, de Déry nem ivott, mert valami enzim hiányzott a szervezetéből. Tihanyban igen sokan megfordultak nála, s ilyenkor mindig előkerült a demizson. Öreg vulkánok tüze lobogott a boraiban. Jól csúszott a csigapörkölt mellé, amit csak ő evett meg. (A csiga megfőzött húsa a radírgumira emlékeztette Lipták Gábort.)

Illyés füredi és badaconyi borait hazavitte a Szemlőhegyi útra is és az átsegítette gyakori depresszióján. Csiga háza viszont ott nem reccsent vendégei talpa alatt. A csigák megfőzésük előtt kéthetes koplalásra voltak ítélve, és kínjukban szanaszét mászkáltak. Budán Flóra asszony megtöltötte a csigák összeszedését.

Mészöly Miklós is remek házigazda volt. Szekszárdon született, de nem színésznőt szeretett, hanem Polcz Alainet, akinek “Főzzünk örömmel!” című szakácskönyve egyik feltett kincsem.

“Mint a legszebb kék leányszem, mint a nyájas őszi ég, A szekszárdi szülőföldnek Szeme olyan tiszta kék”, – sóhajtottá Garay János, Háy János költője, aki ugyancsak Szekszárdon született. Ni csak! Milyen sok költője van a városnak (Babits, Mészöly, Garay, Baka István) – bortermő vidék, nem csoda.

Pallagi Mária javaslatot tett egy olyan étterem “életre hívására” Bécsben, ahol a magyar írók kedvenc ételeit s borait kínálnák, így bekerülnének ök is a bécsiek köztudatába. (Gulyás Pál különben a bécsiek köztudatában...)

... A gulyásleves olyan étel, amit eddig még minden magyar író megevett. S él a bécsiek köztudatában az Esterházy-Rostbraten is, s nekünk magyaroknak van egy Esterházy Péter nevű írónk. Milyen kár, hogy Péter a grófi ágból származik! Semmi köze a híres rostélyosokhoz, amelyet a császári és királyi külügyminiszter, herceg Esterházy Pál Antal talált fel. De nem muszáj ezt a bécsiek orrára kötni...

S érdemes volna népszerűsíteni **Jókai** bablévest is, hogy megismertesse Jókait Béccsel, aki sok borsot tört az osztrákok orra alá. (Magunk közt szólva: Jókai Mór füstölt malackörömmel szerette a bablévest. Na ja. A füstölt

ANDI TELLER

ORTOPÉDCIPŐ

Telefonált a Schuhmacher. Na jó, nem a Michael Schuhmacher, hanem a cipész, aki azt az ortopédcipőt készíti.

- Elkészült az ortopédcipője, Herr Habragyi! Mikor tud érte jönni?

- Négy hét múlva, Herr Schuhmacher.

- Maga nem egy elhamarkodott ember, Herr Habragyi, nem gondolja?

- Még hogy én? Amíg maga elkészítette, addig egyrészt lejárt az útlevelem, másrészt időközben eltörtött a másik lábam. Tehát most a jó lábamból lett a rossz, a rossz lábamból pedig a jó. Tudja, minden relatív, Herr Schuhmacher.

Még legalább három hét, míg helyrejön, mert hogy most be van gipszelve. De valahol megértem az Ön logikáját is, ha ilyen sebességgel készülnek el a munkákkal, van akinek hosszában, az én esetemben szélétében, de megváltoznak az ügyfelek lábméretei, aztán lehet pótját felszámolni. Kivéve, ha időközben elpatkol az ügyfél. Imádkozzon, hogy ne haljanak meg addig, amíg elkészítik a gyógycipőket.

- Milyen vallású maga, Herr Habragyi?

- Református. Ez fontos?

- Igen. Imádkozzon, hogy jó legyen a cipő az új rossz lábára is, merthogy előtte nem tudtuk, hogy ez meg fog változni. Tudja, Herr Habragyi, ahány torzulás annyi féle, minden eset más és más. Manapság nemhogy a beprogramozott dolgok, de a rendellenességek sem a régiek.

- Mekkora nagy filozófus szorult magába, Herr Schuhmacher! Nem is értem, miért nem ment maga filozófusnak, és miért cipésznek?

- Várjuk meg a végét, Herr Habragyi, mert hogy a romániai tapasztalatokból kiindulva a cipészből akár államelnök is lehet. Tudja, itt Ausztriában össze parlamenti választások lesznek. És a susztermattot én is be tudom adni.

- Ez már nagy eredmény, merthogy vannak politikusok akik nem tudnak három lépést előre számolni. Azért remélem, hogy még 1-2 hónapig a kaptafánál marad, Herr Schuhmacher! Addig is sok sikert szakmai vonalon!

És nem is tudom, hogy vajon a cipész melyik szakmai vonalra gondolt, merthogy a végére a beszélgetés teljesen politikai irányt vett. Végül is lenyűgöző ennek a Schuhmacher-nek az ambíciója, és a humora. Igaza van. Itt van ez a Stronach, fél éve még sehol sem volt, most pedig esélyes, ha nem is a többség elnyeréséhez, de sok pénze van, azzal sok mindent el lehet intézni, van aki még az egészséget is meg tudja vele venni. Nekem se pénzem, se egészségem. Lehet, hogy van valami más, ami az előbbi két-tónél fontosabb?

Császárvadkanfalva/Kaiserebersdorf, 2013.06.23.

malacköröm még itt, a Lajtán innen is nagyon szezonális nyersanyag.)

Nem hagyhatom ki **Berda Józsefet**, akinek pompás verseit érdemes volna lefordítani. Láng György, a világhírű gasztronómus Walt Whitmanhoz hasonlítja, és őt a földi örömök legnagyobb lírikusának tartja. Berda kedvenc bora az abasári rizling volt, azt már nehéz elnevezni róla. Kedvenc étele a fokhagyma, de minek elnevezni Berdáról a fokhagymás pirítóst? Ócska akataskájában, amelyet Kosztolányitól örökölt, mindig volt fokhagyma. Két alsónadrág, egy vekker, négy-öt lilafedelű iskolásfüzet, ceruza és borosüveg. Összes földi vagyona.

Elmesélem még ezt a történetet. Antalffy Gyula sokat csavargott a költővel. Egyszer betértek Kittenberger Kálmán borszönyi kunyhójába. Kosaruk tele volt illatos tinorúval, pereszkevel, rókagombával. Vendéglátójuk megfőzte azokat bográcsban. Ettek. Illetve Berda csak szalazta a pörköltet, s ez nem tetszett az Afrika vadásznak.

– Nem ízlik, Jóska? – kérdezte tőle.

– Nem megenni, hanem megdálni boldogság a kövér hasú gombát. – mondta Berda József, s elővette a borosüveget. Kortyolt is az üvegből.

– Megihattál étledben egy kisebb pataknyit, ugye Jóska? – évődött Kittenberger, pedig ő is sok hordó Whiskyt legurított már életében. Malária ellen.

– Hát nem mondom, egy közepes vízzimal-mot elhajtana néhány hétig – tűnődött a költő, s ott helyben egy verset rögtönzött.

Nem voltam soha vízivő jószág,

Se esztét vesztett kuka részeg.

Okos barátom marad minden

Nemes nedű s minden finom éték.

SZABÓ FERENC LÁSZLÓ

Szigeti Lajos

Lélekalhász

Az út, az igaz élet

szenvestörténet.

Egy irányt vett időm

telik, nem múlik tétlen –

Követnek a pusztába

tanúhegy, hagyásfa,

lélekalhász igék

s a vers-hívók imája.

Helyzetdal

Fény előttem

– árny mögöttem,

nem hajoltam,

inkább törtem.

Hegyre hágtam,

vízen jártam

percek, fokok

hálójában.

Állat, növény

gyűltek körém –

lennék szelíd

öreg bölény.

Sok csillagos

szálloda most

a magas ég –

vendég vagyok.

Árny előttem

– fény mögöttem,

rejtőzködöm

sorközökben.

JELEN SZÁMUNK KÉPEI

Juhász László megözevgyült neje, szül. TAKÁCS BORBÁLA férje életében, Münchenben szánta rá magát annak a műfajnak elsajátítására és tökéletesítésére, amit üvegáltal festészetként tart számon a művészet. Eltekintve a szakmai tökéletességtől, középkori képes forrásokhoz nyúlt vissza, hogy felelevenítse a magyar múlt jelességeit, mindenekelőtt az uralkodókat. Egészen egyéni ráérzéssel emelte ki a krónikákból az iniciális ábrázolásokat: ragaszkodott az eredeti színekhez és természetesen az alakok ábrázolási módjához. Ügvelt arra, hogy “helyükön” maradjanak az uralkodói kellékek. Mégis, olyan gótikusnak mondható keretekbe illesztette s olyan élénk színekben örököltette meg őket, hogy élő múltként tekinthetjük a ritka technikával megfestett uralkodókat. Bizonyosságul annak, hogy benne él a magyar múlt, a hozzá vezető utat lelkiismeretesen tünteti fel. Középkori ábrázolások szolgáltak alapul festészetéhez.

Ezek az 1983 és 2002 között Frankónban világot látott “másodkiadások” természetesen nem másodrangú alkotások, hanem eredeti ábrázolások “észrevétlen” szublimációi.

Magyar irodalomtörténet németeknek – németül

Egy efféle könyv kiadása már igen időszerű volt. A bécsi és a berlini (Humboldt) egyetem hungarológusokat is képez, nemcsak másod- és/vagy harmadgenerációs magyarok leszármazottait, hanem olyan osztályokat és németeket, akiket valamilyen okból szerfőltt érdekel egy, a XIX. században még romantikusnak, „egzotikus”-nak, a pusztaromantikával jellemzettnek vélt irodalom, de amely a XX-XXI. században, Márai olasz és német – igen hangos – sikerét követően az élő szerzők könyveire koncentrált, részben közép-európaiságuk miatt, részben azért, mert a németekéhez hasonló problémák másképpen, más intonációval szólalnak meg. Az utóbbi évtizedek a legjelentősebb magyar írók számára meghozták a legfontosabb nemzetközi díjakkal mért elismerést, és együtt szerb, horvát (emigráns) szerzőkkel, de lengyelekkel és csehekkel is a közép-európaiság színeváltozását prezentálja egy sokszínű, kísérletező magyar írásbeliség. Talán az sem ismeretlen, hogy a német nyelv és fordításirodalom a XVIII. század vége óta olykor hatásos, olykor kevésbé hatékony közvetítéssel szolgálta a magyar- és a német nyelvű irodalmak cseréjét, ezen keresztül a különféle nyelvű kultúrák egymáshoz közel hozását. Magyarországon a német nyelvű irodalom sosem volt idegen, s az egykori Monarchiában a magyar művelődés fontos tényezője volt a manapság sokszor hivatkozott közép-európai művelődésnek.

A magyar irodalom történetéről már eddig is több összegző mű jelent meg németül, a tiszteleltre méltó igyekezeteket elismerve ezek mára elavultak, többnyire megálltak a magyar modernség kezdeteinél. Az újabbak közül Klaniczay Tibor, Szauder József és Szabolcsi Miklós írtak közösen egy rövidebb kézikönyvet, csak-hogy épp a XX. századi fejezet bizonyult ideológiailag

terheltnek. Az ennél sokkal jobb, frissebb szemléletű, 1977-es irodalomtörténethez már egy vastkos antológia párosult, amely elfogadható fordításokkal kísérelte meg igazolni, amit a Nemeskürty István, Orosz László, Németh G. Béla és Tamás Attila szerző együttes fejtegetett. Ideológiai engedményeket azonban ennek a kötetnek is kellett tennie.

Kulcsár Szabó Ernő és munkatársai, a debreceni, budapesti és szegedi tudományegyetem irodalomtörténészei elhatározták, hogy a magyar és a nemzetközi irodalomtörténet legújabb eredményeit felhasználva az oktatásban és a népszerűsítésben egyként használható kézikönyvet adnak az olvasók (egyetemisták és pusztán rokonszenvező érdeklődők) kezébe, amelyből képet kaphatnak az Európa közepén kialakult, az európai irodalmi mozgalmakban lényeges szerephez jutó irodalom és művelődés alakulástörténetéről. A német cím árulkodó: Geschichte der ungarischen Literatur (A magyar irodalom története); Eine historisch-poetologische Darstellung (Egy történeti-poetológiai ábrázolás, szintézis); s ezt olyképpen lehet megértetni, miszerint a kötet szakértő szerzői nem tekintenek el attól a történeti–művelődéstörténeti közegetől, amelyre az alkotók és művek reflektálnak, és amely reflexió hatására módosul, hogy ismét fogadja költők–írók műveit. Ugyanakkor a költészettani szempont sem lényegtelen, hiszen költőink, íróink alkotásai regényként, versként, tárcaként, színműként érdekesek. Nem mellékes, hogy Katona József a napóleoni háborúk befejeztével írta meg a *Bánk bánt*, Madách a Bach-korszakban *Az ember tragédiáját*. Egyik műben sincs közvetlen utalás koruk politikai fordulataira, ellenben a politikatörténet nem mellőzheti Katona és Madách művének történeti, költészettani és nem utolsósorban

„humánpolitikai” üzeneteit. Arról nem is szólva, miként nyitottak új fejezetet a magyar költészet, sőt műfaj- és nyelvtörténet historikumában. Mindez a német olvasó előtt akkor válik nyilvánvalóvá, ha megtudja, hogy Katona mintegy tíz esztendővel a jól ismert osztály szerző, Franz Grillparzer hasonló témájú színműve előtt írta tragédiáját Bánk bánnak a korábbi német és angol irodalomból már ismert történetét, Madách Imre pedig újragondoltatja az olvasókkal-nézőkkel az emberiség-költemény lehetőségeit, újra-fogalmazza a megkísértett ember történetét, s előre vetíti a Szigzúphosz-mitosz értelmezéseit: az élet célja a küzdés maga. Valamennyi szerző érzékelteti, hogy a magyar irodalom az európai, sőt a világirodalom része, szuverén hozzájárulás ennek fordulataihoz, átvesz és átad motívumokat, feldolgoz és közvetít témákat, ajánlatokat kínál új formákra, gazdagítja a regionális irodalmi/művelődéstörténeti együttest. Ilyen módon a szerzők felmutatják a magyar irodalom párhuzamait a szomszédos irodalmakkal, a kölcsönös fordításirodalom roppant előnyeit: a XVIII. század végétől a Kazinczy Ferenc által „levezényelt” fordítói mozgalom élénk vitákat gerjesztett, az idegenszerűségek és a Kazinczy által esztétikai tényezővé emelt szokatlanság megdöbbenették az olykor megmerevült hagyomány híveit, míg az 1820-as esztendőkből Vörösmarty létrehozta azt az irodalmi-nyelvi költői rendszert, amellyel teljes jogú partnerként lépett be az európai romantikába. Hasonló fordítói teljesítmények és hasonló fogadtatás jellemzik a Nyugat újító lelkesültsgét, Babitsét, Adyét, Kosztolányiét, majd a magyar avantgárd előbb ingerülten elutasított, majd lassan-lassan elfogadott kezdeményeit. Kassák Lajos költészetének és képzőművészetének magyar alkotóként elért

nemzetközi sikere meggyőzte a költőtársakat és a kritikusokat, a modernségnek ez a változata sem idegen a magyar gondolkodástól. A magyar irodalmon belüli régiók közül kivált az erdélyi hozott nyelvi-költészettani felfrissülést, Tamási Áron novellisztikája, Bánffy Miklós regénytrilógiája olyan költői látásmódot fogadtatott el, amely az alrégiós jellegzetességekben rejlő egyetemeszt tudatosította. Olyan mű ez az új, német nyelvű magyar irodalomtörténet, amely teljes természetességgel illeszkedik be a kiadói vállalkozásba, amelynek során az ész, illetőleg készülöbben a szlovák hoz majd hírt Európa sokak számára feltáratlan értékeiről. Gazdag képanyag szemlélteti a szerzők előadását, a jelentősebb alkotók életrajzának adatai könnyítik meg az ismerkedést, a német nyelvre lefordított szépirodalmi alkotások, antológiák és egyes kötetek segítik az érdeklődőt, hogy akik az idézett műveken kívül kívánnának olvasni, hol mit találnak. A történeti kronológia pedig annak a politikai-művelődéstörténeti környezetnek megismerését szolgálja, amelynek keretén belül kibontakozott a magyar irodalom. Külön fejezet tartalmazza a magyar dráma és színház történetét, a legújabb irodalmi eseményeket jó érzékkel megírt kitekintésben kapjuk, mindenképpen fontos, a szerzők reményei szerint hatékony vállalkozással gyarapodott a magyar irodalomtörténet és a német olvasó.

(Walter de Guyter, Berlin, 2013, 742. lap)

FRIED ISTVÁN

Küzdelmek a nyelvi jogokért Szlovákiában

Három fiatal szlovákiai magyar kutatótól figyelemreméltó s egyben rendhagyó dokumentum kötet jelent meg a kisebbségi nyelvi jogok történetéről Szlovákiában. *A hely nevei*, a *nyelv helyei* címmel közreadott kötet elsősorban a szlovákiai (felvidéki) magyarság nyelvhasználati jogait, de főleg a magyar nyelvnek a gyakorlatban történő alkalmazását mutatja be 1918-tól, Csehszlovákia megalakulásától, egészen napjainkig. A kötetet nemcsak a formátuma (A4-es) teszi figyelemreméltóvá, hanem az eredeti dokumentumok színes fotói, amelyek a magyar nyelv használatát, illetve használatának mellőzését, mutatják be a különböző ágazatokban, közigazgatás, gazdaság, iskolaügy, egészségügy, politikai élet és esetileg más nyilvános helyeken. A közölt fotókon ábrázolt tartalmak ezért nagyon sokrétűek. Az illusztrációként leggyakrabban használt helynévtábláktól kezdve, hivatalos pecsétek lenyomatainak kívül, feliratos épületek, hivatali táblák, hivatalos nyomtatványok, újságcikkek, üzleti táblák és reklámok, orvosi receptek fotói szerepelnek a kötetben. Valamennyi valamilyen módon a kisebbségi nyelvvel van összefüggésben. Vagy kétnyelvű a közölt dokumentum, vagy csak a kisebbségi nyelven íródott, vagy a csupán a többségi nyelv szerepel rajta, holott

indokolt lenne a kétnyelvű megjelenítés. Meg kell jegyezni azonban, hogy néhány dokumentum, három vagy négy nyelvű jelenséget is tartalmaz, a magyar mellett a német nyelv fordul elő a leggyakrabban, illetve Kárpátalja vonatkozásában az ukrán (ruszin) nyelv, az első Csehszlovák Köztársaság idejéből.

A kötet szövegeit – beleértve az összes képaláírást, az utolsó betűjét – maradéktalanul lefordították szlovákra, angolra és franciára. Így a magyarral együtt, négy nyelven olvasható. A tökéletes áttekinthetőséget az időrendi sorrendet követő fejezetek biztosítják. Rövid ismertetés az 1918 előtti monarchiabeli viszonyokat jellemzi, a teljesség igénye nélkül. Kiemeli, hogy az akkori papírpénzeket tíz nyelven tüntették fel az adott címet értékét. Ettől jóval bővebben foglalkoznak a kötet összeállítói az első Csehszlovák Köztársaság (1919–1938) kisebbségi nyelvhasználati viszonyaival. A nyelvi jogok szabályozása, és annak változásai, jóval több teret adtak a kisebbségi nyelvek alkalmazásának, mint a mai viszonyok. Ennek ellenére az állami szervek, kihasználva a közigazgatási ágazatokat, minduntalan törekedtek a kisebbségi nyelvhasználat szűkítésére. Ezután a Csehszlovákiától különvált Szlovák Köztársaságban, a visszacsatolás után visszamaradt,

mintegy 60 ezer magyar nyelvhasználati jogait dokumentálják a szerzők (1939–1944). Ezt követi a magyar szempontból talán legszomorúbb fejezet, amely *a hontalanság évei* cím alatt az 1945–48 közötti évek gyakorlatát idézi fel. Itt találkozhatunk azokkal a dokumentumokkal, amelyek kézzelfoghatóan bizonyítják a magyarok igen súlyos, nemzeti alapon történő diszkriminációját. Például az egyes szlovák napilap első oldalas cikkében olvashatjuk 1945. június 10-én, hogy a Szlovákiában a magyar és német lakosokat készülnek megjelölni. Vagy olyan iparügyi hivatali döntést olvashatunk, amellyel egy komáromi magyar cipésztől megvonják az iparengedélyt, és okként a nemzetiségét tüntetik fel. Nem kell sok fantázia hozzá, hogy kit találjuk honnan vehették ezekhez a mintát.

A kötet további része az 1949–1989 közötti időszakot dokumentálja. Majd a rendszerváltozást követő évek hullámmzó jogi viszonyait tükrözik egészen napjainkig a kisebbségi nyelvhasználatért küzdő civil mozgalmaknak tevékenységét is ismertetve.

VARGA SÁNDOR

Horony Ákos – Orosz Örs – Szalay Zoltán: **A hely nevei, a nyelv helyei. A kisebbségi nyelvi jogok Szlovákiában 1918–2012.** Fórum Kisebbségkutató Intézet, Somorja, 2012, 173 o.

A VÉR NEM VÁLIK VÍZZÉ

Napjainkban divattá vált az erőszak. Mindaddig, amíg ezt csak a képernyőn látjuk, nem is gondolunk arra, hogy a valóságban ez milyen következményekkel jár napról napra az áldozat számára. A tágabb (társadalom), illetve szűkebb (családi) környezete, - ahol ezek a nők, fiatalok és gyermekek élnek, - vétezett ellenük. Ők nem csak átélték és túlélték a velük történeteket, hanem van elképzelésük a jövőről is. Mi kívüllálók vagy sajnálattal gondolunk ezekre az áldozatokra, vagy pedig megbélyegezzük őket. És miért, merthogy ez nem történhet meg velünk és világsszerte is csak egy kisebbséget érintő probléma. Tévednek!

A legújabb WHO-kutatás szerint világszerte mintegy a gyermekel, fiatalok és nők 35%-a fizikai, szexuális, érzelmi vagy pszichológiai erőszak áldozata. A tettet a legtöbb esetben nem csupán egyetlen formája jellemzi az erőszaknak, hatása minden értelemben összetettebb. Minden ilyen cselekmény együtt jár az érzelmi élet sérülésével valamint egészségügyi károsodásokkal.

A WHO és a London School of Hygiene and Tropical Medicine szakértői szerint a kapcsolatokon belül, azaz családi környezetben elkövetett erőszak a leggyakoribb. A férj vagy az intim partner az esetek egyharmadában a felelős elkövető, a gyilkosságoknak pedig 38%-ában. Idegen férfi a nők 7%-át – az alsó korhatár 15 év volt – bántalmazta szexuálisan. Meglepő mindkét esetben az alkalmazott brutalitás mértéke: ütés, rúgás, fojtogatás, megégetés és halálos fenyegetés.

Majdnem 38%-a a nőáldozatoknak 40 és 44 év kö-

zötti, több mint 29% fiatalok 15 és 19 év közötti lány. További két korcsoport 20 körül helyezkedik el, míg az 50-59 éveseket bántalmazzák 15% a legkevesebbet. A kor mellett a jövedelmi szint van lényeges befolyással. Gazdaságilag fejlett országokban magas átlagjövedelműek mint például Nyugat-Európa, Észak-Amerika, Ausztrália vagy Japán a nők 23%-át bántalmazzák, míg Ázsia nagy részében vagy Afrikában több mint 36%-át.

Az egészségügyi károsodások spektruma például felöleli a depressziót, alkoholizmust, a nemi betegségek nagyobb rizikóját (könnyebben megfertőződnek) és a csecsemők születési súlyának csökkenését. De a kihatások felfedése nem oldja meg a mögötte lapuló társadalmi kihívást. Milyen esélyeik vannak a jövő generációknak a „megmenekülésre” és az áldozatoknak a társadalmi beilleszkedésre vagy a konstruktív életvezetés kialakítására egy politikailag, magatartásban és beállítottságban átalakuló társadalomban.

A tanulmány tizenöt pontban, hét csoportba osztva sorolja a javaslatokat: a nemzeti elkötelezettség és cselekvés erősítése, az elsődleges prevenció támogatása, az oktatási szektor bevonása, az egészségügyi szektor visszajelzésének erősítése, erőszakban élő nők támogatása, a jogrendszer érzékenyvé tétele és a kutatás valamint az együttműködés támogatása. A rizikó és védelmi faktorok többszintű kiértékelése lehetővé fogja tenni az eltérő befolyások megkülönböztetését mint például a kulturális háttérét az általános tényezőktől.

Az itt felsorolt indítványok kivitelezés alatt állnak,

még nem valósultak meg vagy szimplán túl későn nyújtának segítséget, mert az áldozat meghalt. Most kell cselekednünk, határozták el elszánt emberek világsszerte, többségük fiatalok, nő, áldozat vagy emberjogi aktivista. Minden fronton harcolnak kisebb vagy nagyobb sikerrel. Ők nem tudják és nem akarják a politikát és a rendszer lassú vagy be sem következő változását kívárni. Usha Vishwakarma, - egy 23 éves tanár-nő Lakhnau-ból, India Uttar Pradesh tagállamának fővárosából, - sem várt tovább csodákra. Huzsonnegy percenként erőszakolnak egy nő, mindennapos az iskolás lányok szexuális molesztálása és a családon belüli erőszak. A hatóságok ignorálják az áldozatokat és hozzátartozóikat, a politika megelégszik a büntetések formális emelésével és a férfiak által doménált társadalom nem veszi komolyan a veszélyt és súlyos következményeit. Usha megalapította a “Vörös Brigádort” egy női csapatot, aki védelmet nyújt az áldozatoknak – legelőször saját magukon is érezték az erőszak sújtó befolyását – és négy szinten próbál hatást gyakorolni az elkövetőkre, ill. a társadalomra. Egy oszlop a prevenció: adatgyűjtés, az áldozatok segítése, információtovábbítás, demonstrációk (vörös kurtában, fekete nadrágban és fekete dupattával) és az utcai színház a leánygyermekek érdekében.

A gyermekek, fiatalok, nők – minden ember – tisztelete, méltóság elismerése és egyenrangú becsülése lehetséges azonnali válasz, de senki sem tagadja meg alaptermészetét vagy régi szokásait.

RUMPLER DIÁNA

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levelezési cím: A-1011 Wien, Postfach 358.

Web: www.ungarnzentrum.eu

www.becsinaplo.eu

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49

E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der Ungarn in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger: Zentralverband Ungarischer Vereine u. Organisationen in Österreich. A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/I/8.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:
Borbándi Gyula (Budapest), Gömöri György (London), Kovács István (Budapest), Kő András (Budapest), K. Lengyel Zsolt (München), Monoszló Dezső † (Bécs), Papp László (New York), Piri Zoltán (Utrecht), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközi Máttyás (London), Szabó A. Ferenc (Budapest), Szakály Sándor (Budapest), Zakar Péter (Szeged).

SZERKESZTŐSÉG:
Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (főszerkesztő), Ferenczy Klára, Fetes Kata, Fundarek Anna, Kántás János, Radics Éva, Rimpler Diána, Varga Sándor.

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán
GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG., Hauptanstaht A-1010 Wien, Graben 21.
IBAN: AT572011100000446793 • BIC: GIBAATWW

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 12,- Euro, Magyarországon 2250,- Ft, Nyugat-Európában 18,- Euro, vagy annak megfelelő összeg, tengerentúl 25,- Euronak megfelelő összeg, Szlovákiában egyes számok cladási ára: 1,- Euro.

TERJESZTŐINK:
Amerikában: Andrew ReKay, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856
E-mail, az újság számára: BecsiNaplo@yahoo.com
Bankátutalás: Hungarian Freedom Fighters Inc. San Francisco Area Chapter, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856
Angliában: Hungarian Book Agency, P.O.B 1956, Durham DH1 2GA.
Hollandiában: Dr. Piri Zoltán. Croeselaan 254. NL-3521 CL Utrecht. E-mail: pirizoltan@hotmail.com
Kanadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W. 2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.
Magyarországon: Librotrade Kft., H-1656, P. O. B. 126, H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyószámla: KHB Rt. 10402166-21638181-00000000.
Németországban: Dr. Klement Kornél, BUOD, Ringstrasse 16, D-63128 Dietzenbach
Svájcban: Judit Czellar 13, Croix-du-Levant, CH-1220 Genève, e-mail: czellarjud@hotmail.com, 0227970854 – Postfinance, Julianna Judit Czellar, Compte: 12-165459-6, IBAN: CH13 0900 0000 1216 5459 6
Svédországban: Szöllősi Antal, S-127 24 Skärholmen, Box 176. PlusGiro: Nr.: 756987-4.
Szlovákiában: Benyák Mária, SK-821 01 Bratislava, Datelínova ul. 9, e-mail: marcsa@live.com
Bankszámla: SLSP 0170127485/0900.

Névvél vagy betűjellel megjelnt cikkekrét szerzőik felelnék és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Druck: ALWA & DEIL Druckerei Ges. m. h. H. A-1140 Wien, Sturzgasse 1a